PATVIRTINTA
Šiaulių regiono plėtros tarybos
2023 m. vasario 8 d. sprendimu Nr. ŠR/TS-6
2024 vasario 5 d. sprendimo Nr. ŠR/TS-1 redakcija

2022–2030 M. ŠIAULIŲ REGIONO PLĖTROS PLANAS
I SKYRIUS
REGIONO PLĖTROS PLANO TERITORINĖ APRĖPTIS IR REGIONO ESAMOS SITUACIJOS ANALIZĖ

Šiaulių regiono plėtros plano teritorinė aprėptis

Šiaulių regionas (apskritis) yra išsidėstęs šiaurės Lietuvoje, ribojasi su Latvijos Respublikos teritorijomis ir su keturiais Lietuvos regionais – Panevėžio, Kauno, Tauragės, Telšių. Šiaulių regiono teritoriją sudaro 7 savivaldybės: Akmenės rajono savivaldybė, Joniškio rajono savivaldybė, Kelmės rajono savivaldybė, Pakruojo rajono savivaldybė, Radviliškio rajono savivaldybė, Šiaulių miesto savivaldybė, Šiaulių rajono savivaldybė. Šiaulių regionas užima 8 537 km² teritoriją (13 proc. Lietuvos teritorijos) ir teritorijos plotu nusileidžia tik Vilniaus regionui. Regiono centras – didmiestis Šiauliai, turintis apie 100 tūkst. gyventojų.

Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane (2021) tarptautinio lygmens urbanistinės struktūros pagrindu laikomi 5 urbanistiniai centrai: Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai, Panevėžys. Numatyta formuoti urbanistinių centrų Vilniaus–Kauno, Šiaulių–Panevėžio ir Klaipėdos regiono partnerystes, teikiant tarptautinio lygmens paslaugas, kurti šių urbanistinių centrų sinergiją, didinančią bendrą šalies vaidmenį tarptautiniu lygmeniu. Vystant Šiaulių–Panevėžio partnerystę, numatyta prioritetą teikti ekonominės aplinkos gerinimui ir junglumo lygio tarp Šiaulių ir Panevėžio didinimui, ekonominio Šiaulių–Panevėžio regiono patrauklumo stiprinimui.

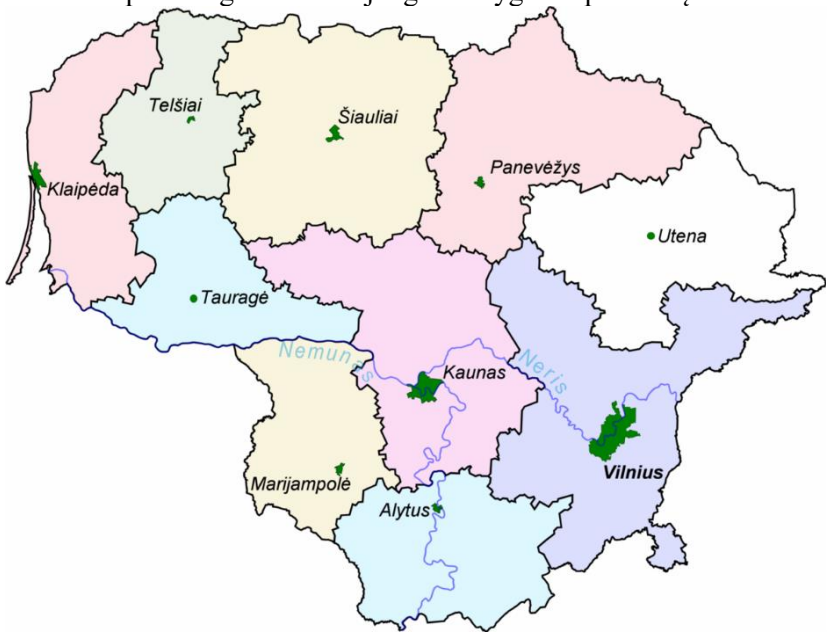

ŠIAULIŲ REGIONO ESAMOS SITUACIJOS ANALIZĖ

Šiaulių regiono problemos ir jų giluminės priežastys, sąsajos su Regionų plėtros programoje (toliau – RPP) nustatytomis pagrindinėmis regioninės plėtros problemomis[1]

ĮVADAS

Šiaulių regiono ateities iki 2030 metų planavimui didžiulę reikšmę turi nacionalinės, Europos Sąjungos ir pasaulinės vystymosi tendencijos. Visuomenėje plinta *atsparumo* (angl. *resilience*) sąvoka, reiškianti sistemos gebėjimą atsigauti patyrus stiprų neigiamą sukrėtimą. Visuomenės ir joje vykstančių procesų atsparumo poreikį imta akcentuoti COVID-19 pandemijos metu. Šį poreikį dar labiau sustiprino 2022 m. vasaryje prasidėjusi Rusijos invazija į Ukrainą, sukėlusi daug naujų socialinių ir ekonominių problemų daugeliui Europos šalių, ypač – saugumo ir energetikos srityse. Lietuvoje dėl sparčiai išaugusių žaliavų ir energetinių išteklių kainų kilusi didelio masto metinė infliacija 2022 metų viduryje pasiekė 20 proc. Agresyvi Rusijos politika verčia rūpintis visuomenės saugumu ir didinti investicijas į krašto apsaugą. Saugumas ir energetika 2022 metais tapo svarbiausiomis ne tik Lietuvos, bet ir daugelio kitų ES šalių didžiausių investicijų reikalaujančiomis sritimis.

Aktualia tendencija išlieka pasaulinė klimato kaita ir gamtinės aplinkos blogėjimas. 2019 m. Europos Komisija inicijavo žaliąjį kursą su efektyviai išteklius naudojančia ekonomika, kuri iki 2050 m. turėtų neutralizuoti neigiamą poveikį klimatui. Žiedinė ekonomika, taršos mažinimas, bioįvairovės apsauga reikalauja didelių pokyčių daugelyje žmonijos veiklos sričių ir efektyvių investicijų. Nors Lietuvoje klimato kaita dar nepasireiškia ekstremaliomis situacijomis, o gamtinė aplinka dar pakankamai švari ir turtinga, tačiau bendra ES investavimo į žaliąjį kursą politika pareikalaus ir Lietuvoje įgyvendinti nemažai naujų priemonių aplinkos apsaugai.

Mažėjanti gyventojų populiacija Lietuvoje, o ypač – jos teritorijose, atokiose nuo didmiesčių, tampa vienu svarbiausių iššūkių, nes mažėja užimtųjų skaičiaus santykis su išlaikomų visuomenės narių skaičiumi, kiekybine prasme mažėja valstybės žmogiškųjų išteklių potencialas.

Lietuvoje išlieka aukšti skurdo rizikos ir socialinės atskirties rodikliai, kurie yra vieni didžiausių ES ir dominuoja šalies regionuose. Socialinė atskirtis labiausiai pasireiškia tarp vyresnio amžiaus gyventojų.

Ilgą laiką aukšta kokybe pasižymėjusi Lietuvos švietimo sistema pastaruoju metu rodo vis daugiau silpnybių. Atokiose nuo didžiųjų miestų teritorijose vyrauja neracionali lėšų panauda dėl neoptimalaus pedagogų ir mokinių skaičių santykio, dėl didelių, neretai perteklinių patalpų plotų bei infrastruktūros išlaikymo sąnaudų. Siekiant racionaliau naudoti lėšas optimizuojant švietimo struktūras atokiose teritorijose, atsiranda kita – švietimo paslaugų prieinamumo problema. Lietuvoje ima trūkti pedagogų, o dirbančių pedagogų amžiaus vidurkis didėja. Pagal tarptautinius vertinimus moksleivių pasiekimų rodikliai pagal daugelį kriterijų yra žemesni nei atitinkami EBPO šalių vidurkiai. Švietimo sistemai didelį neigiamą poveikį turėjo COVID-19 pandemija, užklupusi mokyklas tinkamai nepasiruošusias nuotoliniam arba hibridiniam mokymui. Pastaruoju metu šioje srityje daroma didžiulė pažanga, tačiau skaudžios pandemijos pasekmės tikėtina dar ilgai turės neigiamą poveikį ne vien valstybinių egzaminų rezultatams, bet ir daugelyje kitų ugdymo sričių. Ugdymo kokybė ir rezultatai atokiose teritorijose labai atsilieka nuo atitinkamų rezultatų moderniose didmiesčių švietimo įstaigose.

Žinoma, tiek ES, tiek Lietuva ir jos regionai daro didžiulę pažangą daugelyje visuomenės, ekonomikos ir aplinkos sričių. Kasmet auga valstybės ir savivaldybių biudžetai, į Lietuvą ir į jos regionus atkeliauja kaip niekad didelės Europos Komisijos patvirtintos 2022–2029 metų investicijos. Todėl visa tai kartu su aukščiau išvardintomis aktualijomis kelia dar didesnę atsakomybę Lietuvos regionų strateginiam planavimui.

1. ŠIAULIŲ REGIONO EKONOMIKA

1.1. Demografinė ekonomikos aplinka

[1] Atliekant Šiaulių regiono situacijos analizę, naudoti Valstybės duomenų tarnybos, LR ministerijų, Šiaulių regiono savivaldybių duomenys ir kitų viešojo sektoriaus institucijų oficiali informacija.

Valstybės duomenų tarnybos duomenimis, 2022 metų pradžioje Šiaulių regione gyveno **261 145** nuolatiniai gyventojai. Tai sudarė 9,3 proc. visos šalies gyventojų. Palyginti su 2011 m. pradžia, kai nuolatinių gyventojų Šiaulių apskrityje buvo 303 110, *sumažėjimas yra 13,8 proc.* Tuo tarpu Lietuvoje per tą patį laikotarpį nuolatinių gyventojų sumažėjimas yra tik 8,4 proc. 2011-2021 metų laikotarpiu didžiojoje dalyje Šiaulių apskrities savivaldybių neigiamas gyventojų skaičiaus pokytis viršijo šalies vidurkį. Didžiausias gyventojų skaičius 2022 metų pradžioje buvo Šiaulių miesto (101 756 gyventojai), mažiausias – Pakruojo rajono savivaldybėje – 18 497 gyventojai.

Šiaulių regione yra 14 miestų, 2619 kaimo gyvenamųjų vietovių. Regiono teritorija yra santykinai retai apgyvendinta: gyventojų vidutinis tankis regione 2022 m. pradžioje buvo 30,6 gyv./km², tuo tarpu Lietuvoje – 43 gyv./km². Tankiausiai apgyvendinta Šiaulių miesto (1256,2 gyv./km²), rečiausiai – Pakruojo rajono savivaldybės (14,1 gyv./km²) teritorijos. 2022 metų pradžioje Šiaulių regiono kaimuose gyveno 93 149 gyventojai, jie sudarė 35,7 proc. visų regiono gyventojų skaičiaus. Lietuvoje atitinkamas rodiklis buvo 31,8 proc. Tad Lietuvos atžvilgiu Šiaulių regionas pasižymi ženkliai didesniu (3,9 proc.) santykiniu kaimo gyventojų skaičiumi. Tačiau per dešimtmetį kaimo gyventojų skaičiai tiek Šiaulių regione, tiek ir Lietuvoje sparčiai mažėjo: 2012 metų pradžioje Šiaulių apskrityje kaimo gyventojai sudarė 38,1 proc., o Lietuvoje – 33,2 proc. visų teritorijos gyventojų. Be to, Šiaulių regione kaimo gyventojų skaičiaus mažėjimas buvo kone dvigubai spartesnis nei Lietuvoje: 2,4 proc. ir 1,4 proc.

Tarptautinę migraciją apibūdina *emigracija*[2] ir *imigracija*[3]. 2020 m. iš Lietuvos emigravo 23,1 tūkst. nuolatinių šalies gyventojų (21,2 proc. mažiau nei 2019 m.). Emigrantų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų buvo 8,3. Daugiausia emigrantų 1 tūkst. gyventojų teko Šiaulių apskričiai – 11,7. 2020 m. į Lietuvą imigravo 43,1 tūkst. žmonių, 1 tūkst. gyventojų teko 15,4 imigrantų. Imigrantų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų didžiausias buvo Šiaulių apskrityje – 21,7.

Emigracijos mastai Šiaulių apskrityje, lyginant 2017 m. (5406 emigrantai) ir 2021 m. (2610 emigrantų), sumažėjo 51,3 proc., o šalyje – 47,4 proc. 2020 m. didžiausias emigrantų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų, buvo Šiaulių miesto savivaldybėje – 18,2, o mažiausias – Šiaulių r. ir Pakruojo r. savivaldybėse – 6,4. Imigracijos mastai Šiaulių apskrityje, lyginant 2017 m. (3390 imigrantų) ir 2021 m. (5805 imigrantai), padidėjo labai žymiai – 71,2 proc. (šalyje – dar daugiau, 120,2 proc.). Tarp Šiaulių apskrities savivaldybių mažiausi imigrantų kiekiai 2017-2021 m. registruoti Akmenės rajono savivaldybėje, o didžiausi – Šiaulių miesto savivaldybėje. *Neto tarptautinė migracija*[4] Šiaulių apskrityje 2017 m. dar buvo neigiama (-2016 asmenų), tačiau nuo 2018 m. tapo teigiama ir 2021 m. pasiekė 3195 asmenis. Panaši situacija buvo ir Lietuvos mastu. 2020 m. Šiaulių miesto savivaldybė pagal teigiamą neto tarptautinę migraciją (1970 asmenų) buvo trečioje vietoje tarp 60 Lietuvos savivaldybių po Vilniaus (5270) ir Kauno (2609) miestų savivaldybių.

Neto vidinę migraciją apibūdina atvykstančiųjų ir išvykstančiųjų asmenų skaičių skirtumas per metus. 2021 metais (panašiai – ir 2017-2020 m.) tik Vilniaus (3420 asmenų), Klaipėdos (1699 asmenys) ir Kauno (403 asmenys) apskrityse neto vidinė migracija buvo teigiama. Tuo tarpu iš kitų 7 apskričių 2021 m. didžiausia neigiama neto vidine migracija išsiskyrė Šiaulių apskritis (-1252 asmenys). 2020 m. Šiaulių miesto savivaldybė pasižymėjo didžiausia neigiama neto vidine migracija (-1057) tarp 60 Lietuvos savivaldybių, šeštoje vietoje čia buvo Radviliškio rajono savivaldybė (-325). Tik Šiaulių rajono savivaldybė čia buvo septinta pagal teigiamą neto vidinę migraciją (338) po Vilniaus (2949), Kauno (2755) miestų, Klaipėdos (1721), Vilniaus (1530), Trakų (410) rajonų bei Palangos miesto (346) savivaldybių. Neto vidinės migracijos rodiklis daugiausia lemia bendro gyventojų skaičiaus regione mažėjimo tendenciją.

Mažėjantis gimstamumas yra labai opi problema Šiaulių apskrities demografinei padėčiai: nuo 2017 m. (2511 gimusiųjų) iki 2021 m. (1833 gimusieji) gimusių asmenų skaičius sumažėjo 27 proc. (Lietuvoje – 18,7 proc.). Tai yra antroji priežastis pagal poveikį bendram gyventojų skaičiaus regione mažėjimui. Bendrasis gimstamumo rodiklis Šiaulių apskrityje 2021 m. buvo 7 naujagimiai 1000 gyventojų, Lietuvoje – 8,3, Vilniaus regione – 9,9. 2019 metais mažiausiu gimstamumu Šiaulių regione išsiskyrė Joniškio rajono savivaldybė – 7,7, didžiausiu – Šiaulių miesto savivaldybė – 9,6 naujagimio 1000 gyventojų.

Didžiąją dalį Lietuvos Respublikos ir Šiaulių apskrities gyventojų 2022 metų pradžioje sudarė 15–64 metų gyventojai: Lietuvoje 65,1 proc., Šiaulių apskrityje 65,6 proc. Antra pagal dydį – 65 metų ir vyresnių gyventojų grupė: Lietuvoje 20 proc., o Šiaulių apskrityje ši grupė kiek didesnė – 20,6 proc. gyventojų. Pati mažiausia yra 0-14 metų gyventojų grupė: Lietuvoje 14,9 proc., Šiaulių regione – tik 13,8 proc.

[2] Pagal Lietuvos statistikos metraštį, *emigracija* – išvykimas į kitą valstybę, ketinant apsigyventi naujoje gyvenamojoje vietoje nuolat arba ne trumpiau kaip 12 mėnesių.
[3] Pagal Lietuvos statistikos metraštį, *imigracija* – atvykimas į šalį, ketinant apsigyventi naujoje gyvenamojoje vietoje nuolat arba ne trumpiau kaip 12 mėnesių.
[4] Pagal Lietuvos statistikos metraštį, *neto tarptautinė migracija* – imigravusių ir emigravusių asmenų skaičiaus skirtumas.

Išlaikomo amžiaus žmonių koeficientas 2022 m. pradžioje Šiaulių apskrityje, kaip ir Lietuvoje buvo 54. Tai reiškia, kad šimtui 15–64 metų amžiaus gyventojų teko 54 išlaikomo amžiaus gyventojai. Tačiau Šiaulių apskrityje išlaikomo amžiaus pagyvenusių žmonių koeficientas buvo 33 (Lietuvoje – 31), o išlaikomo amžiaus vaikų koeficientas – tik 21 (Lietuvoje – 23).

Reikšmingas rodiklis, apibūdinantis visuomenės senėjimą, yra *demografinės senatvės koeficientas*[5]. 2018–2022 metų pradžios duomenimis, Šiaulių apskrityje gyventojai senėjo. Demografinis senatvės koeficientas Lietuvoje padidėjo 3 proc. punktais (2018 m. pradžioje siekė 131, 2022 m. pradžioje – 134), Šiaulių apskrityje žymiai daugiau – net 9 proc. punktais (2018 m. pradžioje siekė 148, 2022 m. pradžioje – 157). Tai reiškia, kad Šiaulių apskrityje 2022 m. pradžioje 100 vaikų iki 15 metų amžiaus teko 157 pagyvenęs asmuo. 2022 m. pradžioje didžiausią Šiaulių apskrityje demografinį senatvės koeficientą tarp savivaldybių turėjo Kelmės rajono savivaldybė (198), o mažiausia koeficiento reikšmė fiksuota Šiaulių rajono savivaldybėje (136). Kitų Šiaulių regiono savivaldybių koeficientai taip pat žymiai didesni už šalies vidurkį: Joniškio rajono (193), Akmenės rajono (184), Pakruojo rajono (182), Radviliškio rajono (160), Šiaulių miesto (141).

Visuomenės senėjimą rodo ir *medianinis gyventojų amžius*[6]. Laikotarpiu nuo 2018 m. pradžios iki 2022 m. pradžios medianinis gyventojų amžius Šiaulių apskrityje padidėjo nuo 46 iki 47 metų (Lietuvoje – nuo 43 iki 44 metų). Senstant visuomenei, santykinai didėja medicininės priežiūros ir socialinių paslaugų poreikis.

2020–2021 metais tikėtina dėl COVID-19 pandemijos pasekmių labai išaugo gyventojų mirtingumas. 2019 metais Lietuvoje mirė 38 281, Šiaulių regione – 3799 gyventojai, 2020 m. šie skaičiai išaugo atitinkamai iki 43 547 ir 4462, o 2021 m. – iki 47 746 ir 4851. Atitinkamai bendrasis mirtingumo rodiklis Lietuvoje išaugo nuo 13,7 2019 m. iki 17,5 mirusiojo 1000 gyventojų 2021 metais. Šiaulių regione bendrasis mirtingumo rodiklis 2021 m. buvo 18,9 mirusiojo 1000 gyventojų. 2019 m. didžiausias mirtingumas buvo Kelmės rajono savivaldybėje – 18, o mažiausias – Šiaulių miesto savivaldybėje – 12,1 mirusiojo 1000 gyventojų.

Natūrali gyventojų kaita 2020 m. pasireiškė neigiama statistika: 2020 m. Lietuvoje gimė 25,1 tūkst. kūdikių, t. y. 8,2 proc. (2 249 kūdikiais) mažiau nei 2019 m. Šalyje 2020 m. mirė 43,5 tūkst. žmonių, arba 13,8 proc. (5 266 žmonėmis) daugiau nei 2019 m. Bendrasis natūralios gyventojų kaitos rodiklis (1 tūkst. gyventojų) 2020 m. buvo neigiamas (–6,6). Šis rodiklis mažiausias buvo Kauno rajono (–0,2) ir Vilniaus miesto (–0,2) savivaldybėse. Neigiamas natūralios gyventojų kaitos rodiklis (1 tūkst. gyventojų) 2020 m. užfiksuotas ir visose Šiaulių regiono savivaldybėse: mažiausias jis buvo Šiaulių miesto savivaldybėje (–5,3), o didžiausias – Kelmės r. (–14,2), Joniškio r. (–13,3) ir Akmenės r. (–12,5) savivaldybėse.

Žymiai geresnę demografinę situaciją turi tik didžiuosius didmiesčius turinčios Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos apskritys, kurios kartu žymiai pagerina ir bendrą visos Lietuvos demografinę situaciją. Šiaulių regionas pagal daugelį demografinių rodiklių priklauso „vidutiniokų“ grupei.

Apibendrinimas. *2011-2021 m. demografinė situacija Šiaulių apskrityje blogėjo: gyventojų skaičius kasmet mažėjo vidutiniškai 1,25 proc.; stipriau nei Lietuvoje pasireiškia visuomenės senėjimo tendencija; regione blogiausia demografinė situacija atokiose kaimo teritorijose. Reikia investicijų į darbo rinką tam, kad išlaikyti jaunus, darbingo amžiaus žmones, steigti naujas darbo vietas ir gerinti darbo sąlygas ekonomiškai aktyviems darbingo amžiaus gyventojams*.

1.2. Gyventojų užimtumas ir darbo rinka

2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos 4 prioritete *Socialiai atsakingesnė Lietuva* numatoma (p. 105-114): 1) Suteikti daugiau galimybių įsidarbinti ir pasinaudoti aktyvumo priemonėmis visiems darbo ieškantiems asmenims, visų pirma jaunimui, ypač įgyvendinant Jaunimo garantijų iniciatyvą, ilgalaikiams bedarbiams ir darbo rinkoje palankių sąlygų neturinčioms grupėms bei ekonomiškai neaktyviems žmonėms, propaguoti savarankišką veiklą ir socialinę ekonomiką. Planuojama didinti bedarbių galimybes įsidarbinti; skatinti neįgaliųjų užimtumą; skatinti darbo vietų kūrimą, padedant jauniems verslams įsitvirtinti rinkoje. 2) Gerinti švietimo ir mokymo sistemų kokybę, įtraukumą, veiksmingumą ir jų aktualumą darbo rinkos atžvilgiu, pripažįstant neformaliojo ir savaiminio mokymosi rezultatus, padedant įgyti kompetencijas, verslumo ir skaitmeninius įgūdžius, skatinant dualines švietimo ir profesinio mokymo sistemas.

[5] Pagal elektroninį Valstybės duomenų agentūros žodyną, *demografinės senatvės koeficientas* – pagyvenusių (65 metų ir vyresnio amžiaus) žmonių skaičius, tenkantis šimtui vaikų iki 15 metų amžiaus.

[6] Medianinis gyventojų amžius – gyventojų amžiaus reikšmė, kuri atitinka gyventojų amžiaus vidurinę reikšmę, t. y. dalija gyventojus į dvi vienodas dalis taip, kad pusė jų yra jaunesni nei medianinio amžiaus, kita pusė – vyresni.

Valstybės duomenų agentūros duomenimis, Lietuvoje 2020 m. buvo 1 mln. 484,1 tūkst., o Šiaulių regione – 130,7 tūkst. darbo jėgai priskiriamų asmenų: dirbančių arba aktyviai ieškančių darbo. 2020 m. Lietuvoje dirbo 1 mln. 358,1 tūkst. gyventojų.

2017-2021 m. Lietuvos ekonomikos augimas, naujų darbo vietų kūrimas padidino Lietuvos *gyventojų (15-64 metų) užimtumo lygį* 2,1 proc. p.: nuo 70,4 proc. 2017 m. iki 72,5 proc. 2021 metais. Šiaulių apskrityje gyventojų užimtumo lygis per tą patį laikotarpį kilo 3,9 proc. p.: nuo 66,2 proc. 2017 m. iki 70,1 proc. 2021 m., tačiau liko žemesnis nei Lietuvos vidurkis. 2020 m. gyventojų užimtumo lygis Šiaulių apskrityje buvo 69,1 proc. Šiaulių apskrities savivaldybėse gyventojų užimtumo lygis 2021 metais liko labai nevienodas: didžiausias buvo Šiaulių miesto savivaldybėje – 73,2 proc. (2018 m. buvo 77,7 proc.), o mažiausias buvo Kelmės rajono savivaldybėje – 61,5 procento. Užimtų gyventojų skaičius Šiaulių apskrityje sumažėjo nuo 118,2 tūkst. 2017 m. iki 116,1 tūkst. 2021 metais (Lietuvoje minėtu laikotarpiu padidėjo nuo 1354,8 tūkst. iki 1368,6 tūkst. gyventojų). Vidutinis užimtų gyventojų amžius 2017-2021 m. Šiaulių apskrityje padidėjo nuo 43,6 iki 44,9 metų (Lietuvoje minėtu laikotarpiu padidėjo nuo 43,3 iki 43,9 metų).

Namų ūkių skaičius per dešimtmetį nuo 2012 iki 2021 metų Šiaulių apskrityje sumažėjo nuo 125,6 tūkst. iki 122 tūkstančių (Lietuvoje šiuo laikotarpiu padidėjo nuo 1326,7 tūkst. iki 1395,7 tūkst.). *Bendrosios pajamos per mėnesį vienam namų ūkio nariui* 2019–2021 metais sparčiai augo: Šiaulių apskrityje – nuo 521 (2019 m.) iki 789 eurų (2021 m.) (51,4 proc.), Lietuvoje – atitinkamai nuo 622 iki 943 eurų (51,6 proc.).

2017-2021 m. Šiaulių apskrityje *savarankiškai dirbančių asmenų*[7] skaičius padidėjo 2,3 tūkst.: nuo 12,5 tūkst. iki 14,8 tūkstančio (Lietuvoje kito nežymiai nuo 150,8 tūkst. iki 151 tūkst.). Pagal šį rodiklį Šiaulių apskritis 2021 m. buvo ketvirtoje vietoje, didesniu skaičiumi pasižymėjo tik Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos apskritys.

Nedarbo lygis 2021 m. Lietuvoje buvo 7,1 proc., Šiaulių apskrityje – 7,3 proc., nors 2020 m. COVID-19 pandemijos sąlygomis buvo išaugęs Lietuvoje iki 8,5 proc., Šiaulių apskrityje – iki 9,4 proc. Užimtumo tarnybos prie LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis, 2022 m. birželio mėnesį Šiaulių apskrityje buvo įregistruoti 2199 darbo neturintieji asmenys, o iš viso tokių asmenų (bedarbių) skaičius Šiaulių apskrityje pasiekė 13614, apie trečdalį jų (4365) įregistruota Šiaulių miesto savivaldybėje, nemažai – Šiaulių r. (2333) ir Radviliškio r. (1909) savivaldybėse. 2022 m. birželio mėnesį Šiaulių apskrityje buvo įdarbinta 1440 bedarbių, o dar 340 pradėjo dalyvauti aktyvios darbo rinkos politikos priemonėse. 2022 m. liepos 1 d. Šiaulių apskrityje nedarbo lygis (bedarbių procentinė dalis nuo darbingo amžiaus gyventojų) buvo 8,4 (Lietuvoje – 8,6). Šiaulių apskrityje pasireiškia kvalifikuotos darbo jėgos trūkumas, auga nekvalifikuoto jaunimo nedarbas, didėja vyresnio amžiaus asmenų (50 m. ir vyresnių) nedarbas. Tokią situaciją daugiausia lemia tai, kad Šiaulių apskrityje yra daug mažiau galimybių įgyti kvalifikaciją arba persikvalifikuoti nei Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos apskrityse, todėl nemaža dalis Šiaulių regiono gyventojų, ypač – jaunimas, migruoja į didžiausius šalies didmiesčius.

Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis šalies ūkyje (be individualiųjų įmonių) 2022 m. pirmąjį ketvirtį buvo 1729,9 EUR, o Šiaulių apskrityje – 1436 EUR (83 proc. šalies vidurkio), 17 proc. mažesnis už šalies vidurkį. Pagal šį rodiklį Šiaulių apskritis užėmė 6 vietą tarp visų Lietuvos apskričių. Palyginus su 2021 m. pirmuoju ketvirčiu, vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis Šiaulių apskrityje padidėjo 11,9 proc., o Lietuvoje – 14 proc. Tad šio rodiklio augimas per metus buvo ženkliai mažesnis nei Lietuvoje, skirtumas tarp Šiaulių apskrities ir Vilniaus, Kauno bei Klaipėdos apskričių dar labiau išaugo. Žemas ir lėtai augantis vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis Šiaulių apskrityje yra dar viena priežastis, kodėl dalis Šiaulių regiono gyventojų, ypač – jaunimas, migruoja į didžiausius šalies didmiesčius.

2021 m. pirmąjį ketvirtį Šiaulių regione didžiausias *vidutinis neto mėnesinis darbo užmokestis* buvo Šiaulių miesto savivaldybėje (852,6 euro) ir Akmenės r. savivaldybėje (846,1 euro), o mažiausias – Radviliškio r. savivaldybėje (752,9 euro). Lietuvos vidurkis tuo metu buvo 860 eurų.

Vidutinės disponuojamosios piniginės pajamos per mėnesį vienam namų ūkio nariui Lietuvoje buvo 2019 m. 531 euras, o 2020 m. – 599 eurai, Šiaulių regione – daug mažesnės, atitinkamai 449 eurai ir 527 eurai. Panašiai *Vidutinės disponuojamosios piniginės pajamos per mėnesį vienam namų ūkiui* Lietuvoje buvo 2019 m. 1151 euras, o 2020 m. – 1305 eurai, Šiaulių regione – daug mažesnės, atitinkamai 1010 eurų ir 1216 eurų.

Šiaulių regiono savivaldybių specialistų teigimu, Šiaulių regione yra labai apribotos susisiekimo ir mobilumo galimybės kaimiškose teritorijose (Joniškio, Akmenės, Pakruojo, Šiaulių rajono savivaldybėse), pasireiškia laisvų darbo vietų trūkumas moterims ir neįgaliesiems, pastariesiems esamos darbo vietos visiškai nepritaikytos arba labai mažai pritaikytos. Tarp Šiaulių regiono gyventojų per mažai paplitę nuolatinio mokymosi, kvalifikacijos įgijimo ir persikvalifikavimo poreikiai.

[7] LR Užimtumo įstatymas 5 str., *savarankiškai dirbantis asmenys* – 1) individuali veikla; 2) veikla įsteigus juridinį asmenį ar kitą organizacinę struktūrą; 3) veikla pagal paslaugų kvitus teikiant žemės ūkio ir miškininkystės paslaugas.

Lietuva yra viena pirmaujančių valstybių Europos Sąjungoje pagal aukštąjį išsilavinimą: 2020 m. 59,6 proc. 30–34 metų amžiaus Lietuvos gyventojų turėjo aukštąjį išsilavinimą. Tarp Šiaulių regiono 2020 m. 25-64 metų amžiaus gyventojų 45,4 tūkst. turėjo aukštąjį išsilavinimą, 82,9 tūkst. – vidutinį ir 10,2 tūkst. – žemą išsilavinimą.

Šiaulių regione yra visų lygių specialistų rengimo tinklas: profesinis, aukštasis neuniversitetinis ir aukštasis universitetinis. Tačiau šis tinklas negali pilnai patenkinti specialistų poreikio regiono darbo rinkoje. 2021–2022 m. m. regione veikė *6 profesinio mokymo įstaigos,* 2021 m. jose pasirašytos 1804 studijų sutartys. *Šiaulių valstybinė kolegija* teikia aukštąjį koleginį išsilavinimą pagal 20 profesinio bakalauro studijų programų, jose studijuoja apie 1500 studentų. *Vilniaus universiteto Šiaulių akademija* – aukštoji universitetinė mokykla, vykdanti per 20 bakalauro ir magistro studijų programų, 4 mokslo kryptyse vyksta doktorantūros studijos, studijuoja apie 1500 studentų.

Apibendrinimas. *Šiaulių regiono gyventojų užimtumo lygis 2017-2021 m. kilo, tačiau per šį laikotarpį užimtų gyventojų skaičius regione sumažėjo. Nedarbo lygis Šiaulių regione yra artimas šalies vidurkiui, tačiau vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis – daug mažesnis už šalies vidurkį. Investicijos į aukštą pridėtinę vertę kuriančius verslus, į MTEP bei kitas pažangias ekonomikos augimo priemones pagerintų regiono užimtumo lygį, sumažintų nedarbo lygį ir padidintų užimtųjų darbo užmokestį.*

1.3. Ekonomikos ir verslo situacija

2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos 1 prioritete *Pažangesnė Lietuva* numatoma (p. 45-60): 1) *pasinaudoti skaitmeninimo teikiama nauda piliečiams, įmonėms, mokslinių tyrimų organizacijoms ir valdžios institucijoms*. Tam būtina kurti naujus, inovatyvius bendro naudojimo įrankius ir technologinius sprendimus, kurie padėtų visiems šalies gyventojams ir verslui jais pasinaudoti dirbant kompiuteriu ir kitais išmaniaisiais įrenginiais. 2) *stiprinti tvarų mažų ir vidutinių įmonių (MVĮ) augimą bei konkurencingumą ir darbo vietų kūrimą.* Tam Vakarų ir vidurio Lietuvos regione bus: investuojama į trumpose vertės kūrimo grandinėse dalyvaujančių MVĮ verslo procesų modernizavimą; skatinamas greitesnis MVĮ atsigavimas po ekonominio nuosmukio; skatinamas MVĮ veiklos tarptautiškumas ir naujų eksporto rinkų identifikavimo veiklos; skatinamas pramonės įmonių gamybos procesų automatizavimas, robotinių sistemų ir skaitmeninimo technologijų diegimas. 3) *ugdyti pažangiajai specializacijai, pramonės pertvarkai ir verslumui reikalingus įgūdžius.* Planuojamos investicijos į žmogiškuosius išteklius, orientuotos į specifinius mokymus, ypatingą dėmesį skiriant MVĮ darbuotojų skaitmeninių įgūdžių ugdymui ir tobulinimui. Numatomas mokslo vadybos ir žinių komercinimo gebėjimų mokslo ir studijų institucijose stiprinimas.

Ekonominio ir socialinio potencialo tendencijas Lietuvos regionuose neblogai atspindi statybų apimtys. 2020 m. statybos įmonės daugiausia darbų (39,7 proc. visų statybos darbų) atliko Vilniaus apskrityje – už 1,3 mlrd. eurų. Kauno apskrityje 2020 m. atlikta 20,1 proc. visų statybos darbų (už 677,7 mln. eurų). Klaipėdos apskrityje atlikta statybos darbų beveik už 430 mln. eurų, o Šiaulių apskrityje – beveik už 272 mln. eurų. Likusių apskričių statybų apimtys žymiai mažesnės, o mažiausiai statybos darbų atlikta Tauragės apskrityje – tik 2,6 proc. visų statybos darbų už 87,8 mln. eurų.

2020 m. Šiaulių apskrities bendrasis vidaus produktas (BVP) to meto kainomis siekė 3 495,7 mln. eurų, – tai sudarė 7,1 % viso šalies BVP ir Šiaulių apskritis pagal šį rodiklį buvo 4-oje vietoje tarp Lietuvos apskričių. Ši dalis buvo mažiausia per pastarųjų penkerių metų laikotarpį, kurio metu ši dalis svyravo 7,1-7,4 % intervalo ribose. Lyginant Šiaulių apskrities BVP su pagal šį rodiklį arčiausiai jos aukščiau sąraše esančia Klaipėdos apskritimi – atotrūkis nuo pastarosios 2020 m. siekė 33,7 %. 2020 m. BVP augo aštuoniose apskrityse, o Šiaulių apskrityje BVP paaugo 48,5 mln. eurų (1,4 procento), Lietuvoje – 647,3 mln. eurų (1,3 procento). Palyginus su 2018 m., 2019 metų BVP augimas buvo žymiai didesnis: augo visose apskrityse, Šiaulių apskrityje paaugo 187 mln. eurų (5,7 %) (Lietuvoje – 7,3 %). Tokį 2020 metų BVP augimo sumažėjimą lėmė dėl COVID-19 pandemijos sudėtingėjusi šalies ekonominė situacija. Šiaulių apskrities vienam gyventojui 2020 m. teko 13,4 tūkst. eurų BVP. Tai sudarė 75,7 % šalies vidurkio. 2019 m. Šiaulių regione pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis pagal veiklos vykdymo vietą (nefinansinių įmonių), tenkanti vienam dirbančiajam per metus, buvo 16 800 eurų.

Šiaulių apskrities BVP augimą riboja tipinė verslumo struktūra, kurioje dominuoja mažos ir labai mažos įmonės. 2022 metų pradžioje Šiaulių apskrityje veikė 7818 ūkio subjektų (2021 m. – 7564), iš jų mažos ir vidutinės įmonės – 5883 (75,2 proc.). Daugiausia ūkio subjektų 2022 m. užfiksuota didmeninės ir mažmeninės prekybos bei variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto ūkinės veiklos srityse – 1730 įmonių, kurios sudaro 22,1 proc. visų ūkio subjektų. Nemažai ūkio subjektų 2022 metų pradžioje buvo transporto ir saugojimo (735), apdirbamosios gamybos (685), statybos (662) ūkinės veiklos srityse.

Šiaulių apskrities ekonomikoje reikšmingą dalį užima prekybos, transporto, apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų sektorius, sukuriantis trečdalį viso regiono BVP, ir apdirbamoji gamyba: 2019 m. šiuose dviejuose sektoriuose sukurta BVP dalis apskrityje buvo santykinai didesnė nei šių dviejų sektorių sukurta BVP dalis Lietuvoje. Pagal didžiausių apskrities darbdavių sąrašą matyti, kad pirmajame sektoriuje dominuoja žemos pridėtinės vertės krovininio transporto paslaugos. Antrajame sektoriuje – apdirbamojoje gamyboje – irgi dominuoja žemos pridėtinės vertės prekių (baldų, medienos) gamyba.

Didžiausi regiono darbdaviai 2021 metų II ketvirtyje buvo VšĮ Respublikinė Šiaulių ligoninė (darbuotojų skaičius 2233) ir krovininio kelių transporto įmonės. Šiaulių apskrityje matoma aukštesnė nei vidutiniškai šalyje ūkio subjektų koncentracija žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės ekonominės veiklos rūšyje: 2022 m. pradžioje Šiaulių apskrityje veikė 364 žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės ūkio subjektai (4,7 proc.), tuo tarpu Lietuvoje – 2,1 proc.

Regione pakankamai išplėtotas žemės ūkis. 2019 m. šešios regiono rajoninės savivaldybės pagamino 377,7 mln. eurų vertės augalininkystės produkcijos ir 125,2 mln. eurų vertės gyvulininkystės produkcijos. Didžiausia augalininkystės produkcijos verte pasižymėjo Šiaulių rajono savivaldybė – 90,8 mln. eurų, gyvulininkystės – Kelmės r. savivaldybė – 26,2 mln. eurų.

Šiaulių miesto ir Akmenės rajono savivaldybėse veikia dvi laisvosios ekonominės zonos (LEZ). Be to, Šiaulių miesto savivaldybėje yra įkurtas ir jau beveik užpildytas Šiaulių pramoninis parkas. LEZų ir pramoninio parko įsteigimo tikslas yra padidinti Akmenės rajono ir Šiaulių miesto pramoninį patrauklumą bei sudaryti palankesnes sąlygas investicijoms pritraukti, aukštųjų technologijų vystymuisi ir naujų darbo vietų kūrimui. LEZai ir pramoninis parkas ženkliai prisideda prie investicijų į regiono ekonominę plėtrą ir modernių darbo vietų kūrimo.

Lietuviškos kilmės prekių eksporto vertė 2019 m. Šiaulių apskrityje siekė tik 5,5% (6-a vieta tarp apskričių) visos lietuviškos kilmės prekių eksporto vertės Lietuvoje. 2020 m. lietuviškos kilmės prekių eksporto vertė Šiaulių apskrityje sudarė 1010,3 mln. eurų. Šiaulių apskrities rinkų diversifikacija yra labiau išvystyta nei produktų: daugiau nei pusę lietuviškos kilmės prekių eksporto vertės 2019 m. sudarė tik trys prekių grupės – baldai, įskaitant čiužinius, mediena ir jos produktai bei plastikai ir jų dirbiniai. Nedidelė produktų diversifikacija gali paveikti Šiaulių apskrityje esančio verslo atsparumą neigiamiems užsienio paklausos pokyčiams, yra didesnė rizika pasikeitus rinkos sąlygoms susidurti su produkcijos realizavimo problemomis.

Šiaulių apskrities ekonomika *nėra labai stipriai orientuota į eksportą* – 2019 m. bendra prekių ir paslaugų eksporto vertė sudarė tik 36,1% metinių pardavimų (6-a vieta), o pagal lietuviškos kilmės prekių eksporto vertės dalį apyvartoje buvo tik 7-oje vietoje tarp Lietuvos apskričių. Sąlyginai nedidelė lietuviškos kilmės prekių eksporto vertė Šiaulių apskrityje sietina su nepakankamai našia apdirbamąja gamyba, nedidelėmis materialinėmis investicijomis ir mažomis tiesioginėmis užsienio investicijomis. Nors 2019 m. beveik pusę visos Šiaulių apskrities įmonių eksporto vertės sukūrė paslaugų eksportas, tačiau šiame segmente taip pat vyrauja mažai našios krovininio kelių transporto paslaugos. Šie veiksniai riboja eksporto galimybių didinimą bei pačių įmonių ir apskrities ekonomikos konkurencingumą ir tolygų augimą.

Tiesioginių užsienio investicijų (toliau – TUI) rodikliai rodo labai neproporcingą Lietuvos regionų situaciją. TUI vienam gyventojui Vilniaus regione 2020 m. buvo daugiau nei 7 kartus didesnės nei likusioje Lietuvoje, t. y. Vidurio ir vakarų Lietuvos regione. Tai rodo atitinkamai labai didelį Vilniaus regiono patrauklumą užsienio investicijoms. Nors Šiaulių regiono savivaldybės deda nemažai pastangų pritraukti į regioną daugiau tiesioginių užsienio investicijų, tačiau regiono atsilikimas nuo daugelio kitų Lietuvos apskričių didėja. Šiaulių apskrities TUI vienam gyventojui nuo 2016 iki 2020 m. išaugo 54 proc., Lietuvos – 59 proc. 2020 m. buvo didžiulis Šiaulių apskrities TUI vienam gyventojui atsilikimas nuo Lietuvos vidurkio (kone 5 kartai), o ypač – nuo Vilniaus regiono (12,7 karto). Netgi nuo Vidurio ir vakarų Lietuvos regiono (likusios 9 apskritys) Šiaulių apskritis atsilieka daugiau nei trečdaliu.

Pastaraisiais metais Šiaulių mieste pavyko pritraukti stambesnių TUI į LEZo teritoriją bei į civilinį oro uostą. Į Šiaulių miesto LEZ per pastaruosius metus pritrauktos Norvegijos, Vokietijos kapitalo įmonės. Šiaulių pramonės parke JAV kapitalo įmonė yra įsipareigojusi investuoti 15 mln. eurų, šiame parke plėtrą artimiausiu metu numato vykdyti Farerų salų kapitalo įmonė. Švedų kapitalo įmonė čia jau yra investavusi per 28 mln. eurų. Oro uosto teritorijoje 2022 m. rudens duomenimis buvo išnuomoti visi turimi sklypai. Todėl tikimasi, kad TUI rodikliai Šiaulių regione artimiausiu metu pagerės.

Šiaulių apskrities *materialinės investicijos (toliau – MI)* vienam gyventojui nuo 2016 iki 2020 m. išaugo 51,7 proc., Lietuvos – 31,9 proc. 2020 m. fiksuotas nemažas Šiaulių apskrities MI vienam gyventojui atsilikimas nuo Lietuvos vidurkio (daugiau nei trečdaliu: 2348 ir 3171 eurų), o ypač – nuo Vilniaus regiono (netoli 2 kartų: 4414

eurų). Tačiau nuo Vidurio ir vakarų Lietuvos regiono (likusios 9 apskritys) Šiaulių apskritis 2020 m. beveik neatsiliko. 2016-2020 metų MI vienam gyventojui situacija rodo nedidelę skirtumų tarp Šiaulių apskrities ir Lietuvos bei Vilniaus regiono mažėjimo tendenciją.

Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane, patvirtintame 2021 m. LR Vyriausybės, Šiaulių regionui suplanuotos dvi partnerystės su kitais regionais: Šiauliai–Panevėžys ir Šiauliai – Mažeikiai. Šiose partnerystėse numatyta prioritetą teikti paslaugų, verslo sąlygų gerinimui, investicijų pritraukimui, bendradarbiavimui siekiant konkurencingumo ir ekonominės integracijos tarptautiniu mastu.

Apibendrinimas. *Šiaulių apskrities BVP turi mažėjimo tendenciją Lietuvos BVP atžvilgiu, o BVP vienam gyventojui yra ketvirtadaliu mažesnis nei šalies vidurkis. Šiaulių apskritis pagal TUI vienam gyventojui atsilieka beveik 5 kartus nuo Lietuvos vidurkio, o materialinės investicijos į Šiaulių apskritį yra panašaus lygio kaip į Vidurio ir vakarų Lietuvos regioną, skirtumai nuo Sostinės regiono ir Lietuvos vidurkio turi tendenciją mažėti. Investicijos į pramoninių ir komercinių teritorijų išvystymo trūkumus bei į socialinės, kūrybinės ekonomikos ir bendros infrastruktūros naudojimo iniciatyvas įgalintų padidinti regiono BVP, pritraukti į regioną žymiai daugiau TUI, padidinti regiono lietuviškos kilmės prekių eksporto apimtis, efektyviau išnaudoti regiono infrastruktūrą ekonomikos ir verslo reikmėms.*

1.4. Turizmas ir kultūra

Šiaulių regionas dėl patogios geografinės padėties, geros susisiekimo infrastruktūros yra palankus turizmo plėtrai. Regione esantys sakraliniai objektai sudaro palankias sąlygas šios srities turizmui vystyti. Regionas pasižymi tarptautinio ir nacionalinio lygmens turizmo objektais, kuriuos kasmet aplanko tūkstančiai turistų. Šiaulių rajone esantį Kryžių kalną, kuriame yra daugiau nei 200 000 kryžių, lanko turistai iš viso pasaulio. Kelmės rajono Tytuvėnų bažnyčios ir vienuolyno ansamblis yra vienas įdomiausių ir didžiausių Lietuvos XVII–XVIII a. sakralinės architektūros pavyzdžių, čia kasmet vyksta tarptautinis Tytuvėnų vasaros muzikos festivalis. Joniškio rajono Žagarės vyšnių festivalis kasmet trunka 4 dienas. Radviliškio rajono Burbiškių dvare kiekvieną pavasarį vyksta Tulpių žydėjimo šventė, kuomet pražysta apie pusė tūkstančio tulpių rūšių. Pakruojo dvare vasarą vyksta gėlių, o žiemą – žibintų festivaliai. Šiaulių Chaimo Frenkelio viloje vyksta tarptautiniai vasaros muzikos festivaliai.

Regionas patrauklus turizmui savo gamtos bei kultūros ištekliais. Šiaulių regiono kraštovaizdis yra tinkamas turizmui ir rekreacijai plėtoti, ypač vertingi piliakalniai, saugomos teritorijos, draustiniai, dvarai bei išlikusių dvarų fragmentai, sakraliniai objektai, etnografiniai kaimai, istorinės bei literatūrinės vietovės.

Regione yra netolygus, tačiau didėjantis apgyvendinimo paslaugas teikiančių įmonių tinklas. Šiaulių apskrityje 2016 m. buvo 90 apgyvendinimo paslaugas teikiančių įmonių, o 2020 m. – jau 137 įmonės. Didžiausia tokių įmonių koncentracija 2020 m. buvo Šiauliuose (38). Kelmės r. (25) ir Šiaulių r. (23) savivaldybėse didžioji dalis apgyvendinimo paslaugas teikiančių įmonių – kaimo turizmo sodybos. 2020 m. nedaug tokių įmonių buvo Radviliškio r. (14), Akmenės r. (8), Joniškio r. (8) ir Pakruojo r. (6) savivaldybėse.

Vyraujantis trumpas arba vidutinis turistų viešnagės regiono apgyvendinimo įstaigose laikas neskatina turizmo paslaugų vystymosi, o silpnas paslaugų sektoriaus išvystymas ir kompleksinių paslaugų stoka neskatina turistų srautų ir turistų viešnagės laiko didėjimo. Sezoniškumas irgi neigiamai veikia laisvalaikio, sveikatingumo ir sportinio turizmo plėtrą, šaltuoju metų laikotarpiu ypatingai jaučiamas infrastruktūros trūkumas.

Kvalifikuotų darbuotojų trūkumas – kita opiausia turizmo ir bendriau – svetingumo sektoriaus problema. Kelionių agentūrų ir kelionių organizatorių dirbančiųjų skaičius 2021 m. Šiaulių apskrityje buvo 34, tai buvo 32 kartus mažiau nei Vilniaus apskrityje (1105), 10 kartų mažiau nei Kauno apskrityje (348) ir 2,5 karto mažiau nei Klaipėdos apskrityje (85).

Kaip teigia Šiaulių regiono savivaldybių administracijų kultūros ir turizmo sektoriaus specialistai, regione yra silpnas pakelės infrastruktūros išvystymas – labai trūksta automobilių stovėjimo aikštelių, tualetų, atokvėpio aikštelių, kempingų, pakelės kavinių, ypač – kelio Via Hanza atkarpoje, kertančioje Šiaulių regioną. Kultūros infrastruktūros ir paveldo objektus būtina labiau pritaikyti įvairių socialinių grupių poreikiams. Auga poreikis specialiųjų turizmo krypčių vystymui: konferencijų, kaimo, ekologinis, aktyvus, sporto, kultūrinis pažintinis, ekstremalus turizmas – nacionaliniu ir tarptautiniu lygmenimis. Nekuriama regiono savivaldybių sinergija, siekiant didinti gamtos ir kultūros paveldo objektų žinomumą bei lankomumą, plėtoti rekreacijos ir sveikatingumo paslaugas.

Šiaulių apskrityje 2018 m. buvo 267 kultūros infrastruktūros objektai, iš kurių 144 buvo bibliotekos, 79 – kultūros centrų infrastruktūros objektai, 39 muziejai ir jų padaliniai. Regione veikė 4 LR kultūros ministerijai pavaldžios kultūros įstaigos: Šiaulių „Aušros“ muziejus, jungiantis 9 padalinius, Šiaulių apskrities Povilo Višinskio

viešoji biblioteka, Valstybinis Šiaulių dramos teatras, koncertinė įstaiga valstybinis kamerinis choras „Polifonija“. Šiaulių apskrityje 2015–2017 m. buvo po 6 dvarus ir pilis (renovuotas, įtrauktas į asociacijų veiklą ir / ar projektus) bei meno galerijas ir / ar salonus, po 1 archyvą ir koncertinę įstaigą (Šiaulių miesto koncertinė įstaiga „Saulė“). Daugiausia kultūros infrastruktūros objektų priklauso Šiaulių rajono savivaldybei (51), mažiausia – Akmenės rajono savivaldybei (28).

2020 m. Lietuvoje veikė 634, Šiaulių regione – 69 kultūros centrai. Šiaulių miesto savivaldybėje veikė tik trys kultūros centrai, o daugiausia Šiaulių regione kultūros centrų veikė Kelmės r. (16), Šiaulių r. (14) ir Pakruojo r. (14) savivaldybėse. Atitinkamai pasiskirstė ir meno mėgėjų kolektyvų skaičiai kultūros centruose: Šiaulių miesto savivaldybėje mažiausia – 21 kolektyvas, o daugiausia – Šiaulių r. (107) ir Kelmės r. (103) savivaldybėse. Šiaulių r. savivaldybė pirmavo ir kultūros centrų dalyvių skaičiumi – 1147, nedaug atsiliko ir Kelmės r. savivaldybė – 987. Pagal organizacinę struktūrą Šiaulių regione išsiskyrė Radviliškio rajono savivaldybė: 2020 m. tik keturiuose kultūros centruose veikė 59 meno mėgėjų kolektyvai, juose buvo 887 dalyviai – trečia vieta regione pagal dalyvių kiekį.

Šiaulių apskrities regioninės kultūros tarybos narių 2020 m. parengtame leidinyje *Tolygios kultūrinės raidos įgyvendinimo Šiaulių apskrityje 2020–2023 metų prioritetai* užfiksuoti keturi Šiaulių regiono tolygios kultūrinės raidos įgyvendinimo prioritetai: 1) *Kūrybinės iniciatyvos*; 2) *Istorinės atminties puoselėjimas;* 3) *Etninės kultūros išsaugojimas ir puoselėjimas*; 4) *Kūrybinės inovacijos*. Šie prioritetai suderinti su Lietuvos kultūros tarybos numatytais tikslais – skatinti kūrybinių raiškų įvairovę, stiprinti vietos kultūrinį identitetą, skatinti įvairių meno sričių atstovų bendradarbiavimą. Nuo 2022 m. lapkričio 10 d. 3 metus truksiančią kadenciją pradėjo naujos Regioninės kultūros tarybos, patvirtintos Kultūros ministro įsakymu. Naujoji *Šiaulių apskrities regioninė kultūros taryba* pagal naujausius duomenis atliks Šiaulių regiono kultūros situacijos analizę ir įvardins aktualiausius regiono kultūros prioritetus 2023-2026 metams.

Apibendrinimas*. Neišvystyta regiono kompleksinio turizmo sistema, menka inovatyvių turizmo paslaugų, integruojant kultūros ir tautinį paveldą, pasiūla ir prieinamumas. Investicijos į viešojo turizmo infrastruktūrą, sistemingas, vykdomas pagal numatytą strategiją daugelio kultūros objektų modernizavimas padidintų turizmo paslaugų patrauklumą, prieinamumą ir įtraukumą.*

2. ŠIAULIŲ REGIONO APLINKOS APSAUGA

2.1. Žalioji ir darnaus judumo infrastruktūra

Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano „Naujos kartos Lietuva“ suformuluota Lietuvos klimato kaitos valdymo politikos vizija – iki 2050 m. pasiekti, kad šalies ekonomikos poveikis klimatui būtų neutralus (p. 100). Šio plano 2 komponente *Žalioji Lietuvos transformacija* (p. 91-142) numatytos 4 reformos: 1) *Daugiau šalyje tvariai pagamintos elektros energijos*. Numatyta padidinti atsinaujinančių išteklių dalį elektros energijos suvartojimo balanse iki 50 % 2030 metais. 2) *Judame neteršdami aplinkos*. Lietuvoje lengvųjų automobilių vidutinis amžius yra 16,8 metų, didžioji dalis šių automobilių yra taršūs, varomi didelės taršos dyzelinu, kaip ir didžioji dalis krovininio transporto bei autobusų. Numatyta AEI dalį transporto sektoriuje padidinti iki 15 %. 2020 m. Lietuvoje pirmą kartą įregistruota 170 tūkst. naudotų ir tik 59,6 tūkst. naujų transporto priemonių. 2020 m. naujų grynųjų elektromobilių Lietuvoje įregistruota tik 453, o naudotų – 731. Dėl nepatrauklaus viešojo transporto, miestų ir priemiesčių plėtros bei susiformavusių įpročių dominuoja kelionės automobiliais, kurios sudaro net 56,1 % visų šalies gyventojų kelionių. Neišnaudotos galimybės sumažinti aplinkos taršą dalį kelionių organizuojant geležinkeliais ar vandens keliais. Miestuose jau įrengta 1 075 km atskirų dviračių takų, dviračių ir pėsčiųjų takų ar dviračių juostų, numatoma nutiesti dar 684 km. 3) *Spartesnė pastatų renovacija ir tvari urbanistinė aplinka*. Lietuvoje yra apie 2,2 mln. pastatų, iš kurių tik 660 tūkst. pastatų taikomi energijos efektyvumo reikalavimai. Kasmet pastatams šildyti suvartojama apie 41 TWh pirminės energijos, iš jos net 26 TWh pirminės energijos pagaminama iš iškastinio kuro. Numatyta modernizuoti bent 1 000 daugiabučių per vienus metus ir taip pasiekti EK skatinamą renovacijos bangą. Dėl nedarnios urbanizacijos ir priemiesčių plėtros, aplinkos taršos, neracionalaus gamtos išteklių naudojimo, invazinių rūšių plitimo ir klimato kaitos veiksnių kinta šalies kraštovaizdis, nyksta biologinė įvairovė, didėja buveinių ir rūšių populiacijų fragmentacija, sutrinka ekosistemų funkcijos bei jų paslaugų teikimas. 4) *Žiedinės ekonomikos link*. Tęsiamas Lietuvos ekonomikos perėjimo prie žiedinės ekonomikos projektavimas. Žiedinė ekonomika apima visą produktų ir paslaugų būvio ciklą ir yra kur kas plačiau nei atliekų

rūšiavimas ir pakartotinis jų panaudojimas. Perėjimo prie žiedinės ekonomikos tikslas – išlaikyti produktų, medžiagų ir išteklių vertę kuo ilgiau, o natūralių išteklių naudojimą ir atliekų susidarymą sumažinti iki minimumo.

2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos 2 prioritete *Žalesnė Lietuva"* (p. 61-94) numatyta: 1) Skatinti energijos vartojimo efektyvumą ir mažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį. 2) Skatinti atsinaujinančiąją energiją. 3) Plėtoti pažangiąsias elektros energijos sistemas, tinklus ir energijos kaupimo ne transeuropiniame energetikos tinkle (TEN-E) sprendimus. 4) Skatinti prisitaikymą prie klimato kaitos ir nelaimių rizikos prevenciją, atsparumą. 5) Skatinti perėjimą prie žiedinės ir efektyvaus išteklių naudojimo ekonomikos. 6) Stiprinti gamtos, biologinės įvairovės ir žaliosios infrastruktūros apsaugą ir išsaugojimą.

Jau eilę metų Šiaulių regiono didelio gyventojų tankumo (miestų) teritorijose pirmenybė teikiama nepralaidžioms dangoms (asfaltas, betonas, trinkelės) palyginti su žaliąja infrastruktūra. Nepralaidžių dangų ir žaliosios infrastruktūros plotų santykis 1500 gyv./ km^2 ir didesnio tankumo teritorijoje 2021 m. buvo 1,06. Į ateitį orientuota ES ir Lietuvos žaliosios ekonomikos bei aplinkosaugos politika skatina daugiau dėmesio skirti žaliajai infrastruktūrai (želdynams ir jų sistemoms).

Nuo 2003 m. veikia *Savivaldybės įmonė Šiaulių oro uostas*, kuriai LR Vyriausybės nutarimu suteikta teisė aptarnauti civilinį susisiekimą kariniame Šiaulių aerodrome. Įmonė teikia viešąsias krovinių ir keleivių vežimo oro transportu paslaugas. Daugiausia patirties turima aptarnaujant krovininius orlaivius.

Šiaulių regione veikia AB „Lietuvos geležinkeliai" filialo *„Šiaulių geležinkelių infrastruktūra"* geležinkelio tinklas, turintis 6 geležinkelio stotis: Šiaulių, Meškuičių, Šilėnų, Gubernijos, Raudėnų, Kužių. Be to, AB "Lietuvos geležinkeliai" Šiaulių regione priklauso dar 14 geležinkelio stočių. Šiaulių regioną kerta 5 geležinkelio linijos: Vilnius–Mažeikiai, Šiauliai–Klaipėda, Šiauliai–Jelgava, Šiauliai–Daugpilis ir Radviliškis–Tilžė. Geležinkelio transportas yra efektyvus didelių kiekių krovinių pervežimui.

Šiaulių regiono asfaltuoti keliai jungia visus Šiaulių regiono savivaldybių centrus, miestus ir daugelį regiono miestelių bei stambesnių gyvenviečių. Toks kelių tinklas sudaro tinkamas sąlygas krovinių gabenimui bei gyventojų mobilumui.

2020 m. vidaus krovinių vežimas kelių transportu sudarė 45,4 mln. tonų krovinių ir, palyginti su 2019 m., padidėjo 4,1 proc. Vidaus krovinių vežimas kelių transportu labiausiai suintensyvėjo Šiaulių (13,3 proc.), Kauno (8,2 proc.) ir Klaipėdos (7,9 proc.) regionuose. 2020 m. vidaus krovinių vežimas kelių transportu Šiaulių regione sudarė 6825,7 tūkst. tonų krovinių, pagal šį rodiklį regionas buvo trečioje vietoje po Kauno ir Vilniaus regionų bei 2-4 kartus lenkė šešis mažesniųjų centrų regionus.

Kelionės autobusais Šiaulių regione nėra labai populiarios. 2020 m. tik Šiaulių miesto vienam gyventojui teko 81 kelionė autobusu (akivaizdu, dažniausiai miesto maršrutais). Iš rajoninių savivaldybių tik Joniškio r. savivaldybės vienam gyventojui teko 15 kelionių autobusu, o likusių penkių savivaldybių gyventojai naudojosi autobusais kelionėms mažiau kaip 10 kartų per 2020 metus. Daugiausia autobusų maršrutų 2020 m. turėjo Šiaulių miesto (52) ir Pakruojo r. (50) savivaldybės, mažiausia – Šiaulių r. savivaldybė – 13 maršrutų.

2020 m. pabaigoje Lietuvoje buvo 1 mln. 359 tūkst. registruotų individualių lengvųjų automobilių, Šiaulių regione – 124 419. 2020 m. pabaigoje Lietuvoje 1 tūkst. gyventojų teko 486 individualieji lengvieji automobiliai, 2019 m. – 466 (palyginus 2020 ir 2019 metus, automobilių skaičius labiausiai išaugo Klaipėdos ir Šiaulių regionuose), nuo 2016 m. (387) automobilių skaičius Lietuvoje išaugo 23 proc. Šiaulių regione 2020 m. pabaigoje teko 479 automobiliai 1 tūkst. gyventojų, daugiausia jų buvo Kelmės r. (553) ir Joniškio r. (528) savivaldybėse, o mažiausia – Šiaulių miesto savivaldybėje (429). Visos šešios regiono rajoninės savivaldybės viršijo Lietuvos vidurkį, o Šiaulių miestui iki Lietuvos vidurkio buvo toloka. Nagrinėjant individualių lengvųjų automobilių pasiskirstymo Lietuvoje žemėlapį, pastebima, kad daugiau automobilių turi atokių teritorijų, o mažiau – didmiesčių gyventojai: daugiausia individualiųjų lengvųjų automobilių 1 tūkst. gyventojų teko Neringos (1 119), Skuodo rajono (628) ir Lazdijų rajono (627) savivaldybėse, mažiausiai – Vilniaus miesto (383) ir Klaipėdos miesto (406) savivaldybėse. Panaši situacija ir Šiaulių regione. Tačiau miestuose daugiabučių namų kvartalai pastatyti itin mažam automobilizacijos lygiui, todėl yra perkrauti automobiliais, labai trūksta automobilių stovėjimo aikštelių.

Savivaldybių kompetencijai priklauso siekti, kad viešajame transporte būtų naudojamos transporto priemonės, naudojančios atsinaujinančių išteklių energiją.

Lietuvoje populiarėja elektromobiliai, jų įsigyjama vis daugiau. 2021-09-01 VĮ „Regitra" duomenimis Lietuvoje buvo užregistruoti 3720 grynieji elektromobiliai, iš kurių Šiaulių apskrityje buvo 133. Daugiausiai elektromobilių buvo Šiaulių m. savivaldybėje – 81, mažiausiai po 4 – Akmenės r., Joniškio r. ir Kelmės r. savivaldybėse. Elektromobilių skaičius 2021 m. 1000-iui savivaldybės gyventojų buvo didžiausias Neringos – 15,336 ir Vilniaus miesto – 4,923 savivaldybėse. Šiaulių apskrityje didžiausias elektromobilių skaičius buvo Šiaulių m. savivaldybėje – 1,03, 12 vieta tarp savivaldybių, mažiausias skaičius – Kelmės r. savivaldybėje – 0,204, 55 vieta tarp 60 savivaldybių.

Elektromobilių įkrovimo prieigų tinklo plėtra savivaldybėse skatina gyventojus aktyviau rinktis elektra varomas transporto priemones. Viešoji elektromobilių įkrovimo infrastruktūra Lietuvoje plėtojama atsižvelgiant į ES standartus. Sudaromos galimybės įkrauti skirtingų tipų elektromobilius, įrengiamos kombinuotos stotelės su trijų tipų prieigomis. Viešosiose prieigose, įrengtose panaudojant ES fondų investicijas, 5 metus nuo jų įrengimo elektromobilius galima įkrauti nemokamai. Didžiausias elektromobilių įkrovimo stotelių skaičius 2021 m. (1000-iui savivaldybės gyventojų) Lietuvoje buvo Birštono (0,995) ir Neringos (0,793) savivaldybėse. Iš Šiaulių apskrities savivaldybių daugiausia įkrovimo stotelių buvo Kelmės r. (0,122, 25 vieta tarp savivaldybių) ir Radviliškio r. – 0,117 (29 vieta); nei vienos įkrovimo stotelės neturėjo Šiaulių r. savivaldybė.

Darnaus judumo planą regione turi parengusi tik Šiaulių miesto savivaldybė.

Viešojo transporto paslaugas regione teikia 7 savivaldybių autobusų parkai. Viešojo transporto intensyvumas, tenkantis 1000 gyv., Šiaulių regione 2019 m. buvo nedidelis: 45,7 atvykimų, tenkančių 1000 gyventojų.

Viešojo transporto paslaugas regione teikiančių įmonių specialistai įvardijo esmines Šiaulių regiono viešojo susisiekimo administravimo problemas: 1) Kiekviena savivaldybė maršrutus planuoja atskirai ir tam naudoja skirtingas programas. Mažėjant maršrutų skaičiui, mažėja ir viešojo transporto prieinamumas, patrauklumas bei patogumas; 2) Mokyklose mokinių atvežimo grafikus sudarinėja administracijos darbuotojai, kurie neturi patirties tokioje veikloje, nederina tarp mokyklų ta pačia kryptimi važiuojančių autobusų grafikų; 3) Tiek Šiaulių miesto, tiek Šiaulių rajono autobusų tvarkaraščiai per 2020 metus keitėsi apytiksliai apie 30 kartų. Tvarkaraščių sudarymas ir derinimas yra dažnai atliekamas darbas, keliantis nemažai iššūkių: viešojo transporto eismo tvarkaraščiai nepakankamai suderinami tarp skirtingų savivaldybių, todėl gaunami keleivių nusiskundimai, neretai pasireiškia maršrutų dubliavimasis; 4) Miestuose ir miesteliuose plečiantis nuosavų gyvenamųjų namų kvartalams, gyventojai pradeda prašyti papildomų stotelių. Atokiose teritorijose vyksta atvirkštinis procesas: stotelės tebestovi jau daug dešimtmečių, kartais net nesant aplink jokio gyvenamojo namo, įmonės ar traukos objekto. Pagal galiojančias taisykles vežėjų įmonės prižiūri stotelėse esančius grafikus, juos atnaujina kiekvieno grafikų keitimo metu. Nepatraukli ir tvarkytina autobusų stotelių infrastruktūra.

Šiaulių regione šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimui 1 gyventojui didžiausią įtaką daro lengvųjų automobilių, motociklų, mopedų ir viešojo transporto naudojimas. 2019 m. šis rodiklis buvo 1,3 tonos. Šiaulių regione dar tinkamai nesukurta netaršioms individualaus transporto priemonėms reikalinga infrastruktūra. Viešajam transportui, norint miesto maršrute naudoti dviem pamainoms elektrinius autobusus, vietoje 2 dujinių autobusų tektų eksploatuoti 3 elektrinius, nes nėra galimybių atlikti greitą baterijų įkrovą.

Dviračių takų ilgio tūkstančiui gyventojų 2021 m. vertinimas Lietuvos savivaldybėse parodė, kad didžiausias ilgis buvo Birštono – 5,572 km ir Druskininkų (3,241 km) savivaldybėse. Šiaulių apskrities Joniškio r. (2,357 km, 5 vieta tarp savivaldybių) ir Kelmės r. (2,102 km, 7 vieta) buvo lyderių grupėje; mažiausias dviračių takų ilgis buvo Radviliškio r. (0,309 km, 37 vieta); Pakruojo r. (0188 km, 47 vieta) ir Šiaulių r. (0,14 km, 51 vieta tarp 60 savivaldybių. 2020 m. pabaigoje Šiaulių apskrityje dviračių takų ilgis buvo 193,2 km ir pagal takų ilgį tarp Lietuvos apskričių (Kauno apskr. – 330,2 km ir Vilniaus apskr. – 218,5 km) Šiaulių regionas buvo trečias. 2016 – 2020 m. Šiaulių apskrityje daugiausiai dviračių takų buvo nutiesta Kelmės r. savivaldybėje (nuo 8,3 iki 51,5 km). Šiaulių m. savivaldybėje nutiesta tik 1,5 km (nuo 61,1 iki 62,6 km) ir Radviliškio r. savivaldybėje – tik 4 km (nuo 6,6 iki 10,6 km). Akmenės r. (11,7 km), Joniškio r. (47,6 km), Pakruojo r. (3,4 km) ir Šiaulių r. (5,8 km) savivaldybėse per penkerius metus dviračių takų ilgis liko toks pat.

Kaip teigia Šiaulių regiono savivaldybių transporto specialistai, regione populiarėjant individualioms greitaeigėms neautomobilinėms transporto priemonėms (elektriniai paspirtukai, dviračiai ir kt.), Šiaulių regione jaučiamas naujų, moderniai įrengtų dviračių ir pėsčiųjų takų poreikis. Tokių takų įrengimas miestuose ir aplinkinėse gyvenvietėse, ypač – šiltuoju metų laikotarpiu, gali gerokai sumažinti individualių automobilių vartojimą.

Aktuali Šiaulių regionui kelių transporto nepakankamo eismo saugumo problema. 2020 m. Lietuvoje įvyko 2 817 kelių eismo įvykių, kuriuose nukentėjo žmonės – tai 371 įvykiais mažiau nei 2019 m. Šiaulių regione 2020 metais užfiksuotas 251 toks kelių eismo įvykis – tai 37 įvykiais mažiau nei 2019 metais (288). 2021 metais Lietuvoje žuvusiųjų skaičius 1 mln. gyventojų buvo 52, o sužeistųjų skaičius 1 mln. gyventojų – 1136. Šiaulių regione 2021 metais žuvusiųjų skaičius 1 mln. gyventojų buvo 54, o sužeistųjų skaičius 1 mln. gyventojų – 1080. Kaip rodo Transporto kompetencijų agentūros 2022 m. atliktas tyrimas[8], nemažas avaringumas yra Šiaulių mieste.

[8] Transporto kompetencijų agentūra (2022). Šiaulių miesto juodųjų dėmių žemėlapio atnaujinimo ir juodųjų dėmių tyrimo paslaugos. 90 p.

2018-2021 m. Šiaulių mieste užfiksuota 450 eismo įvykių, kuriuose dalyvavo 1020 eismo dalyvių, iš jų 6 žuvo, 21 buvo sunkiai sužeistas, 466 buvo lengvai sužeisti. 38 proc. eismo įvykių buvo užvažiavimai ant pėsčiojo, 37 proc. – susidūrimai su motorine transporto priemone, 11 proc. – susidūrimai su dviračiais, 14 proc. – kiti eismo įvykiai. 51 proc. visų nukentėjusiųjų (žuvusių ir sužeistųjų) sudarė pažeidžiami eismo dalyviai: pėstieji (37 proc.), dviratininkai (11 proc.), paspirtukų vairuotojai (3 proc.). Daugiausia pėsčiųjų nukentėjo sankryžose (41 proc.), ne sankryžose pažymėtose pėsčiųjų perėjose (28 proc.) arba eidami važiuojamąja dalimi (23 proc.). 28 % visų eismo įvykių įvyksta vakarinio piko metu – tarp 16 ir 19 val. Apskaičiuota, kad per 2018–2021 metus įvykusius eismo įvykius Šiaulių mieste patirta 8,21 mln. eurų žala.

Transportas yra didelis oro teršėjas. 2020 m. Lietuvoje į atmosferą buvo išmesta 20,2 mln. tonų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (toliau – ŠESD) – apie 1 proc. mažiau nei 2019 m. Daugiausia išmetė transporto (30,4 proc.) ir energetikos (28,1 proc.) sektoriai. Trečioje vietoje – žemės ūkis (22,1 proc.), kiek mažiau ŠESD išmesta pramonės (15,3 proc.) ir atliekų (4,1 proc.) sektoriuose. Lyginant su 2019 m., 2020 m. išmestų ŠESD kiekis transporto sektoriuje sumažėjo 2,3 proc. dėl 2 proc. sumažėjusio dyzelino naudojimo kelių transporte[9].

Apibendrinimas. *Šiaulių regionas turi gerą eismo infrastruktūrą krovinių pervežimui ir gyventojų mobilumui: veikia kroviniams ir keleiviams pritaikytas oro uostas, asfaltuoti keliai, jungiantys regiono miestus, daugelį miestelių ir stambesnių gyvenviečių. Investicijos į Šiaulių regiono darnaus judumo infrastruktūrą ir į žaliosios infrastruktūros urbanizuotoje aplinkoje plėtojimą padėtų mažinti aplinkos taršą, kuro išteklių vartojimą ir gerinti eismo saugumą, tobulinti regiono viešojo transporto sistemą didinant jos efektyvumą.*

2.2. Atliekų tvarkymo sistema

Regiono atliekų tvarkymo centrų (RATC) duomenimis, Lietuva 2020 m. šalino tik 15,82 proc. visų komunalinių atliekų ir tai yra žymiai mažiau nei ES vidurkis. 44,3 proc. atliekų buvo perdirbta. Iš viso Lietuvoje sutvarkytos 1 227 449 tonos komunalinių atliekų, daugiausiai Kauno regione – 227 076 tonos, Vilniaus – 176 709 tonos, Šiaulių – 127 024 tonos. Lietuvoje vienam gyventojui susidaro daugiau komunalinių atliekų nei ES vidurkis. Sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų dalis 2020 m. Šiaulių regione buvo tik 21 proc.

Atliekų tvarkymą regione organizuoja *VšĮ „Šiaulių regiono atliekų tvarkymo centras“*, kurį įsteigė visos regiono savivaldybės. Šiaulių rajono Jurgeliškių k. veikia Šiaulių regiono nepavojingų atliekų sąvartynas ir mechaninio biologinio apdorojimo įrenginiai, į kuriuos vežamos visų 7 regiono savivaldybių nepavojingos atliekos. Regiono savivaldybėse veikia 20 didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelių, yra 8 dalinimosi daiktais stotelės „Daiktų kiemas“. Penkiose regiono savivaldybėse veikia žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelės. Akmenės r. ir Kelmės r. tokių aikštelių neturi, biologiškai suyrančias atliekas šios savivaldybės tvarko dumblo aikštelėse. Visų regiono savivaldybių gyventojams pateikiami tekstilės atliekų surinkimo metiniai grafikai. Komunalinės atliekos iš gyventojų surenkamos vadovaujantis teisės aktų reikalavimais apie komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos kokybę. Teisės aktai reglamentuoja ir vykdomą didelių gabaritų, elektronikos, pavojingų atliekų surinkimą ir pan., grafikų viešinimą, atliekų vežimo dažnumą.

Pavojingąsias atliekas visos Lietuvos teritorijoje surenka ir tvarko UAB „Toksika“. Šiaulių rajone veikia didžiausia Lietuvoje pavojingų atliekų surinkimo ir saugojimo aikštelė (trys mažesnės aikštelės veikia Vilniuje, Klaipėdos ir Alytaus rajonuose), čia veikia pavojingųjų atliekų deginimo įrenginys, pavojingųjų atliekų sąvartynas. 2021 m. UAB „Toksika“ surinko 18 914 tonų pavojingų atliekų, 10 508 tonas sudegino, 6 412 tonų pašalino, 4 055 tonas perdavė kitiems tvarkytojams.

Pagal RATCų pateiktus duomenis, vidutiniai komunalinių atliekų tvarkymo kaštai namų ūkiui regionuose svyruoja nuo 39,52 Eur/namų ūkiui/m Tauragės regione iki 57,65 Eur/namų ūkiui/m Vilniaus regione. Šiaulių regione yra 49,72 Eur/namų ūkiui/m.

Vertinant regiono atliekų tvarkymo centrų (RATC) ekonominės veiklos rezultatus, akivaizdu, kad ekonominis jų pajėgumas yra pakankamas, o vidutinis pelningumas užtikrina sėkmingą įmonių veiką. Tačiau RATC‘ai labai nevienodi, vykdo skirtingas veiklas ir funkcijas, todėl ir jų veiklos rezultatų lyginimas yra labai

[9] Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija (2022). ŠESD apskaitos ir prognozių ataskaitos, nacionaliniai pranešimai. https://am.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/klimato-kaita/sesd-apskaitos-ir-prognoziu-ataskaitos-nacionaliniai-pranesimai

sudėtingas. Mažieji regionai dirba nuostolingai arba su labai maža pelno marža, dėl ribotos rinkos ir veiklos sąlygų auga paslaugų savikaina, dėl ribotos konkurencijos ir pasirinkimo galimybių rinkoje perkamų paslaugų kainos mažuose regionuose yra didesnės. Augant paslaugų savikainai, atsiranda būtinybė didinti rinkliavas gyventojams ir nepavyksta pagerinti ekonominių veiklos rezultatų. Vienintelis Vilnius sugeba generuoti pakankamą pelną veiklai vystyti, kitur savivaldybės neleidžia kaupti pelno plėtrai ir reinvesticijoms. Savivaldybės supranta, jog regioniniai atliekų tvarkymo centrai yra tinkamas jų pagalbininkas bei partneris.

Lietuvoje vidutiniškai per metus surenkama apie 350 tūkst. t. PA[10] ir AŽ[11]. 2020 m. PA ir AŽ kiekis, tenkantis vienam gyventojui, buvo didžiausias Klaipėdos (172 kg) ir Šiaulių (149 kg) regionuose, mažiausias Panevėžio (79 kg) ir Tauragės regionuose (97 kg). Reikšminga (64 proc.) PA ir AŽ dalis Lietuvoje vis dar patenka į mišrias KA[12]. PA ir AŽ, esančių mišriose KA, didžiausias kiekis 2020 m. buvo Vilniaus regione (74 proc.), mažesnis santykis Šiaulių regione (55 proc.). Didžioji dalis (74 proc.) į mišrias KA patenkančių PA ir AŽ susidaro iš plastiko bei popieriaus ir kartono atliekų. Daugiausia plastiko buvo Marijampolės regione – 67 proc. ir Šiaulių regione – 60 proc., kituose regionuose – 38-58 proc.

PA ir AŽ susidarymas Lietuvoje iki 2025 m. gali siekti 408,9 tūkst. t. ir vėlesniu laikotarpiu turėtų stabilizuotis[13]. Nuo 2020 iki 2025 m. PA ir AŽ susidarymas išaugs daugiau kaip 58 tūkst. t. PA ir AŽ perdirbimo ir panaudojimo apimtys iki 2025 m. turi išaugti ne mažiau kaip 65,5 tūkst. t. Siekiant nustatytų uždavinių įgyvendinimo, reikšmingo PA ir AŽ atskiro surinkimo, atskyrimo MBA įrenginiuose apimtys turi išaugti Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių regionuose. Šiaulių regione planuojamas MBA modernizavimas išplečiant pastatą ir įrengiant naują rūšiavimo liniją už 9 mln. Eur. Šiaulių regione planuojama nauja atliekų rūšiavimo ir perdirbimo linija, MBA / MA[14] įrenginių modernizavimas įgalintų padidinti perdirbamų PA ir AŽ kiekį Šiaulių regione daugiau nei dešimt kartų, šis rodiklis taptų didesnis nei kituose regionuose. Lietuvoje veikia skirtingų technologijų ir pajėgumų MBA įrenginiai, todėl ne visi regionai turi galimybę iš mišraus komunalinių atliekų srauto atskirti pakuotės atliekas ir antrines žaliavas. Šiaulių regiono MBA nustatyti reikalavimai tik biologiškai skaidžių atliekų apdorojimui. Ateityje būtų galima apdoroti biologiškai skaidžias atliekas ir iš jų gaminti kompostą, iš mišrių atliekų gaminti kietą atgautą kurą.

ES kelia aukštus žiedinės ekonomikos reikalavimus atliekų tvarkymo srityje, juos bus galima įgyvendinti perdirbant ne tik atskirai surinktas antrines žaliavas ir pakuotes, bet ir viską, kas dar liko mišriose atliekose, pvz., maisto atliekas, tekstilės atliekas, statybines atliekas ir kt.. Todėl MBA / MA įrenginių modernizacija būtų labai svarbi priemonė Šiaulių regione.

Šiaulių regiono savivaldybių atliekų rūšiavimo rodikliai yra vidutiniški lyginant su kitomis Lietuvos savivaldybėmis (žr. 1 paveikslą). Į geltonąją zoną, kurioje savivaldybės 2019 m. surinko ir sutvarkė pakuočių atliekų daugiau nei 30 kg/gyv., nepateko nei viena Šiaulių regiono savivaldybė. Tačiau į antrą, 20–30 kg/gyv. surenkančių ir sutvarkančių pakuočių atliekų savivaldybių grupę – žaliąją zoną pateko visos 6 Šiaulių regiono rajonų savivaldybės. Šiaulių miesto savivaldybė 2019 m. surinko ir sutvarkė pakuočių atliekų tik 10–20 kg/gyv., todėl žemėlapyje yra mėlynojoje, atsiliekančiųjų zonoje.

[10] PA - Pakuotės atliekos
[11] AŽ - Antrinės žaliavos
[12] KA – Komunalinės atliekos
[13] Šiaulių regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. planas
[14] MA - Mechaninis apdorojimas

Regionų mechaninio biologinio apdorojimo (MBA) įrenginiuose 2019 m. buvo išrūšiuojama nuo 1,4 iki 20,5 proc. visų į mišrias KA patenkančių PA ir AŽ. Mažiausiai jų buvo išrūšiuojama Šiaulių regione (tik 1,4 proc.) ir Kauno regione (2,4 proc.), tuo tarpu Marijampolės regione buvo išrūšiuojama 20,5 proc., Telšių regione 18,0 proc. Šalinamų, panaudojamų deginimo įrenginiuose atliekų sudėtyje plastiko, popieriaus ir kartono atliekos regionuose 2019 m. sudarė apie 30-40 proc.

Šiaulių, Kauno bei Klaipėdos regionuose, lyginant su susidarymu, perdirbama mažiausiai atskirai surinktų PA ir AŽ. Preliminari perdirbtų PA ir AŽ dalis, lyginant su susidarymu, 2020 m. Klaipėdos regione buvo 22 proc., Šiaulių regione – 28 proc. Geriausiai sekėsi perdirbti susidarančių PA ir AŽ Alytaus (52 proc.) ir Marijampolės (48 proc.) regionams. Šiaulių, Kauno, Tauragės bei Utenos regione PA ir AŽ, patenkančių į MKA[1] srautą, perdirbimo galimybes riboja egzistuojančios mechaninio rūšiavimo įrenginių technologijos arba jų darbo organizavimas.

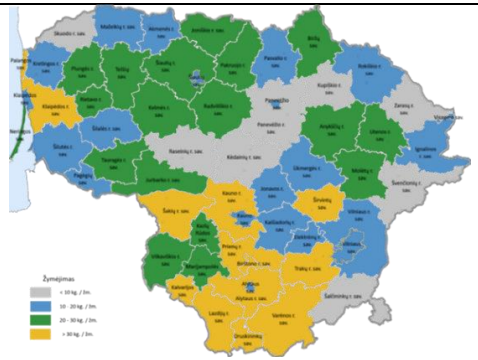

1 pav. Rūšiuojamojo surinkimo priemonėmis surinkta ir sutvarkyta pakuočių atliekų kg/gyv. 2019 m.

Apibendrinimas. *Nors Lietuvoje komunalinių atliekų vienam gyventojui susidaro daugiau nei ES vidurkis, tačiau šių atliekų sutvarkoma santykinai žymiai mažiau nei ES. Daugelio Lietuvos regioninių atliekų tvarkymo centrų ekonominės veiklos yra nepakankamai efektyvios: tik nedidelis procentas pakuotės atliekų ir antrinių žaliavų yra išrūšiuojama, per didelė jų dalis vis dar patenka į mišrias komunalines atliekas, Šiaulių apskritis čia yra viena iš labiausiai atsiliekančių Lietuvos apskričių. Investicijos į rūšiuojamąjį atliekų surinkimą įgalintų iš esmės pagerinti regiono situaciją atliekų rūšiavimo ir perdirbimo srityje.*

2.3. Vandentvarkos ūkio būklė

2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programoje (p. 81) teigiama, kad Lietuvoje 62,78 % upių ir 72,57 % ežerų kategorijos vandens telkinių priskiriama rizikos grupei, kadangi patiria taršos poveikį. ES Žmonėms skirto vandens kokybės direktyva 2020/2184 kelia Lietuvai naujų iššūkių, nes reikės užtikrinti kokybiško geriamojo vandens prieinamumą visiems šalies gyventojams. 17 proc. gyventojų geriamąjį vandenį gauna necentralizuotai iš individualių gręžinių ir negilių šachtinių šulinių, nustatyta, jog 43 % jų neatitinka vandens kokybės reikalavimų. 23,03 proc. Lietuvos gyventojų nuotekas tvarko individualiose nuotekų sistemose, tačiau tik mažiau nei pusė jų atitinka reikalavimus.

2020 m. Lietuvoje į paviršinius vandenis išleista 3 619 mln. m³ ūkio, buities ir gamybos nuotekų, iš jų 3 445,1 mln. m³ – nuotekos, kurių nereikia valyti. Didžiausią nuotekų, kurių nereikia valyti, dalį sudarė Kruonio hidroakumuliacinės elektrinės, esančios Kaišiadorių rajone, panaudotas vanduo. 2020 m. nepakankamai išvalytų nuotekų daugiausia išleista Vilniaus apskrityje – 41,2 mln. m³, 2019 m. – 42,2 mln. m³. Šiaulių regione 2019 m. išleista 859,1 tūkst. m³ nepakankamai išvalytų nuotekų. 2020 m. Šiaulių regione daugiausia ūkio, buities ir gamybos nuotekų išleido į paviršinius vandenis Pakruojo r. (7228,8 tūkst. m³) ir Šiaulių miesto (6968,2 tūkst. m³) savivaldybės. Likusios 5 regiono savivaldybės išleido nuotekų į paviršinius vandenis 2-5 kartus mažiau.

2021 m. Šiaulių regione daugiausia sunaudota vandens pagal paskirtį Šiaulių miesto (3762,6 tūkst. m³) savivaldybėje. Rajonų savivaldybės sunaudojo vandens žymiai mažiau, pvz., Kelmės r. savivaldybė sunaudojo 488,6 tūkst. m³ vandens.

Klimato kaita kelia grėsmę regiono aplinkai ir ūkinei veiklai. Šiaulių regiono savivaldybių vandentvarkos srities specialistai darbo grupės pasitarime konstatavo, kad inžinerinė infrastruktūra Šiaulių regione nepakankamai pritaikyta prie besikeičiančių klimato sąlygų: nuotekų tvarkymo infrastruktūra neatspari ekstremalioms liūtims, todėl tokių liūčių metu patvinsta gatvės ir sodybos.

Gyventojų, aprūpinamų centralizuotai teikiamomis nuotekų tvarkymo paslaugomis, dalis, palyginti su visais gyventojais, 2020 m. buvo 70,3 proc. Visos nuotekos Šiaulių regione išvalomos pagal normas. Dumblo apdorojimo įrenginiai pastatyti Šiaulių miesto nuotekų valykloje Šiaulių rajone. 2012 m. dėl pramonės įmonių išleidžiamos taršos nuotekų valykloje susidarančiame dumble randama sunkiųjų metalų, todėl po pūdymo ir džiovinimo jis netinkamas nei tręšti, nei miškininkystėje, nei

rekultivuoti (dėl šios priežasties dumblas priskiriamas III užterštumo kategorijai). Galutiniam taršaus dumblo sutvarkymui taikomos kitos alternatyvos, dažniausiai – deginimas. Nuo 2020 m. nuotekų valymo dumblo apdorojimo procese susidarantis džiovintas dumblas perduodamas AB „Akmenės cementas“. Gamykla džiovinto dumblo granules degina kaip alternatyvų kurą ir šilumos energiją bei pelenus panaudoja cemento gamybai. Taip apdoroto džiovinto dumblo problema išsprendžiama maksimaliai, nepaliekant jokių atliekų ir neteršiant aplinkos.

Šiaulių miesto nuotekų valyklos įrenginių pajėgumas – 50 tūkst. kub. m/parą ir ji yra pajėgi pumpuoti visas miesto nuotekas į nuotekų valymo įrenginius Šiaulių rajone. Valykloje nuotekos valomos mechaniškai ir biologiškai. Laboratoriniai tyrimai patvirtina, kad nuotekų išvalymas Šiaulių miesto nuotekų valykloje atitinka Lietuvos Respublikos, Europos Sąjungos ir Helsinkio konvencijos aplinkosauginius reikalavimus, o kai kurie rodikliai yra net ženkliai geresni. Pagal nepakankamai išvalytų ūkio, buities ir gamybos nuotekų išleidimą į paviršinius vandenis Šiaulių regionas Lietuvoje 2017-2021 m. atrodė gerai, didysis teršėjas pagal šį rodiklį buvo Vilniaus regionas.

2022 metų duomenimis, Šiaulių regione veiklą vykdo 7 savivaldybių vandentvarkos bendrovės. Gyventojų, aprūpinamų geriamojo vandens tiekimo paslaugomis, dalis, palyginti su visais gyventojais, 2020 m. Šiaulių regione buvo 76,1 proc.

Akmenės rajone vartotojams geriamasis vanduo tiekiamas tik iš požeminių vandens šaltinių. UAB „Akmenės vandenys” eksploatuoja 30 vandenviečių, 163 km vandentiekio tinklų ir tiekia geriamąjį vandenį 92,6 % Akmenės rajono gyventojų. Nuotekos valomos 16-oje nuotekų valyklų, eksploatuojamos 54 nuotekų siurblinės, 169 km nuotekų tinklų, dumblo apdorojimo įrenginiai. Iš nuotekų valyklose susidarančio perteklinio dumblo ir žaliųjų atliekų dumblo apdorojimo įrenginiuose gaminamas kompostas. Centralizuoto nuotekų surinkimo paslauga naudojasi apie 88,7 % Akmenės rajono gyventojų.

Joniškio rajone UAB „Joniškio vandenys” aprūpina geriamu vandeniu Joniškio ir Žagarės miestus bei 31 gyvenvietę. Vartotojams ir abonentams tiekiamas tik požeminis vanduo iš giluminių gręžinių. Vandeniui tiekti bendrovė eksploatuoja 33 vandenvietes, 61 artezinį gręžinį, 187,33 km vandentiekio vamzdynų, 14 vandens nugeležinimo įrenginių. Bendrovė surenka ir išvalo Joniškio ir Žagarės miestų bei 14 gyvenviečių buitines nuotekas. Nuotekoms surinkti yra 133,98 km nuotekų tinklų, 53 nuotekų siurblinės ir 14 biologinio valymo valyklų. Bendrovė prižiūri 20,5 km paviršinių nuotekų tinklų. Rajone prie vandentiekio tinklų yra prisijungę 80,63 proc., o prie nuotekų tinklų – 68,89 proc. gyventojų.

Kelmės rajone UAB „Kelmės vanduo” eksploatuoja 36 vandenvietes, 21 vandens gerinimo įrenginius, 205 km vandentiekio tinklų. Įmonė tiekia geriamąjį vandenį 69 proc. rajono gyventojų. Nuotekos valomos 18 nuotekų valyklų, eksploatuojama 30 nuotekų siurblinių, 105 km. nuotekų tinklų, naudojami dumblo apdorojimo įrenginiai. Dumblo aikštelėje tvarkomos ir Kelmės r. surinktos žaliosios atliekos. Centralizuoto nuotekų surinkimo paslaugomis naudojasi 49 proc. rajono gyventojų.

Pakruojo rajone UAB „Pakruojo vandentiekis” geriamąjį vandenį tiekia tik iš požeminių vandens šaltinių, toks vanduo tiekiamas 59,6 proc. rajono gyventojų. Bendrovė eksploatuoja 29 vandenvietes, 23 vandens gerinimo įrenginius, eksploatuoja 196,35 km vandentiekio tinklų. Nuotekos valomos 16 nuotekų valyklų, veikia 45 nuotekų siurblinės, 125,82 km nuotekų tinklų, dumblo apdorojimo įrenginiai. Centralizuoto nuotekų surinkimo paslauga naudojasi apie 48,3 proc. rajono gyventojų.

Radviliškio rajone UAB „Radviliškio vanduo“ eksploatuoja 25 vandenvietes, 18 vandens gerinimo įrenginių, 259,2 km vandentiekio tinklų. Geriamas vanduo tiekiamas apie 20 tūkst. gyventojų. Nuotekos valomos 15-oje nuotekų valyklų, eksploatuojamos 57 nuotekų perpumpavimo stotys ir 243,9 km nuotekų tinklų (iš jų 35,3 km lietaus nuotekų tinklų). Prie centralizuotų nuotekų tvarkymo sistemų yra prisijungę apie 19 tūkst. gyventojų. Per 2020 metus papildomai nutiesta 2,8 km vandentiekio tinklų ir 0,9 km nuotekų tinklų. Centralizuotu vandentiekiu aprūpintų būstų skaičius 2021 m. išaugo 133 vnt., centralizuotu nuotekų surinkimu – 139 būstai.

Šiaulių mieste UAB „Šiaulių vandenys” geriamuoju vandeniu aprūpina Šiaulių miesto bei Šiaulių rajono Ginkūnų, Aukštelkės ir Vijolių gyvenviečių gyventojus – iš viso apie 98 tūkst. gyventojų (97,23 proc.). Bendrovė eksploatuoja 632,6 km vandentiekio tinklų, 636,3 km nuotekų tinklų bei 66 nuotekų perpumpavimo siurblines. Nuotekos valomos mechaniškai ir biologiškai. Centralizuotų nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumas Šiaulių mieste 2021 m. gruodžio 31 d. buvo 98,2 proc.

Šiaulių rajone bendrovė „Kuršėnų vandenys” eksploatuoja 45 vandenvietes, 31 vandens gerinimo įrenginį, 254 km vandentiekio tinklų, tiekia geriamąjį vandenį 40,3 proc. rajono gyventojų. Nuotekos valomos 29 nuotekų valyklose, veikia 63 nuotekų perpumpavimo stotys ir 213 km nuotekų tinklų. Centralizuoto nuotekų surinkimo paslauga naudojasi 35,6 proc. rajono gyventojų.

Dideli centralizuotai tiekiamų vandentvarkos paslaugų gavėjų skirtumai yra ne tik tarp Šiaulių miesto ir 6 rajonų savivaldybių, bet ir tarp pačių rajonų savivaldybių (pvz., 2,3 karto geriamojo vandens vartotojų procentų skirtumas tarp Akmenės r. savivaldybės (92,6 proc.) ir Šiaulių r. savivaldybės – 40,3 proc.).

Lietuvoje siekiama padidinti nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumą iki 95 proc. šalies gyventojų, o geriamojo vandens srityje – iki 90 proc. Šiaulių miesto savivaldybėje šie rodikliai yra įgyvendinti. Tačiau regiono 6 rajonų savivaldybėms šio nacionalinio tikslo įgyvendinimui teks dar labai daug padidinti geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumą.

Apibendrinimas. *Vandentvarkos sistema Šiaulių regione yra vystoma, tačiau vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo paslaugų prieinamumas bei efektyvumas vis dar yra nepakankamas. Investicijos į geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumo didinimą padėtų įgyvendinti priemones vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų plėtrai, nuotekų valymo įrenginių rekonstrukcijai, siekiant mažinti vandens telkinių taršą ir sudaryti galimybes visiems gyventojams gauti saugos ir kokybės reikalavimus atitinkantį geriamąjį vandenį.*

2.4. Aplinkos apsauga

2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programoje (p. 90-91) numatoma finansuoti praeityje kasybos darbais pažeistų (karjerų ir durpynų) ir užterštų teritorijų tvarkymą taip, kad jos taptų socialiniam gyvenimui tinkamomis erdvėmis. Numatoma investuoti į praeityje cheminėmis medžiagomis užterštų teritorijų (naftos produktų bazių, technikos kiemų, degalinių, trąšų, pesticidų sandėlių, nelegalių sąvartynų ir kt.) rekultivavimą, eliminuojant neigiamą poveikį žmonių sveikatai ir aplinkai. Planuojama stiprinti aplinkosaugos institucijų techninę bazę, investuoti į PAV ir taršos prevencijos procesų skaitmenizavimą, modernizuoti oro monitoringo sistemas.

Šiaulių regiono aplinka atskirose savivaldybėse yra skirtingo užterštumo. Nors regiono miškingumas yra aukštas, sėkmingai naudojama saulės, vėjo ir vandens energija, vykdomas dumblo perdirbimas, tačiau regione veikia ir kelios taršios įmonės. Be transporto didelį pavojų gamtai teikia ir kiti ekonominės veiklos objektai.

Oro tarša. 2020 m. Lietuvoje iš stacionarių taršos šaltinių į atmosferą buvo išmesta 58,5 tūkst. t teršalų. Pagrindiniai taršos šaltiniai buvo didžiuosiuose miestuose bei pramonės centruose: Mažeikių rajono savivaldybėje – 20 tūkst. t, Akmenės rajono savivaldybėje – 4,4 tūkst. t, Jonavos rajono savivaldybėje – 3,6 tūkst. t. 2020 m. bendras išmetamų teršalų kiekis Telšių apskrityje siekė 21,3 tūkst. t – tai 36,4 proc. viso šalyje iš stacionarių taršos šaltinių išmetamų teršalų kiekio. Tam didžiausią įtaką turi Mažeikiuose veikianti AB „ORLEN Lietuva“.

Šiaulių regione yra santykinai didelė aplinkos oro tarša: 2021 m. užfiksuotos 7978 tonos teršalų, išmestų į aplinkos orą iš stacionarių taršos šaltinių. Tai sudarė 13,1 proc. visų Lietuvos oro teršalų (60894 tonos). Didesniais kiekiais pasižymėjo tik Telšių apskritis (20483 tonos) ir Kauno apskritis – 10849 tonos. Mažiausia oro tarša (177,55 t.) fiksuota Joniškio r. savivaldybėje, kur stambių, labiausiai orą teršiančių įmonių yra 11, o didžiausia (5,071 tūkst. t) – Akmenės r. savivaldybėje, labiausiai taršių įmonių čia yra 9, Šiaulių m. (1,129 tūkst. t ir 11 įmonių) ir Šiaulių r. (0,426 tūkst. t, 12 įmonių) savivaldybėse, pasižyminčiose didžiausia pramonės įmonių koncentracija. Teršalų, išmestų į aplinkos orą iš stacionarių šaltinių, dalis, tenkanti 1 gyventojui, regione 2021 m. siekė 30,05 kg / gyventojui, kai šalies vidurkis – 21,7 kg / gyventojui. Šis rodiklis buvo antras blogiausias tarp šalies regionų, didžiausia tarša, 7 kartus viršijanti Lietuvos vidurkį, – 152,7 kg / gyv. buvo Telšių apskrityje.

Oro tarša turi nemažą poveikį gyventojų sveikatai. 2019 m. duomenimis, priešlaikinės mirtys, priskiriamos ilgalaikiam kietųjų dalelių KD2,5 poveikiui, tenkančios 100 000 gyv., Lietuvoje buvo 90. Daugiausia tokių mirčių buvo Kauno apskrityje – 101, mažiausiai buvo Utenos apskrityje – 72 priešlaikinės mirtys. Šiaulių apskrityje (85 priešlaikinės mirtys) situacija 2019 m. buvo kiek geresnė nei vidutiniškai Lietuvoje

Lietuvai aktualios šios su oro tarša susijusios ir oro kokybei įtaką darančios problemos: vietinių oro taršos šaltinių – transporto, pramonės ir energetikos objektų, įskaitant šilumos energijos gamybą namų ūkių (būstų) šildymui, išmetami teršalai miestuose, tarša iš šiluminių elektrinių dėl iškastinio kuro ir biokuro vartojimo, Lietuvos oro baseino tarša iš kitų regionų atnešamais teršalais. Aplinkos oro kokybei stebėti ir vertinti skirtą valstybinio aplinkos oro monitoringo Lietuvoje tinklą 2019 metais sudarė 14 automatizuotų miestų oro kokybės tyrimo stočių (OKTS). Šiaulių apskrityje įrengtos dvi OKTS: Šiaulių mieste ir N. Akmenėje, kitose savivaldybėse oro tarša matuojama mobilių stotelių pagalba.

Miškingumas. Bendras Lietuvos miškingumas 2020 m. buvo 33,7 proc. ir nuo 2015 m. iki 2020 m. kito nedaug. Miškingiausios 2019 m. buvo Druskininkų (69,3 proc.), Varėnos rajono (69,1 proc.), Švenčionių rajono (60,5 proc.), Kazlų Rūdos (60 proc.) savivaldybės, mažiausiai miškinga – Panevėžio miesto savivaldybė (1,6 proc.). Šiaulių regione 2020 m. miškingiausios buvo Šiaulių r. (35,3 proc.), Kelmės r. (32,7 proc.) ir Akmenės r. (32,6 proc.) savivaldybės, o mažiausiai miškinga – Šiaulių miesto savivaldybė (6 proc.). Palyginus su Lietuvos vidurkiu, matoma, kad Šiaulių regionas nėra labai miškingas: tik Šiaulių r. savivaldybė šiek tiek viršija Lietuvos vidurkį.

Aplinkos monitoringas. Pagal LR aplinkos monitoringo įstatymo 8 str., aplinkos monitoringą šalyje vykdo valstybės, savivaldos ir mokslo institucijos. Šalies savivaldybės turi rengti aplinkos monitoringo programas 3–6 metų laikotarpiui bei vertinti programoje nurodytų tikslų pasiekimą rengiant ataskaitas[15]. Aktualias aplinkos monitoringo programas yra pasirengusios ir pasitvirtinusios 5 savivaldybės – neturi Akmenės ir Pakruojo rajonų savivaldybės. Šiaulių regiono savivaldybių aplinkos apsaugos specialistų teigimu infrastruktūriniams aplinkos projektams dar netaikomi atsparumo klimato kaitai reikalavimai.

Potencialūs taršos židiniai. Aplinkos apsaugos agentūros duomenimis, 2021 m. Šiaulių regione veikė 111 taršios įmonės, jos turi taršos leidimus, todėl galima tvirtinti, kad jos dirba pagal galiojančius teisės aktus. Daugiausiai jų (33) veikė Šiaulių m. savivaldybės teritorijoje, mažiausiai (12) – Joniškio r. savivaldybės teritorijoje. Dar yra užterštų teritorijų dėl praeityje vykdytos arba dabar vykdomos pramoninės ar intensyvios žemės ūkio veiklos. Aplinkai pavojingiausia tarša dažniausiai nustatoma buvusiose gamyklose, naftos produktų saugyklose, žinybinėse degalinėse. Valstybinės geologijos informacinės sistemos GEOLIS duomenimis, Šiaulių regione 2022 m. rugpjūčio 16 d. buvo 1449[16] potencialūs taršos židiniai pagal būkles, iš jų 775 veikiantys, 342 neveikiantys ir 271 sugriautas, bet dar neišvalytas židinys. Pagal taršos tipą regione didžiausią skaičių potencialių taršos židinių sudarė: 1) pramonės, energetikos, transporto ir paslaugų objektai; 2) teršiančių medžiagų kaupimo ir regeneravimo objektai; 3) valymo įrenginiai. Daugiausia potencialių taršos židinių buvo Pakruojo r. (401) ir Joniškio r. (331) savivaldybėse, mažiausiai – Akmenės r. (88) savivaldybėje. Didžiausia ekonominių veiklų apimtimi regione pasižyminti Šiaulių m. savivaldybė turi santykinai mažą potencialių taršos židinių skaičių – 164. Šiaulių r. savivaldybė turi 161, Kelmės r. – 155, Radviliškio r. savivaldybė – 149 potencialius taršos židinius.

Nors dažniausiai potencialūs taršos židiniai išsidėstę atokiau nuo gyvenamųjų, urbanizuotų teritorijų, tačiau urbanizuotose regiono teritorijose[17] suskaičiuoti 613 potencialūs taršos židiniai[18]. Daugiausiai tokių židinių yra išsidėstę Šiaulių m. (164 vnt.) ir Pakruojo r. – 98 savivaldybės urbanizuotoje teritorijoje, mažiausiai Akmenės r. sav. – 44 vnt., Kelmės r. sav. – 42 vnt. Regiono potencialių taršos židinių tankumas 300 gyv./ kv. km didesnio tankumo aplinkinėje teritorijoje (iki 2 km) 2021 m. pabaigoje siekė 0,15 vnt./ kv. km. Palyginus su kitais regionais, rodiklis buvo vienas žemiausių (didžiausius rodiklius turėjo Vilniaus ir Utenos regionai) ir 13 proc. mažesnis nei šalies vidurkis – 0,64 vnt./ kv. km. Kai kurie potencialūs taršos židiniai regione yra šiuo metu veikiantys ūkio subjektai ir yra privati nuosavybė, todėl tokių židinių regiono savivaldybės neturi galimybės sutvarkyti.

2021 m. regiono savivaldybėse buvo pažeistų teritorijų, kurios dažnai yra toliau nuo urbanizuotų teritorijų, tačiau ir pastarosiose priskaičiuota 23 tokios teritorijos[19], kurių bendras plotas – 120,86 ha. Daugiausiai jų yra Šiaulių m. – 7, po 4 tokias teritorijas randama Šiaulių, Akmenės ir Pakruojo rajonų savivaldybėse.

Atsinaujinanti energetika. Pagal LR atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 12 str. šalies savivaldybės turi rengti, derinti bei tvirtinti atsinaujinančių energetikos išteklių (toliau – AEI) naudojimo plėtros veiksmų planus. Apklausus savivaldybes, paaiškėjo, kad regiono plėtros plano rengimo metu 2022 m. AEI planą buvo pasirengusi tik Kelmės r. savivaldybė, likusios šešios savivaldybės turi arba rengia projektus, kuriuos derins su LR energetikos ministerija.

Regione skiriamas didelis dėmesys atsinaujinančiai energetikai. AB „Šiaulių energija“ (didžiausia energiją gaminanti įmonė regione) pradėjo naujos biokuro katilinės projektavimo ir statybos darbus, šis projektas įgyvendinamas 2022–2024 metais. Įgyvendinamas projektas didina energijos gamybos iš atsinaujinančių energijos šaltinių dalį, mažina iškastinio kuro vartojimą ir neigiamą poveikį aplinkai bei amortizuoja drastiškai išaugusių gamtinių dujų kainų įtaką šilumos kainoms. Įgyvendinus projektą, gamtinių dujų poreikis Šiaulių Pietinėje katilinėje sumažės apie 4,5 karto, tai leis sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį vidutiniškai 7338 t CO2 per metus, padidinti biokuro dalį šios katilinės šilumos gamyboje iki 97,7 procentų ir sumažinti centralizuotai tiekiamos šilumos kainą Šiaulių miesto gyventojams.

VšĮ Lietuvos energetikos agentūros Klimato kaitos valdymo centras 2022 m. atliko savivaldybių darnios energetikos plėtros pažangos vertinimą pagal jų pasiektą pažangą 2021 metais atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo skatinimo ir energijos vartojimo efektyvumo didinimo srityse. Geriausių rezultatų pagal pasiektą 2021 metais pažangą pasiekė Druskininkų, Birštono ir Kauno r. savivaldybės. Iš Šiaulių regiono savivaldybių aukščiausią, 12 vietą pasiekė Akmenės r. savivaldybė, 21 vietoje

[15] Vadovaujantis LR aplinkos ministro 2021 m. vasario 26 d. įsakymu Nr. D1-117 „Dėl bendrųjų savivaldybių aplinkos monitoringo nuostatų patvirtinimo“

[16] Ataskaita suformuota: 2022-08-16.

[17] kuriose gyventojų skaičius – 300 gyv./ kv. km ir 2 km atstumu iki jos

[18] Prieiga internete: https://vrm.maps.arcgis.com/apps/mapviewer/index.html?webmap=ca5b3fe51db54336bda82a3f8ec6e4de

[19] Ten pat.

– Pakruojo r. savivaldybė, 27 vietoje – Radviliškio r. savivaldybė. 41-43 vietas atitinkamai pasidalijo Šiaulių m., Kelmės r. ir Šiaulių r. savivaldybės. 53 vietoje atsidūrė Joniškio r. savivaldybė, palyginus su 2020 m. rezultatais nukritusi net per 27 vietas.

Pagal šio vertinimo kriterijų „Merų paktas“ Akmenės r. savivaldybė pateko į pirmąjį savivaldybių trejetą kartu Vilniaus ir Kauno miestų savivaldybėmis, nes yra pasirašiusi Merų paktą[20], yra parengusi tvarios energetikos veiksmų planą ir parengusi stebėsenos ataskaitą. 4-14 vietoje įvardinta ir Pakruojo r. savivaldybė, nes yra pasirašiusi Merų paktą ir yra parengusi tvarios energetikos veiksmų planą. Skirtingu laikotarpiu iš viso Merų paktą yra pasirašiusios 17 Lietuvos savivaldybių. Minėtame vertinime pažymėta, kad Kelmės r. savivaldybė yra parengusi atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo plėtros veiksmų planą.

Atlikto minėto vertinimo duomenimis, pagal biokuro pajėgumų panaudojimo galimybes 2021 m. pirmavo Radviliškio r. savivaldybė, 74,05 proc. išnaudojusi biokuro pajėgumų panaudojimo galimybes. Tarp 13 geriausių savivaldybių pateko Pakruojo r. (53,01 proc.), Akmenės r. (51,54 proc.) ir Kelmės r. savivaldybė (54,64 proc.). Atrodytų nemažai biokuro naudojanti Šiaulių m. savivaldybė išnaudoja savo galimybes tik 31,63 proc. Biokuro pajėgumų panaudojimas laikomas optimaliu, kai jis siekia 65–75 proc. savivaldybės maksimalaus šilumos galios poreikio.

Apibendrinimas. *Savivaldybės turi rengti aplinkos monitoringo programas, tačiau dvi Šiaulių regiono savivaldybės jų dar nėra parengusios. Regione yra netoli 1500 potencialių taršos židinių, kurių daugumą sudaro veikiantys pramonės, energetikos, transporto ir paslaugų objektai. Investicijos į praeityje užterštų ir pažeistų teritorijas sutvarkymą bei į savivaldybių oro monitoringo sistemų modernizavimą sudarytų sąlygas neutralizuoti potencialių aplinkos taršos židinių grėsmes bei operatyviau siekti oro taršos mažinimo.*

3. ŠIAULIŲ REGIONO VIEŠOSIOS PASLAUGOS

3.1. Socialinė apsauga

2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programoje (p. 134-149) akcentuojama, kad ypač didelį skurdą ir socialinę atskirtį dažniausiai patiria sunkiai į darbo rinką integruojami arba joje ilgai neišsilaikantys asmenys. Jie neturi socialinių įgūdžių arba šie įgūdžiai nepakankami, jie neturi motyvacijos, neturi kvalifikacijos ar ją yra praradę, ilgą laiką nedalyvavo darbo rinkoje, yra grįžę iš įkalinimo įstaigų, turi sveikatos problemų ir kt. Svarbu atkurti ir ugdyti tokių asmenų motyvaciją, socialinius bei darbinius gebėjimus, todėl planuojama plėtoti socialinės integracijos paslaugas. Tam reikia stiprinti ir plėtoti savanorystę, skatinti aktyvesnį vietos bendruomenių dalyvavimą. Dideliu iššūkiu išlieka perėjimas nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų. Būtina plėtoti kompleksines paslaugas skurstančioms šeimoms, didinti paslaugų prieinamumą iš socialinės rizikos veiksnius patiriančių šeimų ar negalią turintiems vaikams, kuriems gresia skurdas arba socialinė atskirtis, įgyvendinant vaiko garantijų sistemą. Reikia tobulinti socialinės srities viešųjų paslaugų pasidalijimo su nevyriausybinėmis ir bendruomeninėmis organizacijomis modelį. Numatoma plėtoti socialinio būsto fondą, socialinių paslaugų infrastruktūrą socialinę riziką patiriantiems ir socialiai pažeidžiamiems asmenims. Planuojama skatinti bendruomenėse socialinį verslą, padedantį vietoje spręsti pažeidžiamų grupių atskirties problemas.

Socialinės pašalpos gavėjų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų, 2018-2020 metais Šiaulių regione ženkliai sumažėjo dėl pasikeitusios ekonominės ir demografinės situacijos. Didžiausias mažėjimas fiksuotas Akmenės r. (nuo 57 iki 38 asmenų, tenkančių 1 tūkstančiui gyventojų), Joniškio r. (nuo 62 iki 47), Kelmės r. (nuo 51 iki 41) ir Pakruojo r. (nuo 62 iki 51 asmens, tenkančio 1 tūkstančiui gyventojų) savivaldybėse. Šiaulių miesto savivaldybėje 2020 m. buvo 10 socialinės pašalpos gavėjų, tenkančių 1 tūkst. gyventojų, šis skaičius buvo 3-5 kartus mažesnis nei regiono rajoninėse savivaldybėse. Lietuvoje 2020 m. buvo 20 socialinės pašalpos gavėjų, tenkančių 1 tūkst. gyventojų. Vidutinis socialinės pašalpos dydis 1 šeimos nariui 2020 m. Lietuvoje buvo 87,2 euro.

2020 m. Lietuvoje iš savivaldybių biudžetų *vienkartinės pašalpos* skirtos 15 103 socialiai remtiniems žmonėms. Šiaulių regione daugiausia vienkartinės pašalpos gavėjų buvo Kelmės r. (397), Šiaulių r. (284), Akmenės r. (268) ir Radviliškio r. (250) savivaldybėse.

[20] **Merų paktas** yra didžiausias pasaulyje miestų judėjimas klimato ir energetikos veiksmų srityje vietos lygmenyje. Jame nuo 2008 m. dalyvauja daugiau nei 7000 vietos ir regionų valdžios institucijų iš 57 šalių, naudojančių daugybės pasaulinio masto suinteresuotųjų šalių judėjimo privalumus bei techninę ir metodologinę pagalbą, siūlomą tam tikslui skirtų biurų.

Didžiąją dalį (2020 m. – 79 proc.) paramos šeimai Lietuvoje sudarė išlaidos išmokoms vaikui. 2020 m. Šiaulių miesto savivaldybėje išmokėtos 17 805 išmokos vaikui, Šiaulių r. savivaldybėje – 7 561, Radviliškio r. savivaldybėje – 6 266 išmokos vaikui.

Asmenys, patiriantys skurdo riziką ar socialinę atskirtį, Šiaulių regione 2020 m. sudarė 26,2 proc. visų regiono gyventojų. Skurdo rizikos lygis Šiaulių regione 2017-2021 m. mažėjo sparčiau (apie 20 proc.), negu Lietuvos vidurkis (apie 10 proc.). Regione tik Šiaulių miesto savivaldybėje skurdo rizikos lygis (16,2 proc.) 2021 m. buvo žemesnis už Lietuvos vidurkį (20 proc.). Regione didžiausia dalis gyventojų, patiriančių skurdo riziką, yra Akmenės r. (30,8 proc.), Joniškio r. (28,9 proc.), Šiaulių r. (28,8 proc.) ir Radviliškio r. (27,8 proc.) savivaldybėse.

Valstybės duomenų tarnybos duomenimis, nemaža dalis Lietuvos gyventojų susiduria su ekonominiais sunkumais. 2021 m. duomenys: Šiaulių regione 10 proc. asmenų (Lietuvoje – 6,6 proc.) dėl pinigų stokos negalėjo laiku sumokėti būsto nuomos, komunalinių mokesčių, būsto ar kitų paskolų, kredito įmokų; Šiaulių regione 38,4 proc. asmenų (Lietuvoje – 33,5 proc.) neturėjo galimybės praleisti bent savaitę atostogų ne namuose; Šiaulių regione 16,2 proc. asmenų (Lietuvoje – 22,5 proc.) negalėjo sau leisti pakankamai šildyti būsto; Šiaulių regione 11,9 proc. asmenų (Lietuvoje – 8,9 proc.) negalėjo sau leisti bent kas antrą dieną valgyti mėsos, žuvies ar analogiško vegetariško maisto; Šiaulių regione 37,6 proc. asmenų (Lietuvoje – 36,4 proc.) negalėtų apmokėti nenumatytų išlaidų (380 eurų) iš savo lėšų.

Socialines paslaugas gaunančių tikslinės grupės asmenų dalis nuo bendro su skurdo rizika ar socialine atskirtimi susiduriančių gyventojų skaičiaus 2019 m. Lietuvoje sudarė 15,8 proc.[21], o 2020 m. Šiaulių regione sudarė 14 procentų. Socialinių paslaugų namuose apimtys Šiaulių apskrityje tolygiai auga: analizuojant 2016-2019 metų duomenis, tik Šiaulių m. savivaldybėje sumažėjo asmenų, gaunančių šias paslaugas, o kitose 6 savivaldybėse jis didėjo (Akmenės r. sav. – nuo 191 iki 428 asmenų).

Šiaulių apskrityje 2017-2020 m. nemokamai maitinamų mokyklose mokinių skaičius augo 20,75 proc.: nuo 6699 iki 8088 mokinių (didžiausias – Šiaulių m. savivaldybėje: nuo 1431 iki 2318 mokinių). 2021 metais nemokamai maitinamų mokinių skaičius Šiaulių regione dar stipriai padidėjo iki 10 425 asmenų. Toks nemokamai maitinamų mokyklose mokinių skaičiaus augimas susijęs su Vyriausybės nutarimu dėl visuotinio pradinių 1-2 klasių mokinių nemokamo maitinimo. Išlaidos nemokamam mokinių maitinimui Šiaulių regione nuo 2017 m. išaugo daugiau nei dvigubai ir 2021 m. sudarė 3 071,1 tūkst. eurų. Nemažai įtakos tam turėjo LR Vyriausybės nutarimas dėl I ir II pradinių klasių mokinių nemokamo maitinimo.

Dienos centruose socialines paslaugas gavusių vaikų iš socialinę riziką patiriančių šeimų Šiaulių apskrityje 2016-2020 m. augo 48 proc.: nuo 415 iki 615 vaikų. Šių paslaugų mažėjimas vyko Joniškio r., Pakruojo r. ir Šiaulių m. savivaldybėse, tuo tarpu Akmenės r., Kelmės r., Radviliškio r. ir Šiaulių r. (daugiausiai –nuo 63 iki 282) savivaldybėse paslaugas gavusių vaikų skaičius augo.

Šeimose globojamų (rūpinamų) vaikų skaičius (metų pabaigoje) Šiaulių regione 2017-2021 m. mažėjo nuo 817 iki 628, Lietuvoje – nuo 5602 iki 4417. Atitinkamai mažėjo ir šeimų, globojančių (rūpinančių) vaikus, skaičius (metų pabaigoje): Šiaulių regione 2017-2021 m. mažėjo nuo 611 iki 445, Lietuvoje – nuo 4371 iki 3454. Labai sumažėjo vaikų, kuriems nustatyta globa (rūpyba) per metus: Šiaulių regione 2017-2021 m. mažėjo nuo 428 iki 119, Lietuvoje – nuo 2402 iki 953.

Šiaulių apskrityje 2016-2020 m. gyventojų skaičius globos įstaigose, skirtose seniems žmonėms, nuosekliai augo nuo 501 iki 570 asmenų (Šiaulių r. savivaldybėje – dešimt kartų: nuo 7 iki 71 asmens). Laikino gyvenimo įstaigų gyventojų skaičius Šiaulių apskrityje 2016-2020 m. didėjo nuo 343 iki 379 asmenų (Joniškio r. savivaldybėje daugiausiai: nuo 24 iki 82 asmenų). Patenkintas socialinio būsto poreikis nuo tokią teisę turinčių asmenų (šeimų) skaičiaus 2020 m. Šiaulių regione sudarė 61 proc.

Vienas svarbiausių gyventojų gyvenimo kokybės veiksnių – *gyvenamasis būstas* ir su juo susijusios viešosios paslaugos. 2020 m. Lietuvoje buvo baigti statyti 7425 nauji pastatai, iš jų 6822 – gyvenamieji pastatai (būstai). 45,8 proc. visų baigtų statyti būstų buvo Vilniaus miesto savivaldybėje. Šiaulių regione dideliais baigtų statyti būstų kiekiais pasižymėjo tik Šiaulių rajono (224) ir Šiaulių miesto (144) savivaldybės. Likusiose penkiose regiono savivaldybėse baigti statyti tik 89 būstai. Panašiomis proporcijomis pasižymi regiono savivaldybės ir pagal 2020 m. pradėtus statyti būstus: Šiaulių miesto ir rajono savivaldybės – po 260 būstų, likusios penkios regiono savivaldybės – 131 būstas. Tokia statistika rodo regiono gyventojų polinkį apsigyventi Šiaulių mieste arba rajone.

Socialinį būstą gavusių asmenų (šeimų) dalis nuo jo laukiančių asmenų (šeimų) skaičiaus 2020 m. Lietuvoje sudarė 7,9 proc.[22]

[21] 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos socialinės sutelkties plėtros programa. Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. lapkričio 10 d. nutarimu Nr. 931.

[22] Ten pat.

2020 m. pabaigoje Lietuvoje gyvenamąjį būstų fondą sudarė 1,5 mln. būstų, vienam gyventojui vidutiniškai teko 37,8 m² naudingojo ploto. Mieste daugiausia buvo dviejų (37,2 proc. visų būstų) ir trijų (25 proc.) kambarių būstų, kaime – trijų kambarių būstų (29,9 proc.). Vidutiniškai vieno būsto dydis sudarė 69,6 m²: mieste – 63,3 m², kaime – 82,2 m². 41,5 proc. visų šalies būstų buvo penkiuose didžiausiuose šalies miestuose. Pagal naudingąjį plotą, tenkantį vienam gyventojui, Šiaulių miesto savivaldybė (31,5 m²) buvo tarp trijų mažiausiu plotu pasižyminčių savivaldybių po Neringos (29,7 m²) ir Klaipėdos miestų (31,4 m²). Šiaulių regione didžiausiu naudinguoju plotu, tenkančiu vienam gyventojui, pasižymėjo Šiaulių rajono savivaldybė – 41,4 m².

Skatinti daugiabučių namų renovaciją yra svarbus visos Lietuvos ir Šiaulių regiono tikslas. Modernizuojant senus daugiabučius namus ne tik mažinamos sąskaitos už šildymą, gerėja gyvenimo kokybė, bet prisidedama ir prie gyvenamųjų vietovių gražinimo. Lietuvos pastatų fondo 98 proc. nuosavybė yra privati, todėl, siekiant esminio pokyčio renovacijos srityje, reikia šviesti, skatinti ir įtikinti renovacijos nauda namų savininkus. Atliktas daugiabučių gyvenamųjų namų renovacijos Lietuvos savivaldybėse 2013–2021 m. laikotarpiu vertinimas parodė, kad daugiausia renovuotų namų yra Birštono (55,22 proc.), Druskininkų (46,9 proc.) savivaldybėse. Šiaulių regione geriausia situacija Akmenės r. – 15,25 proc., 14 vieta tarp savivaldybių, Pakruojo r. – 12,43 proc., 21 vieta ir Joniškio r. – 11,48 proc., 25 vieta, mažiausia dalis renovuotų namų Radviliškio r. – 3,15 proc., 54 vieta tarp 60 savivaldybių.

Vidutinės 2021 m. IV ketvirčio *šilumos kainos gyventojams* vertinimu Lietuvos savivaldybėse (naudoti viešai skelbiami Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos duomenys) nustatyta, kad vidutinė palankiausia (mažiausia) šilumos kaina gyventojams 2021 m. IV ketvirtyje buvo šiose savivaldybėse: Utenos r. (4,49 ct/kWh), Tauragės r. (4,49 ct/kWh), Jurbarko r. (4,58 ct/kWh). Šiaulių apskrityje geriausia situacija buvo Šiaulių m. – 5,96 ct/kWh, 18 vieta tarp savivaldybių, Šiaulių r. – 5,96 ct/kWh, 19 vieta. 2020 m. abi šios savivaldybės buvo atitinkamai 6 ir 7 vietoje ir per metus nukrito 12 pozicijų žemiau. Radviliškio r. per metus pakilo 7 pozicijomis aukščiau tarp visų Lietuvos savivaldybių: 6,34 ct/kWh, 20 vieta. Brangiausiai Šiaulių apskrityje už šilumą moka Joniškio r. savivaldybės gyventojai: 8,45 ct/kWh, 53 vieta tarp 60 savivaldybių.

Valstybės duomenų tarnybos duomenimis, nemaža dalis Lietuvos gyventojų susiduria su būsto ir gyvenamosios aplinkos problemomis. 2020 m. duomenys: Šiaulių regione 10 proc. gyventojų (Lietuvoje – 8 proc.) neturi tualeto su nutekamuoju vandeniu; Šiaulių regione 10 proc. gyventojų (Lietuvoje – 7 proc.) neturi vonios arba dušo; Šiaulių regione 14 proc. gyventojų (Lietuvoje – 8 proc.) būste varva stogas, drėgnos sienos, supuvę langai arba grindys; Šiaulių regione 10 proc. gyventojų (Lietuvoje – 7 proc.) būstas yra tamsus arba nepakankamai šviesus; Šiaulių regione 15 proc. gyventojų (Lietuvoje – 15 proc.) jaučia triukšmą, sklindantį iš gretimų butų, gatvės, pramonės įmonių; Šiaulių regione 20 proc. gyventojų (Lietuvoje – 17 proc.) jaučia oro ir aplinkos užterštumą, kurį sukelia eismas ar pramonė; Šiaulių regione 4 proc. gyventojų (Lietuvoje – 3 proc.) gyvena nusikaltimais, smurtu, vandalizmu garsėjančiame rajone.

Kaip teigia Šiaulių regiono savivaldybių administracijų socialinės apsaugos specialistai, nepakankamai išplėtotos socialinės globos paslaugos ir jų infrastruktūra. Dėl vykdomos socialinių paslaugų plėtros didėja NVO ir privačių įstaigų teikiamų paslaugų poreikis tiek globos, tiek slaugos paslaugoms, tačiau regione jis nėra pakankamas. Didelis socialinio būsto trūkumas atskirose savivaldybėse. Pasireiškia paslaugų senyvo amžiaus ir asmenims, turintiems proto ar psichinę negalią, trūkumas. Auga socialinių paslaugų namuose poreikis, daugėja asmenų su negalia, gaunančių ilgalaikės ir trumpalaikės socialinės globos paslaugas globos įstaigose. Stokojama bendruomenėje teikiamų paslaugų (išeinantiems iš globos įstaigų), įgyvendinant institucinės globos pertvarką. Regione trūksta kvalifikuotų socialinių paslaugų srities darbuotojų. Neišplėtotos specializuotos individualios paslaugos, teikiamos įvairiose kritinėse situacijose. Neišplėtotos ir trūksta paslaugų šeimoms, auginančioms ir prižiūrinčioms vaikus su negalia arba suaugusius asmenis su negalia, dėl to tokių šeimų nariai negali derinti darbo ir šeimyninių įsipareigojimų, grįžti į darbo rinką, derinti darbą ir artimųjų priežiūrą. Siekiant geriau patenkinti gyventojų socialinių paslaugų poreikius, būtina ieškoti būdų perduoti dalį socialinių paslaugų privačioms įmonėms ir NVO. Be jų indėlio ir įjungimo į socialinių paslaugų teikimą sunku tikėtis reikšmingo proveržio.

Apibendrinimas. *Socialinės pašalpos gavėjų skaičius ir skurdo rizikos lygis Šiaulių regione turi mažėjimo tendenciją, tačiau skurdo rizikos lygis regiono rajonų savivaldybėse yra aukštesnis nei Lietuvos vidurkis. Apibendrintos tendencijos ir faktai įgalina teigti, kad žmonių, patiriančių socialinę atskirtį ir (ar) skurdą, skaičiai Šiaulių regione turi didėjimo tendenciją, vadinasi, socialinės apsaugos situacija regione blogėja. Investicijos į viešųjų paslaugų prieinamumo didinimą ir į šių paslaugų infrastruktūros plėtotę pagerintų regiono socialines paslaugas gaunančiųjų gyvenimo kokybę.*

3.2. Sveikatos apsauga

2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programoje (p. 155) numatoma mažinti regioninius sveikatos priežiūros prieinamumo ir sveikatos rezultatų skirtumus, plėtoti ekonomiškai efektyvesnes ambulatorines ir dienos stacionaro diagnostikos bei gydymo paslaugas užtikrinant regionų gyventojų poreikius.

2020 m. Lietuvoje vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė buvo 75,1 metų. Vyrų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė – 70,1 metų, moterų – 80,1 metų. Panaši situacija 2020 m. buvo ir Šiaulių regione: vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė – 74,82 metų, vyrų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė – 70,31 metų, moterų – 79,85 metų.

Regiono sveikatos priežiūros įstaigų tinklas yra optimizuotas, kartu veikia respublikinė, savivaldybių ir privačios sveikatos priežiūros įstaigos. Pagrindinė regiono sveikatos priežiūros įstaigų problema – gydytojų trūkumas. Praktikuojančių gydytojų skaičius, tenkantis 10 tūkst. gyventojų, Šiaulių apskrityje 2020 m. buvo 26,2, o tai yra daug mažiau nei šalies vidurkis (45,3) ir pagal šį skaičių tik šešta vieta tarp apskričių. Praktikuojančių gydytojų 2020 m. Šiaulių apskrityje buvo 684, iš jų: Akmenės r. sav. – 31, Joniškio r. sav. – 33, Kelmės r. sav. – 46, Pakruojo r. sav. – 26, Radviliškio r. sav. – 51, Šiaulių m. sav. – 467, Šiaulių r. sav. – 30.

Teikiant nemokamas asmens sveikatos priežiūros paslaugas trūksta ne tik gydytojų, bet ir bendrosios praktikos slaugytojų, o teikiant visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas – visuomenės sveikatos specialistų. Dėl specialistų trūkumo blogėja paslaugų prieinamumas pacientams ir ilgėja paslaugų laukimo eilės, ypač didelė ši problema valstybės ir savivaldybių pavaldumo sveikatos priežiūros įstaigose. Savivaldybės pavaldumo įstaigose, teikiančiose pirmines sveikatos priežiūros paslaugas, ypatingai trūksta šeimos gydytojų, odontologų. Įstaigose, teikiančiose antrines sveikatos priežiūros paslaugas, trūksta gydytojų specialistų, ypatingai – psichiatrų, neurologų, kardiologų, ortopedų traumatologų, anesteziologų reanimatologų ir kitų. Pasekmės: nesuteiktos paslaugos ar ilgos paslaugos laukimo eilės, didesnis darbo krūvis tenka dirbantiems gydytojams, galimai nekokybiškai suteiktos paslaugos, mažai dėmesio skiriama ligų prevencijai. Pagrindinė specialistų trūkumo priežastis: per mažas darbo užmokestis biudžetinėse ir viešosiose įstaigose. Visuomenės sveikatos priežiūros funkcijoms vykdyti savivaldybėse įsteigti visuomenės sveikatos biurai, kuriuose dėl aukštų kvalifikacinių reikalavimų ir mažo darbo užmokesčio trūksta visuomenės sveikatos specialistų. Pasekmės: fragmentiškai teikiamos visuomenės sveikatos priežiūros paslaugos savivaldybių teritorijose esančiose ugdymo įstaigose. Didinant sveikatos ir švietimo sąveiką bei stiprinant sveikatos raštingumą ugdymo įstaigose ir bendruomenėse, gerėtų asmenų sveikatos įgūdžiai, atitinkamai – ir sveikatos rodikliai.

Lovų ligoninėse (be slaugos lovų) skaičius, tenkantis 10 tūkst. gyventojų, 2019 m. Lietuvoje buvo 63,5, o Šiaulių miesto savivaldybėje – 99,6. Tačiau Šiaulių regiono rajoninėse savivaldybėse šie skaičiai buvo 3-7 kartus mažesni, negu Šiaulių mieste, todėl nemažai regiono ligonių iš rajonų gydomi Šiaulių miesto respublikinėje ir specializuotose ligoninėse. Stacionaro ligonių skaičius, tenkantis 1 tūkstančiui gyventojų, 2019 m. Lietuvoje buvo 243,3, Šiaulių regione – 248,1. Akmenės, Joniškio, Pakruojo ir Kelmės rajonų savivaldybėse šie skaičiai gerokai viršijo Lietuvos vidurkį ir siekė nuo 272,5 iki 294,2. Tuo tarpu Šiaulių miesto savivaldybėje šis skaičius buvo tik 235,2. 2020 ir 2021 metais, tikėtina dėl COVID-19 pandemijos, stacionaro ligonių skaičiai, tenkantys 1 tūkstančiui gyventojų, gerokai sumažėjo: Lietuvoje atitinkamai 173,6 ir 175,5, o Šiaulių regione – 175,8 ir 174.

Lietuva turi vieną iš prasčiausių rezultatų ES pagal išvengiamą mirtingumą. Nors Lietuvos gyventojai dažnai lankosi pas gydytojus, tai turi nepakankamos įtakos išvengiamo mirtingumo rodikliui. Gydymas stacionare ir prevencinės susirgimų priemonės neretai yra nepakankamos kokybės. Išvengiamas mirtingumas Lietuvoje išlieka rimtu iššūkiu, nepaisant infrastruktūros plėtros ir augančio paslaugų kiekio. Tokia Lietuvos situacija būdinga ir Šiaulių regionui. 2020 m. Šiaulių apskrityje šimtui tūkstančių gyventojų daugiausia žmonių mirė nuo kraujotakos sistemos ligų (784,17 atvejai, 4-a vieta tarp apskričių), daugiausiai mirė Joniškio r. sav. (992,27 atvejai), mažiausiai – Šiaulių m. sav. (642,3 atvejai). Antroje vietoje buvo mirtingumas šimtui tūkstančių gyventojų nuo piktybinių navikų (279,49 atvejai), 5-oji vieta tarp apskričių, daugiausiai mirė Kelmės r. sav. (300,4 atvejai), mažiausiai – Šiaulių m. sav. (255,24 atvejai). Vyrų mirtingumas nuo piktybinių navikų Lietuvoje ir Šiaulių apskrityje dvigubai didesnis nei moterų. Dėl kraujotakos sistemos susirgimų tiek Lietuvoje, tiek ir Šiaulių apskrityje mirė 62 proc. vyrų ir 38 proc. moterų. Prevencinėmis priemonėmis išvengiamas mirtingumas (standartizuotas) 2020 m. Šiaulių regione buvo 330 mirusiųjų 100 tūkst. gyventojų. Gydymo priemonėmis išvengiamas mirtingumas 2020 m. Šiaulių regione buvo 216 mirusiųjų 100 tūkst. gyventojų.

Antsvoris ir nutukimas – reikšmingi rizikos veiksniai, didinantys susirgimų lėtinėmis ligomis – cukriniu diabetu, širdies ir kraujagyslių ligomis, piktybiniais augliais, riziką. Siekiant nustatyti turinčių antsvorio ir nutukusių gyventojų paplitimą Lietuvoje, pagal nustatytą visos populiacijos reprezentatyvią imtį skaičiuojamas gyventojų kūno masės indeksas (KMI). KMI – tai svorio ir ūgio metrais kvadratu santykio rodiklis, padedantis įvertinti asmens svorį. Pasaulio sveikatos organizacijos rekomenduojamas suaugusių gyventojų normalus sveikatai KMI yra 21–25. Nuo 2005 iki 2019 metų Lietuvos 18 metų ir vyresnių vyrų vidutinis KMI padidėjo nuo 25,7

iki 26,4, moterų atitinkamai – nuo 25,7 iki 26,3. Suaugusių Lietuvos gyventojų vidutinės KMI reikšmės, palyginti su Pasaulio sveikatos organizacijos rekomenduojamomis, išlieka per didelės. Ne išimtis šioje statistikoje – ir Šiaulių regiono suaugę gyventojai.

2021 metais Lietuvoje veikė 1362 vaistinės ir jų filialai, Šiaulių regione – 134. Toks tinklas yra pakankamas daugeliui gyventojų, išskyrus atokias teritorijas.

Šiaulių regiono sveikatos apsaugos specialistų teigimu, nepakankamai tolygiai išvystyta regiono gyventojų sveikos gyvensenos ir sveikatinimo bei neformalaus švietimo infrastruktūra. Trūksta bendradarbiavimo su NVO ir Vietos veiklos grupėmis (VVG), dirbančiomis visuomenės sveikatinimo srityje. Reikia stiprinti visuomenės sveikatos specialistų pritraukimą į regioną, investuoti į visuomenės sveikatos specialistų profesinių kompetencijų didinimą ir veiklos kokybės gerinimą. Šiaulių regiono sveikatos apsaugos specialistai siūlo skatinti prevencines priemones, stiprinančias visuomenės sveikatą bei psichologinę gerovę ir atsparumą; stiprinti pirminę sveikatos priežiūrą; gerinti aukštos kokybės specializuotos sveikatos priežiūros prieinamumą; užtikrinti sveikatos specialistų pasiūlą ir plėtoti ilgalaikės priežiūros paslaugų sistemą.

Apibendrinimas. *Šiaulių regione teikiamos visų lygių sveikatos apsaugos paslaugos, tačiau trūksta gydytojų. Didžiausias mirštamumas regione yra nuo kraujotakos sistemos ligų, ypač – vyrų, antroje vietoje – mirštamumas nuo piktybinių navikų. Investicijos į visuomenės sveikatos paslaugų prieinamumo regione gerinimą bei į sveikatos priežiūros kokybės ir efektyvumo didinimą įgalintų pagerinti regiono gyventojų sveikatos apsaugą.*

3.3. Švietimas[23]

2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programoje (p. 111) akcentuojama, kad Lietuvos švietimo sistema susiduria su dideliais žmogiškųjų resursų iššūkiais, trukdančiais užtikrinti jos kokybę ir rezultatyvumą. Daugiau nei pusė šalies mokyklų neturėjo psichologo, o specialiojo pedagogo ar logopedo neturėjo 28,3 proc. mokyklų. Todėl labai svarbu pritraukti naujus švietimo specialistus ir sukurti pagalbos mokytojui bei mokiniui sistemą. Reikia ankstinti privalomojo ugdymo pradžią, kad būtų užtikrintas spartesnis mokinių pasiekimų gerėjimas ir sudarytos vienodos starto švietime galimybės.

Šiaulių regione švietimo paslaugų tinklas platus, teikiamos visos švietimo paslaugos vaikams ir jaunimui: ikimokyklinio, priešmokyklinio, bendrojo ir neformaliojo ugdymo, pagalbos mokiniui paslaugos.

Valstybės ir savivaldybių biudžetų išlaidos švietimui 2021 m. sudarė 2 624,5 mln. eurų, tai yra 4,7 proc. BVP. Daugiausia lėšų skirta priešmokykliniam, pradiniam, pagrindiniam ir viduriniam ugdymui (2 proc. BVP) bei ikimokykliniam ugdymui (0,9 proc. BVP). Didžioji dalis savivaldybių biudžetų tenka išlaidoms švietimui. 2020 m. Šiaulių regione didžiausią biudžeto dalį švietimui skyrė Šiaulių miesto savivaldybė – 46,6 proc., o mažiausią dalį – Kelmės r. savivaldybė – 36,15 proc.

Šiaulių regiono švietimo specialistų teigimu, regione užtikrinama specialistų teikiama pakankamai aukštos kokybės socialinė, pedagoginė ir specialioji pedagoginė pagalba ugdytiniams. Nepakankama neformaliojo švietimo ir vaikų sveikatinimo paslaugų įvairovė bei jų prieinamumas. Nepakankamai moderni ugdymo aplinka, materialinė bazė, menkai taikomos edukacinės naujovės. Dėl įtraukiojo ugdymo skatinimo jaučiamas pagalbos specialistų poreikio augimas ateityje.

Šiaulių regiono savivaldybių administracijoms regiono švietimo specialistai siūlo pritraukti naujų švietimo specialistų ir sukurti regioninę pagalbos mokiniui bei mokytojui sistemą; didinti švietimo sistemos kokybę skatinant dalyvavimą tarptautinėse švietimo tyrimų programose; pagerinti švietimo įtrauktį asmenims, patiriantiems atskirtį; užtikrinti ikimokyklinio ugdymo prieinamumą socialinę atskirtį, skurdą ar socialines rizikas patiriantiems vaikams; sukurti visos dienos mokyklų erdves; gerinti profesinių mokyklų regione infrastruktūrą.

Bendrasis ugdymas

Per 2016-2021 metus visose apskrities savivaldybėse bendrojo ugdymo mokyklų skaičius (išskyrus Akmenės r. savivaldybę) mažėjo. Bendrojo ugdymo mokyklų skaičius 2021 m. Šiaulių apskrityje buvo (ŠVIS duomenys, 2022): Akmenės r. – 8, Joniškio r. – 9, Kelmės r. – 14, Pakruojo r. – 10, Radviliškio r. – 13, Šiaulių m. – 35, Šiaulių r. – 21.

[23] Atliekant Šiaulių regiono švietimo situacijos analizę, naudoti Švietimo valdymo informacinės sistemos (ŠVIS, 2022), Valstybės duomenų tarnybos, Šiaulių regiono savivaldybių duomenys.

Mokinių skaičius bendrojo Šiaulių apskrities bendrojo ugdymo mokyklose 2016-2021 m. nuosekliai mažėjo, tik vienoje Šiaulių m. savivaldybėje 2019-2021 m. moksleivių skaičius padidėjo 2,2 proc. Bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičius Šiaulių apskrityje 2020-2021 m. m. buvo 29424, iš jų Akmenės r. sav. – 2430, Joniškio r. sav. – 2097, Kelmės r. sav. – 2573, Pakruojo r. sav. – 1740, Radviliškio r. sav. – 3788 , Šiaulių m. sav. – 13529 , Šiaulių r. sav. – 3267.

Šiaulių regiono bendrojo ugdymo mokyklų abiturientų, tais pačiais metais tęsiančių mokslus Lietuvos mokymo įstaigose, dalis procentais 2021 m. buvo mažiausia tarp visų Lietuvos regionų – tik 67,1 proc. Tuo tarpu Lietuvos vidurkis 2021 m. buvo 71,7 proc. Tokių abiturientų procentas Šiaulių regione 2020 m. buvo tik 66,6 proc., 32,4 proc. jų įstojo į Lietuvos universitetus, 20,6 proc. – į kolegijas, 13,7 proc. įstojo į profesinio mokymo įstaigas.

Švietimo pagalbos specialistų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių, Šiaulių apskrityje 2020-2021 m.: Akmenės r. sav. – 0,91 , Joniškio r. sav. – 0,97, Kelmės r. sav. – 1,01, Pakruojo r. sav. – 0,98, Radviliškio r. sav. – 0,82 , Šiaulių m. sav. – 0,7, Šiaulių r. sav. – 0,81. Visos savivaldybės, išskyrus Šiaulių m. savivaldybę, viršijo šalies vidurkį (0,78).

2020-2021 m. m. Šiaulių apskrityje 1145 mokyklinio amžiaus vaikai nesimokė mokykloje: Akmenės r. sav. – 103, Joniškio r. sav. – 89, Kelmės r. sav. – 134, Pakruojo r. sav. – 80, Radviliškio r. sav. – 154, Šiaulių m. sav. – 429, Šiaulių r. sav. – 156. Priežastys: 1) išvykę iš šalies – 802; 2) socialinės, psichologinės ir kitos priežastys – 311; 3) priežastis nenurodyta – 32.

Vertinant regiono mokyklų patalpų plotą, tenkantį vienam moksleiviui, akivaizdu, kad mokyklų infrastruktūra naudojama netolygiai. Dėl mokinių skaičiaus mažėjimo daugelyje mokyklų didėja patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui, patalpos išnaudojamos neracionaliai. Šiaulių apskrityje 2019 m. mokyklos patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui (kv. m), buvo: Akmenės r. sav. – 15,87, Joniškio r. sav. – 18,24 , Kelmės r. sav. – 17,74, Pakruojo r. sav. – 22,79, Radviliškio r. sav. – 16,71, Šiaulių m. sav. – 12,57, Šiaulių r. sav. – 17,72. 2019 m. Lietuvoje mokyklų patalpų plotas, tenkantis vienam moksleiviui, 2019 m. buvo 13,31 kv. m, tuo tarpu Šiaulių apskrityje tik Šiaulių m. savivaldybė turėjo mažesnį rodiklį.

Negalią turinčių mokinių, ugdomų įtraukiuoju būdu bendros paskirties švietimo įstaigose (bendrosiose klasėse), dalis 2020–2021 m. m. Šiaulių regione buvo tik 36,6 procento. Viena iš priežasčių, negalią turintiems mokiniams ir kitiems mokiniams pavėžėti iki ir iš ugdymo įstaigos, yra lengvai pritaikomų transporto priemonių trūkumas.

Nors jau 2022 metais Lietuvoje 90 proc. specialiuosius ugdymosi poreikius turinčių vaikų mokėsi bendrose klasėse ir darželių grupėse su bendraamžiais, tačiau Švietimo įstatymo pakeitimuose numatyta, kad nuo 2024 m. *visos mokyklos ir visi darželiai* turėtų priimti specialiųjų poreikių vaikus, jei jų tėvai, pasitarę su specialistais, nuspręs, kad lankyti tokią įstaigą yra geriausias sprendimas vaikui. Tačiau išliks ir specialiosios mokyklos. Tėvai, tardamiesi su specialistais, galės rinktis, kokia įstaiga geriausiai atitinka vaiko poreikius. Iš viso 2023-2029 m. laikotarpiui ŠMS ministerijos suplanuotos 150 mln. Eur investicijos, skirtos *visų švietimo įstaigų* pasirengimui įtraukiajam ugdymui: mokymosi aplinkai parengti, specialistams pritraukti, švietimo pagalbai plėsti[24].

Neformalusis ugdymas

Neformaliojo vaikų švietimo galimybėmis pasinaudojusių bendrojo ugdymo mokyklų mokinių dalis (išskyrus ikimokykliniame ir priešmokykliniame ugdyme dalyvaujančius vaikus) 2021-2022 m. m. Lietuvoje buvo 61,88 proc. Šiaulių m. (68,81 proc.), Joniškio r. (66,76 proc.), Šiaulių r. (64,52 proc.), Pakruojo r. (64,34 proc.), Radviliškio r. (64,23 proc.) savivaldybės šį Lietuvos rodiklį viršijo, o Akmenės r. (59 proc.) ir Kelmės r. (59,12 proc.) savivaldybės nuo jo atsiliko[25].

Švietimo, mokslo ir sporto ministerija 2022-2030 m. Regionų plėtros programoje[26] iškėlė uždavinį *Plėtoti įvairialypį švietimą vykdant visos dienos mokyklų veiklą*, kuriuo siekiama iki 2030 m. neformaliojo vaikų švietimo galimybėmis pasinaudojusių mokinių dalį (išskyrus ikimokykliniame ir priešmokykliniame ugdyme dalyvaujančius vaikus) padidinti iki 75 proc., sukuriant ir pritaikant erdves visos dienos mokykloms ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio bei pagrindinio ugdymo programas vykdančiose švietimo įstaigose.

Ikimokyklinis ugdymas

[24] Įtraukusis ugdymas nuo 2024 metų: kokios pagalbos sulauks vaikai ir mokytojai? (2022-12-12). Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. https://smsm.lrv.lt/lt/naujienos/itraukusis-ugdymas-nuo-2024-metu-kokios-pagalbos-sulauks-vaikai-ir-mokytojai?lang=lt

[25] Švietimo valdymo informacinė sistema (2022). https://www.svis.smm.lt/neformalus-vaiku-svietimas/

[26] 2022-2030 metų Regionų plėtros programa (2022). Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. birželio 29 d. nutarimu Nr. 713.

Šiaulių apskrityje 2021 m. ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankė 10395 auklėtiniai, lyginant su 2017 m. auklėtinių skaičius padidėjo 3,36 proc. Ikimokyklinio ugdymo auklėtinių skaičius Šiaulių apskrityje (LR Statistikos departamento duomenys) 2021 m. buvo: Akmenės r. sav. – 752, Joniškio r. sav. – 709, Kelmės r. sav. – 730, Pakruojo r. sav. – 596, Radviliškio r. sav. – 1010, Šiaulių m. sav. – 5117, Šiaulių r. sav. – 1146.

Ikimokykliniame ir priešmokykliniame ugdyme dalyvaujančių 3–5 metų vaikų dalis 2021 m. (ŠVIS, 2022) Šiaulių regione buvo 91,6 procentai. Akmenės r. sav. – 91,87, Joniškio r. sav. – 93,37, Kelmės r. sav. – 88,31, Pakruojo r. sav. – 92,38, Radviliškio r. sav. – 88,55, Šiaulių m. sav. – 95,55, Šiaulių r. sav. – 91,39. Už šalies vidurkio rodiklį (92,31 proc.) daugiau dalyvaujančių ikimokykliniame ir priešmokykliniame ugdyme buvo tik Joniškio r., Pakruojo r. ir Šiaulių m. savivaldybėse. Vietų skaičius, tenkantis 100-ui vaikų, lankančių ikimokyklinio ugdymo įstaigas, išlieka stabilus – 103. Ikimokyklinio ugdymo auklėtinių skaičius Šiaulių apskrityje šiek tiek didėja. Regiono ikimokyklinio ugdymo įstaigų darbuotojai nurodė infrastruktūros, skirtos aktyviam vaikų užimtumui ir sveikatinimui, trūkumą.

Apibendrinimas. *Šiaulių regione jau gerą dešimtmetį pasireiškia tiek bendrojo ugdymo mokyklų, tiek ir jose besimokančių mokinių skaičių mažėjimo tendencija. Investicijos į ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros infrastruktūrą bei investicijos, reikalingos vykdyti visos dienos mokyklos veiklas, sudarytų sąlygas didinti ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo prieinamumą, gerinti ugdymo kokybę regione.*

Visos Šiaulių regiono situacijos analizės trumpas apibendrinimas. *Nors Šiaulių regiono plėtros taryba ir šio regiono savivaldybių administracijos deda daug pastangų gerinti regiono ekonominę, socialinę ir aplinkosauginę situaciją, pagal pagrindinius socialinius ir ekonominius rodiklius (nedarbo lygis, darbo užmokestis, migracija, BVP, investicijos, veikiantys ūkio subjektai) Šiaulių regionas atsilieka nuo kitų didžiųjų regionų ir šis atsilikimas turi didėjimo tendenciją.*

1 lentelė. Regiono problemos ir jų giluminės priežastys, sąsajos su RPP nustatytomis pagrindinėmis regioninės plėtros problemomis

Eil. Nr.	Regiono plėtros problemos	Regiono plėtros problemų giluminės priežastys	Regiono plėtros problemų ir jų priežasčių sąsaja su RPP nurodytomis regioninės plėtros problemomis	
			Regioninės plėtros problemos	Regiono plėtros problemų ir jų priežasčių sąsajos su regioninėmis plėtros problemomis paaiškinimas
1	2	3	4	
1.	***Per menkai stiprinamas regiono ekonominis potencialas ir apribojamos naujų darbo vietų kūrimo galimybės***	**1.1. Pramoninių ir komercinių teritorijų regione išvystymo skirtumai tarp savivaldybių.** Akmenės r. ir Šiaulių miesto savivaldybėse įkurti LEZ-ai, tačiau kitų penkių regiono savivaldybių pramoninės ir komercinės teritorijos išvystytos nepakankamai, nes nedaug prisideda prie investicijų į regiono ekonominę plėtrą bei modernių darbo vietų kūrimo. Šiaulių regiono BVP augimą riboja smulkiojo verslo struktūra, nes labai mažos ir mažos įmonės dažniausiai veiklą vykdo mažai našiose, su žinių ekonomika ir inovacijų plėtra menkai susijusiose srityse. Šiaulių regione yra aukštesnė nei vidutiniškai šalyje koncentracija į žemės ūkį, miškininkystę ir žuvininkystę. Šios veiklos sritys turi daug įtakos darbo našumui, mažesniam nei vidutiniškai Lietuvoje, santykinai mažam kitų Lietuvos regionų	Šios problemos sprendimas prisidės prie pirmosios RPP problemos „*Skirtingas regionų ekonominio augimo potencialas ir netolygi*	2022-2030 m. regionų plėtros programa (toliau – RPP) akcentuoja, kad Lietuvoje didėja regionų ekonominiai skirtumai. Lietuvos BVP vienam gyventojui pagal perkamąją galią 2020 metais sudarė 87 proc. ES vidurkio, o Šiaulių apskrityje – tik 64 proc. RPP pažymi, kad Šiaulių regione lėtai auga darbo našumas, matuojamas pridėtine verte, tenkančia vienam dirbančiajam: 2014–2020 metais šio rodiklio

		atžvilgiu darbo užmokesčiui, aukštesniam nei vidutiniškai Lietuvoje nedarbo lygiui. Šiaulių regiono ekonomika mažai orientuota į eksportą, mažai diversifikuota užsienio rinka: daugiau nei pusę lietuviškos kilmės prekių eksporto vertės sudarė tik trys prekių grupės – baldai, mediena ir jos produktai, plastikai ir jų dirbiniai. Tai sietina su nepakankamai našia gamyba ir mažomis investicijomis. Fiksuojamas didelis neigiamas ekonominės veiklos poveikis aplinkai. **1.2. Neefektyviai išnaudojama viešoji infrastruktūra naujų verslų ir darbo vietų kūrimui.** Ekonominė situacija turi daug įtakos regiono demografijai. Nedarbo lygis Šiaulių regione 2021 m. buvo šiek tiek didesnis nei Lietuvoje ir žymiai didesnis, nei Vilniaus regione. Pasireiškia vidutinio užimtų gyventojų amžiaus senėjimo tendencijos Šiaulių regione. 2020 m. bendroji migracija tik Šiaulių mieste ir rajone buvo teigiama, o likusiose penkiose Šiaulių regiono savivaldybėse buvo stipriai neigiama. Mažėja regiono gyventojų skaičius, tuo pačiu mažėja ir dirbančiųjų skaičius. Šiaulių regione gyventojų užimtumo lygis yra žemesnis nei Lietuvos vidurkis. Mažas vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis, daug mažesnis už šalies vidurkį. Neefektyviai išnaudojama viešoji infrastruktūra verslo bendradarbiavimui su viešojo sektoriaus institucijomis. Per mažai skatinamos inovatyvios socialinės, kūrybos ekonomikos ir bendros infrastruktūros naudojimo iniciatyvos, menka perkvalifikavimo paslaugų pasiūla. Regione per žemas MVĮ verslumo ir inovatyvumo lygmuo. Esamos verslo darbo vietos per mažai pritaikytos neįgaliesiems. Tarp regiono gyventojų dar mažai paplitusios persikvalifikavimo ir nuolatinio mokymosi nuostatos. Regione veikiančios dvi aukštosios mokyklos parengia ne visų sričių specialistus, būtinus regionui, o pritraukti reikiamų specialistų iš kitų šalies didmiesčių yra sudėtinga. Keturios regiono profesinio mokymo įstaigos dėl mažėjančio mokinių skaičiaus neišnaudoja savo potencialo, būtina stiprinti regiono profesinio mokymo infrastruktūrą. **1.3. Maža turizmo ir kultūros paslaugų pasiūla bei prieinamumas.** Menkas turizmo paslaugų sektoriaus išvystymas ir kompleksinių paslaugų stoka neskatina turistų srautų ir turistų viešnagės laiko didėjimo. Sezoniškumas neigiamai veikia sveikatingumo ir sportinio turizmo plėtrą, nes šaltuoju metų laiku ypatingai jaučiamas infrastruktūros trūkumas. Kvalifikuotų darbuotojų trūkumas – opi regiono turizmo ir viso svetingumo sektoriaus problema. Didžioji dalis apgyvendinimo paslaugas teikiančių įmonių –	*ekonomikos plėtra*“ sprendimo, šalinant atitinkamas problemos priežastis arba mažinant jų poveikį.	augimas buvo tik +4,5 tūkst. Eur vienam dirbančiajam, kai šalies vidurkis per šį laikotarpį buvo +7,4 tūkst. Eur. Šios lentelės 2 ir 3 skiltyse įvardintos Šiaulių regiono 1 problemos ir 1.1-1.3 punktais įvardintų jos dalinių problemų sprendimas įgalins padidinti Šiaulių regiono BVP vienam gyventojui bei darbo našumą, prisidės prie kitų RPP numatytų kokybinių pokyčių, sprendžiant RPP suformuluotą 1 problemą ir su ja susijusius ekonominius iššūkius.

		kaimo turizmo sodybos, kuriose apsigyvenama dažniausiai trumpam laikotarpiui. Nepakankamas pakelės infrastruktūros išvystymas – labai trūksta automobilių stovėjimo aikštelių, tualetų, atokvėpio aikštelių, kempingų, pakelės kavinių. Daugelį kultūros ir turizmo objektų būtina modernizuoti. Trūksta regiono savivaldybių sinergijos, siekiant didinti gamtos ir kultūros paveldo objektų žinomumą bei lankomumą, plėtoti rekreacijos ir sveikatingumo paslaugas.		
2.	***Nepakankamai tvari regiono aplinka***	**2.1. Menkai plėtojama žalioji ir darnaus judumo infrastruktūra.** Auga regiono poreikiai plėtoti žaliąją infrastruktūrą urbanizuotoje aplinkoje: miestuose ir priemiesčių teritorijose vis dar teikiama pirmenybė nelaidžių dangų įrengimui, nepakankamas savivaldybių administracijų dėmesys įrengti želdynus, žaliosios infrastruktūros elementus – želdinių juostas, vejas, žaliuosius skverus, apželdintus stogus ir kt. Šiaulių regione vis dar yra didelis kiekis žvyrkelių ir gruntkelių, nepritaikytų kokybiškam judumui automobiliais, dviračiais bei pėsčiomis. Geležinkelio linijos suskaido regioną į atskiras dalis, tarp kurių yra nepakankamai viadukų ir tunelių. Šiaulių regionas neturi pilnai suformuoto dviračių takų tinklo, nemažai takų neatitinka techninių reikalavimų. Neišvystyta ar nusidėvėjusi pėsčiųjų infrastruktūra formuoja sąlyginai mažus pėsčiųjų srautus. Menkos susisiekimo galimybės kaimiškose teritorijose: neefektyvi ir nepatraukli viešojo susisiekimo sistema. Regiono savivaldybėse neefektyvūs ir reikalaujantys atnaujinimo viešojo transporto priemonių parkai, neracionalus jų administravimas. Nepakankamos sąlygos netaršių transporto priemonių eksploatavimui, nesukurta reikiama infrastruktūra. **2.2. Nepakankamai išplėtota atliekų rūšiavimo bei tvarkymo sistema, per menkas aplinkosauginis visuomenės švietimas.** Sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų dalis 2020 m. Šiaulių regione buvo tik 21 proc. 2020 m. 55 proc. pakuotės ir antrinių žaliavų atliekų Šiaulių regione vis dar pateko į komunalines atliekas. Perdirbtų pakuotės ir antrinių žaliavų atliekų dalis, lyginant su susidarymu, 2020 m. Šiaulių regione buvo tik 28 proc. Perdirbimo galimybes riboja nemodernios mechaninio rūšiavimo įrenginių technologijos arba nepakankamai inovatyvus darbo organizavimas. ES keliamų žiedinės ekonomikos tikslų bus galima pasiekti perdirbant ne tik atskirai surinktas antrines žaliavas ir pakuotes, bet ir viską, kas dar liko mišriose atliekose. Nemažai regiono gyventojų daliai dar nepakanka atliekų rūšiavimo kultūros. Tokiu atveju nepakanka infrastruktūrinių priemonių, būtinas efektyvesnis visuomenės švietimas ir atliekų rūšiavimo administravimas.	Šios problemos sprendimas prisidės prie trečiosios RPP problemos „*Nepakankamai tvari aplinka, daranti neigiamą įtaką regionų patrauklumui* “ sprendimo, šalinant atitinkamas problemos priežastis arba mažinant jų poveikį.	RPP akcentuoja, kad atliekų tvarkymo srityje pakartotiniam naudojimui paruošiamų ir perdirbamų komunalinių atliekų kiekis išlieka žemas, sąvartynuose šalinama tik penktoji dalis susidarančių atliekų. Vartojimo prekės greitai tampa atlieka ir nepakankamai rūšiuojamos, taip prarandant antrines žaliavas, kurios galėtų virsti vertingais ištekliais. RPP nurodo, kad Lietuvoje yra nemažai vandens ir grunto taršos židinių, kurie turi įtakos žmonių sveikatai ir gyvenimo kokybei, naudojant užterštas teritorijas žemės ūkio, rekreacijos ar gyvenamajai paskirčiai. Šios lentelės 2 ir 3 skiltyse įvardintos Šiaulių regiono 2 problemos ir 2.1-2.4 punktais įvardintų jos dalinių problemų sprendimas įgalins padidinti Šiaulių regiono atliekų rūšiavimą ir perdirbimą, sumažinti oro taršą, vandens telkinių taršą efektyviau tvarkant nuotekas, prisidės prie kitų RPP numatytų kokybinių pokyčių, sprendžiant RPP suformuluotą 3 problemą ir su ja susijusius aplinkosaugos iššūkius.	

		2.3. Per mažas geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumas. Šiaulių regione didelė regiono gyventojų dalis vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo paslaugomis dar nesinaudoja, nes paslaugų prieinamumas bei efektyvumas vis dar yra nepakankamas. Trūksta lėšų vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų plėtrai, nuotekų valymo įrenginių modernizavimui ir rekonstrukcijai, siekiant sudaryti galimybes gyventojams gauti saugos ir kokybės reikalavimus atitinkantį geriamąjį vandenį bei nuotekų tvarkymą. Nuotekų tvarkymo infrastruktūra neatspari ekstremalioms liūtims, todėl neretai patvinsta gatvės ir sodybų teritorijos. Lietuvoje siekiama padidinti nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumą iki 95 proc. šalies gyventojų, o geriamojo vandens srityje – iki 90 proc. Šiaulių regiono 6 rajonų savivaldybėms šio nacionalinio tikslo įgyvendinimui būtina dar labai daug padidinti geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumą. **2.4. Santykinai didelė aplinkos tarša.** Šiaulių regione yra santykinai didelė aplinkos oro tarša. Būtina tvarkyti užterštas ir pažeistas regiono teritorijas. Regione yra netoli 1500 potencialių taršos židinių, kurių daugumą sudaro veikiančios pramonės, energetikos, transporto ir paslaugų įmonės, teršiančių medžiagų kaupimo ir regeneravimo objektai, valymo įrenginiai. Dėl nepakankamo atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimo efektyvumo tenka naudoti taršias transporto ir energetikos priemones. Regiono aplinkos apsaugos infrastruktūra menkai pritaikyta klimato pokyčiams, dėl to ekstremaliose klimato kaitos situacijose padidėja aplinkos tarša.		
3.	***Netolygus viešųjų paslaugų prieinamumas, lemiantis socialinės atskirties didėjimą***	**3.1. Neužtikrinama viešųjų paslaugų, kurios atlieptų regiono gyventojų poreikius, įvairovė.** Socialinės pašalpos gavėjų skaičius ir skurdo rizikos lygis Šiaulių regione mažėja, tačiau skurdo rizikos lygis rajonų savivaldybėse yra aukštesnis nei Lietuvos vidurkis. Daugėja gyventojų, gaunančių ilgalaikės ir trumpalaikės socialinės globos paslaugas socialinės globos įstaigose, auga nemokamai maitinamų mokyklose mokinių skaičius ir socialines paslaugas gavusių vaikų iš socialinę riziką patiriančių šeimų skaičius, o tai rodo blogėjančią regiono socialinę situaciją. Neišplėtotos specializuotos individualios paslaugos, teikiamos įvairiose kritinėse situacijose. Menkas privačių įmonių, NVO ir VVG indėlis į socialinių paslaugų teikimą. Nepakankamai išplėtotos socialinės globos paslaugos ir jų infrastruktūra. Didelis socialinio būsto trūkumas. Šiaulių regione trūksta kvalifikuotų socialinių paslaugų srities darbuotojų. **3.2. Netolygiai išvystytos regiono gyventojų sveikos gyvensenos ir sveikatinimo paslaugos bei ilgalaikės priežiūros infrastuktūra.**	Šios problemos sprendimas prisidės prie antrosios RPP problemos „*Atskiriems regionams būdinga didesnė skurdo rizika ir socialinė atskirtis*“ sprendimo,	RPP pažymi, kad didėjant ekonominiams skirtumams tarp regionų, didėja ir gyventojų pajamų, skurdo rizikos bei socialinės atskirties netolygumai. Skurdo rizikos ir socialinės atskirties lygis Lietuvoje viršija ES vidurkį. Lietuvoje aktuali apsirūpinimo socialiniu būstu problema. Demografinės tendencijos lemia socialinės gerovės iššūkius. 2021 metais demografinės senatvės koeficientas Šiaulių regione buvo 153, daug didesnis lyginant su šalies rodikliu 132.

		Pagrindinė Šiaulių regiono sveikatos priežiūros įstaigų problema – gydytojų trūkumas. Praktikuojančių gydytojų skaičius, tenkantis 10 tūkst. gyventojų, regione yra kone dvigubai mažesnis nei šalies vidurkis. Kaip ir Lietuvoje, Šiaulių regione prasti rodikliai, lyginant su ES vidurkiais, pagal išvengiamą mirtingumą. Didžiausias mirtingumas regione – nuo kraujagyslių sistemos ligų ir piktybinių navikų. Būtina labiau skatinti prevencines priemones, stiprinančias visuomenės sveikatą, stiprinti pirminę ir specializuotą sveikatos priežiūrą, plėtoti ilgalaikės priežiūros paslaugas, didinti sveikos gyvensenos ugdymo efektyvumą įtraukiant ir VVG iniciatyvas. Regiono sveikatos priežiūros infrastruktūra išdėstyta nepakankamai racionaliai, trūksta modernios įrangos ir su ja dirbančių atitinkamos aukštos kvalifikacijos specialistų. **3.3. Nepakankama ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo prieinamumo infrastruktūra.** Regione mažėja bendrojo ugdymo mokyklų ir jose besimokančių mokinių skaičiai, dėl to daugelyje mokyklų didėja patalpų plotas, tenkantis vienam mokiniui, patalpos išnaudojamos neracionaliai. Nepakankamai moderni ugdymo aplinka, materialinė bazė, menkai taikomos edukacinės naujovės. Auga poreikiai pritraukti naujų švietimo specialistų ir sukurti regioninę pagalbos mokiniui bei mokytojui sistemą, didinti švietimo sistemos kokybę skatinant dalyvavimą tarptautinėse švietimo tyrimų programose, sukurti visos dienos mokyklų erdves. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija bendrojo ir ikimokyklinio ugdymo švietimo įstaigose pradeda įgyvendinti reikšmingas švietimo prieinamumo ir neformalaus ugdymo plėtros priemones: 1) siekiant pagerinti švietimo įtrauktį asmenims, patiriantiems atskirtį, nuo 2024 m. visos bendrojo ir ikimokyklinio ugdymo įstaigos šalyje turėtų būti pasirengusios priimti negalią turinčius mokinius ugdymui įtraukiuoju būdu bendros paskirties švietimo įstaigose; 2) siekiant stiprinti neformalųjį ugdymą ir jo kokybę numatyta plėtoti visos dienos mokyklų tinklą ir gerinti atitinkamą infrastruktūrą. Todėl daugelyje Šiaulių regiono ugdymo įstaigų būtina įrengti tinkamą infrastruktūrą bei pritraukti atitinkamos kvalifikacijos specialistų.	šalinant atitinkamas problemos priežastis arba mažinant jų poveikį.	RPP akcentuojama, kad eismo sauga siejasi su gyvenimo kokybe. 2020 m. Šiaulių regione žuvusiųjų skaičius, tenkantis milijonui gyventojų, buvo 50, kiek mažesnis už šalies vidurkį 63, tačiau sunkiai sužeistųjų skaičius 376 buvo žemesnis tik už Panevėžio regiono. Šios lentelės 2 ir 3 skiltyse įvardintos Šiaulių regiono 3 problemos ir 3.1-3.3 punktais įvardintų jos dalinių problemų sprendimas įgalins sumažinti Šiaulių regiono skurdo rizikos bei socialinės atskirties lygį, pagerinti apsirūpinimą socialiniu būstu, padidinti eismo saugą, prisidės prie kitų RPP numatytų kokybinių pokyčių, sprendžiant RPP suformuluotą 2 problemą ir su ja susijusius socialinės gerovės iššūkius.

Funkcinės zonos, tikslinės teritorijos ir kitos integruoto vystymo teritorijos.
Šiaulių regione planuojama viena funkcinė zona (Akmenės, Joniškio, Kelmės, Pakruojo, Radviliškio ir Šiaulių rajonų savivaldybių teritorijose), kuriose planuojamos bendros veiklos turizmo, viešųjų paslaugų, verslo skatinimo ir kt. kryptyse.

Šiaulių regiono stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių analizė pagal tikslus ir uždavinius

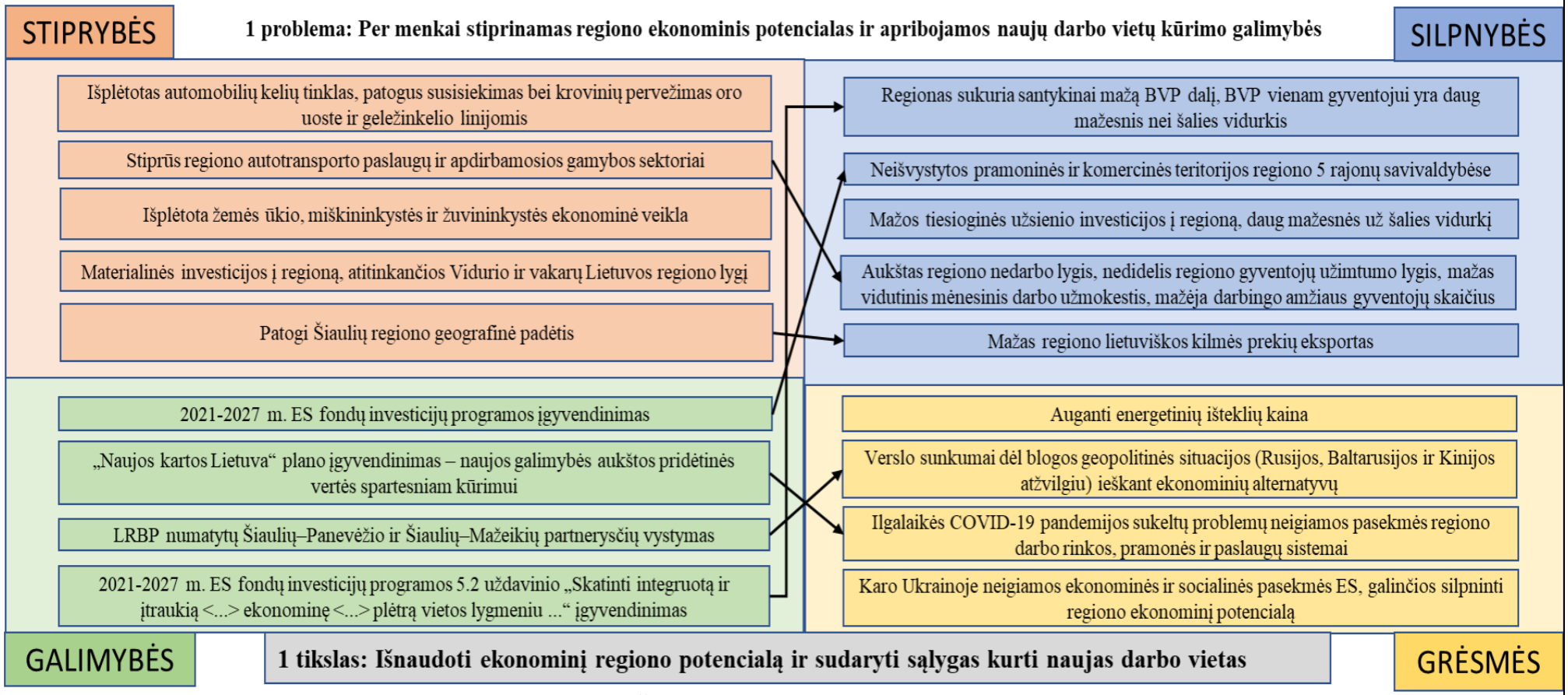

2021-2027 m. ES fondų investicijų programos įgyvendinimas Šiaulių regione įgalins sustiprinti esamas bei sukurti naujas pramonines ir komercines teritorijas. „Naujos kartos Lietuva“ plano įgyvendinimas sudarys sąlygas sušvelninti ilgalaikes COVID-19 pandemijos sukeltų problemų neigiamas pasekmes regiono darbo rinkos, pramonės ir paslaugų sistemai. Šiaulių–Panevėžio ir Šiaulių–Mažeikių partnerysčių vystymas palengvins verslui įgyti ekonominių alternatyvų, išvengiant sunkumų dėl blogos geopolitinės situacijos. 2021-2027 m. ES fondų investicijų programos 5.2 uždavinio „Skatinti integruotą ir įtraukią <...> ekonominę <...> plėtrą vietos lygmeniu ...“ įgyvendinimas įgalins padidinti regiono BVP.

Stiprūs regiono autotransporto paslaugų ir apdirbamosios gamybos sektoriai įgalina sumažinti nedarbo lygį, padidinti gyventojų užimtumo lygį bei vidutinį darbo užmokestį. Patogi regiono geografinė padėtis sudaro tinkamas sąlygas didinti lietuviškos kilmės prekių eksportą.

1 tikslui įvardintos Šiaulių regiono stiprybės ir galimybės įgalina sumažinti arba visai panaikinti regiono silpnybes ir padėti išvengti kai kurių grėsmių.

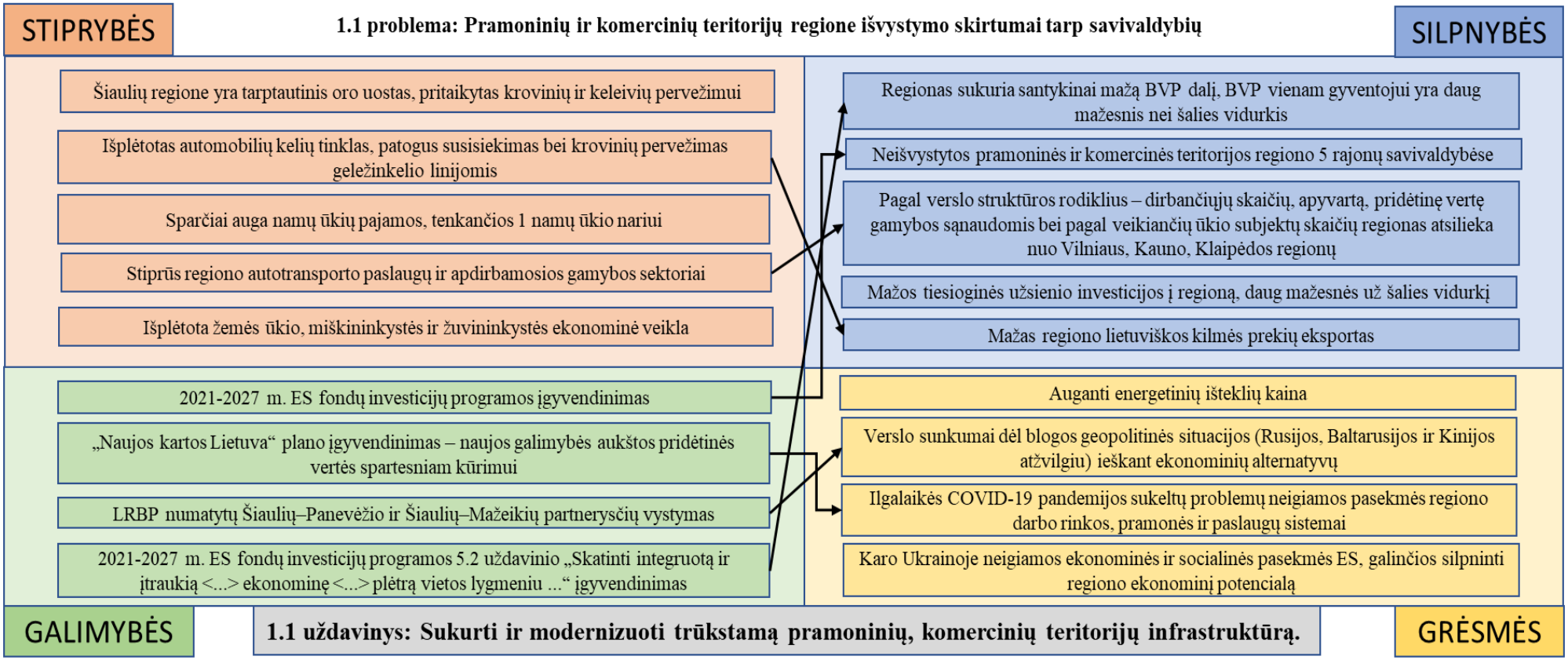

2021-2027 m. ES fondų investicijų programos įgyvendinimas Šiaulių regione įgalins sustiprinti esamas bei sukurti naujas pramonines ir komercines teritorijas. „Naujos kartos Lietuva“ plano įgyvendinimas sudarys sąlygas sušvelninti ilgalaikes COVID-19 pandemijos sukeltų problemų neigiamas pasekmes regiono darbo rinkos, pramonės ir paslaugų sistemai. Šiaulių–Panevėžio ir Šiaulių–Mažeikių partnerysčių vystymas palengvins verslui įgyti ekonominių alternatyvų ir tuo išvengti sunkumų dėl blogos geopolitinės situacijos. 2021-2027 m. ES fondų investicijų programos 5.2 uždavinio „Skatinti integruotą ir įtraukią <...> ekonominę <...> plėtrą vietos lygmeniu ...“ įgyvendinimas įgalins padidinti regiono BVP.

Patogus krovinių pervežimas oro linijomis, kelių ir geležinkelio transportu sudaro geras sąlygas didinti regiono lietuviškos kilmės prekių eksportą. Stiprūs regiono autotransporto paslaugų ir apdirbamosios gamybos sektoriai gali pagerinti esminius verslo rodiklius.

1.1 uždaviniui įvardintos Šiaulių regiono stiprybės ir galimybės įgalina sumažinti arba visai panaikinti regiono silpnybes ir padėti išvengti kai kurių grėsmių.

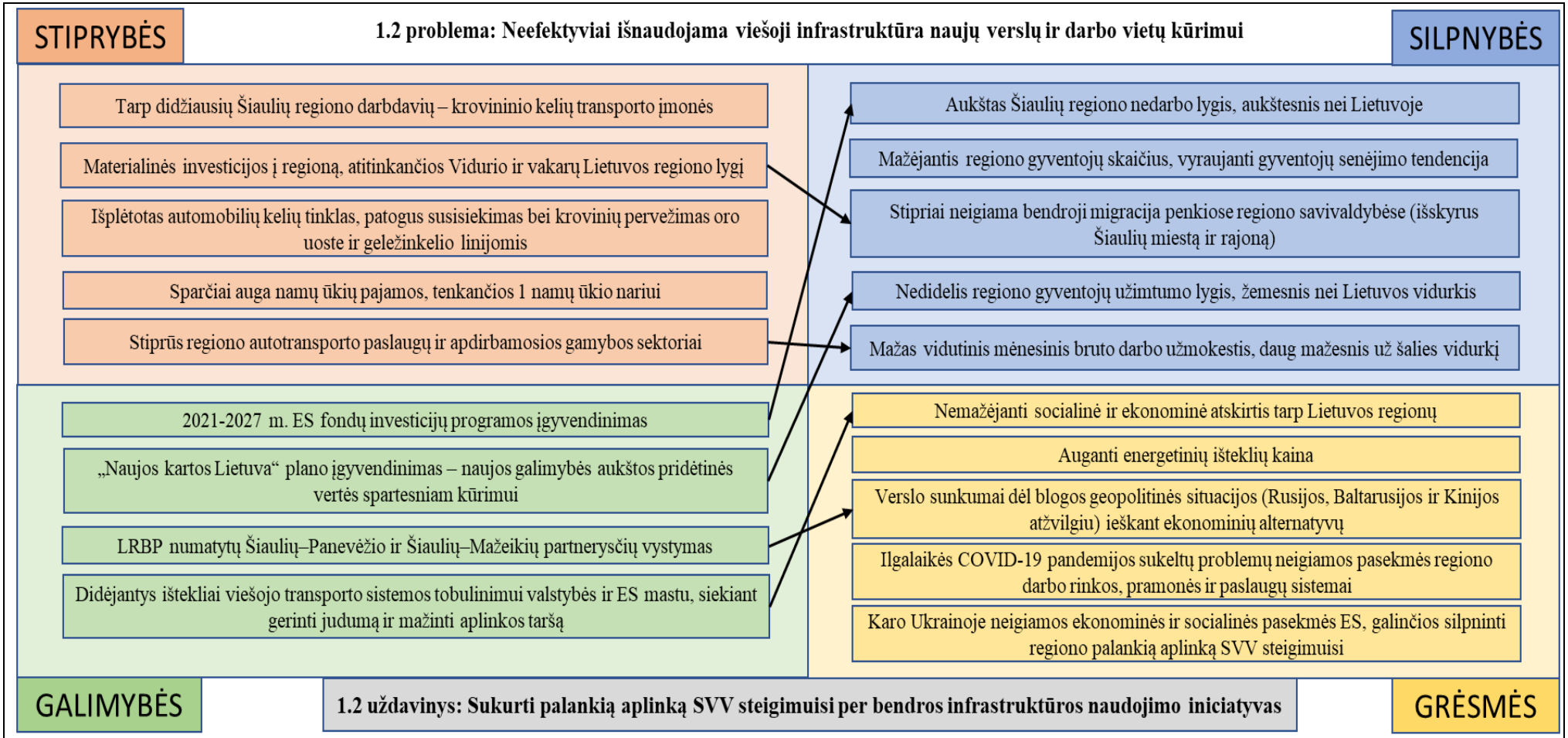

2021-2027 m. ES fondų investicijų programos įgyvendinimas įgalins sumažinti aukštą Šiaulių regiono nedarbo lygį. „Naujos kartos Lietuva“ plano įgyvendinimas sudarys sąlygas padidinti regiono gyventojų užimtumo lygį. Šiaulių–Panevėžio ir Šiaulių–Mažeikių partnerysčių vystymas palengvins verslui įgyti ekonominių alternatyvų. Didėjantys ištekliai viešojo transporto sistemos tobulinimui valstybės mastu gali sumažinti socialinę ir ekonominę atskirtį tarp Lietuvos regionų.

Stiprūs regiono autotransporto paslaugų ir apdirbamosios gamybos sektoriai gali padidinti vidutinį mėnesinį darbo užmokestį. Materialinės investicijos į regioną, atitinkančios Vidurio ir vakarų Lietuvos regiono lygį, gali sumažinti neigiamą bendrąją migraciją penkiose regiono savivaldybėse.

1.2 uždaviniui įvardintos Šiaulių regiono stiprybės ir galimybės įgalina sumažinti arba visai panaikinti regiono silpnybes ir padėti išvengti kai kurių grėsmių.

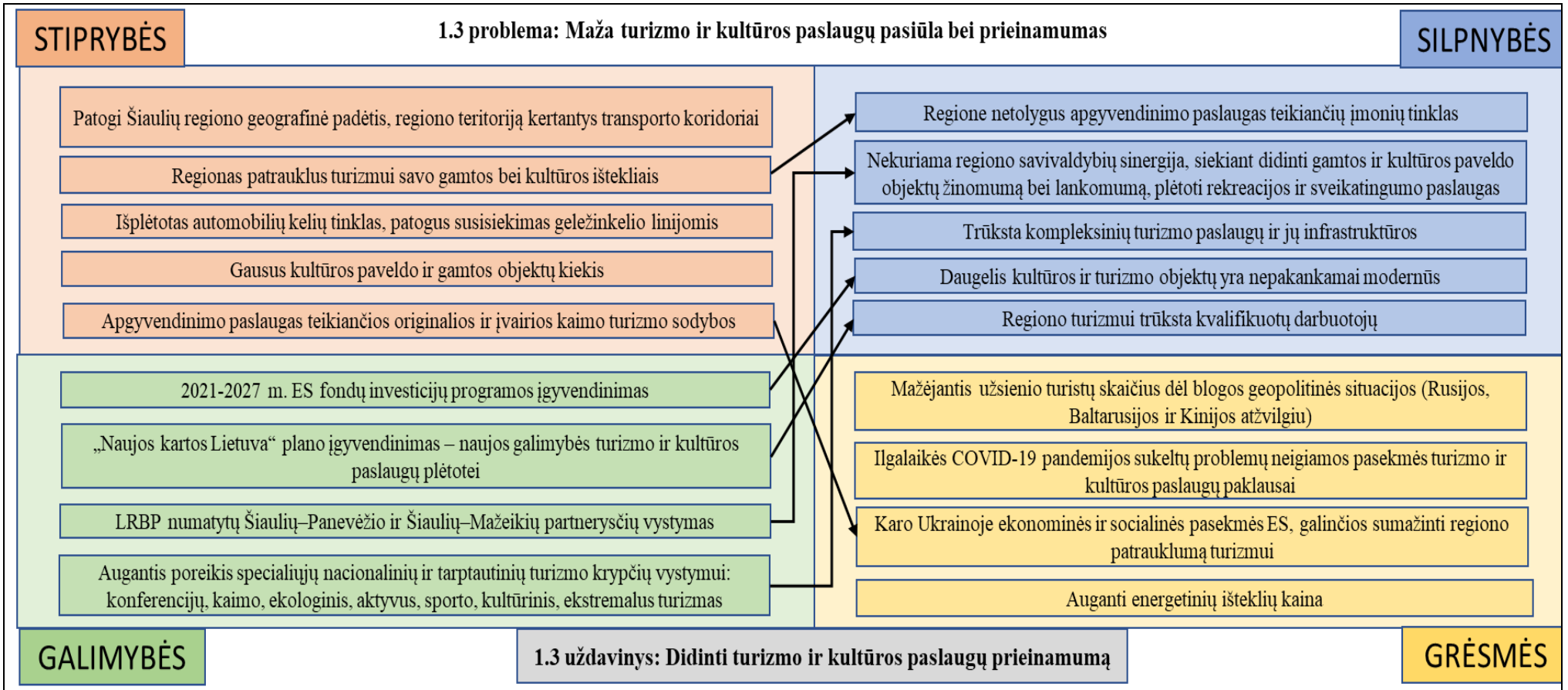

2021-2027 m. ES fondų investicijų programos įgyvendinimas įgalins modernizuoti daugelį kultūros ir turizmo objektų. „Naujos kartos Lietuva“ plano įgyvendinimas žmogiškųjų išteklių srityje sudarys sąlygas parengti kvalifikuotų darbuotojų regiono turizmui. Šiaulių–Panevėžio ir Šiaulių–Mažeikių partnerysčių vystymas padės kurti regiono savivaldybių sinergiją, siekiant didinti gamtos ir kultūros paveldo objektų žinomumą bei lankomumą, plėtoti rekreacijos ir sveikatingumo paslaugas. Augantis poreikis specialiųjų nacionalinių ir tarptautinių turizmo krypčių vystymui gali paskatinti sukurti naujų kompleksinių turizmo paslaugų ir įrengti jų infrastruktūrą.

Regiono patrauklumas turizmui gali sudaryti prielaidas tolygiau išdėstyti apgyvendinimo paslaugas teikiančių įmonių tinklą. Apgyvendinimo paslaugas teikiančios originalios ir įvairios kaimo turizmo sodybos gali padidinti kultūros ir turizmo objektų patrauklumą.

1.3 uždaviniui įvardintos Šiaulių regiono stiprybės ir galimybės įgalina sumažinti arba visai panaikinti regiono silpnybes ir padėti išvengti kai kurių grėsmių.

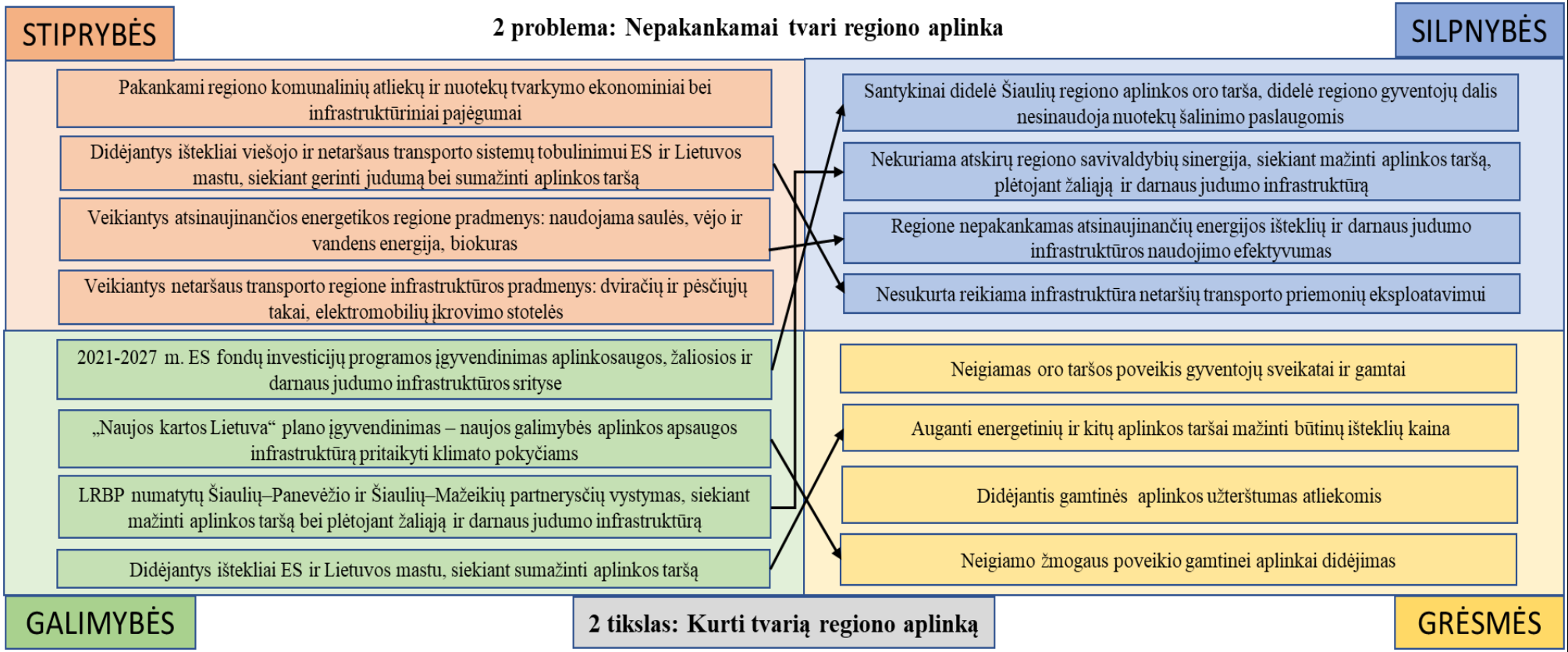

2021-2027 m. ES fondų investicijų programos įgyvendinimas Šiaulių regiono aplinkosaugos, žaliosios ir darnaus judumo infrastruktūros srityse padės sumažinti oro taršą, didesnė gyventojų dalis galės naudotis nuotekų šalinimo paslaugomis. „Naujos kartos Lietuva“ plano įgyvendinimas padės regione mažinti neigiamą žmogaus poveikį gamtinei aplinkai. Šiaulių–Panevėžio ir Šiaulių–Mažeikių partnerysčių vystymas įgalins padidinti regiono savivaldybių sinergiją, siekiant mažinti aplinkos taršą bei plėtojant žaliąją ir darnaus judumo infrastruktūrą. Didėjantys ištekliai ES ir Lietuvos mastu, siekiant sumažinti aplinkos taršą, įgalins sumažinti augančią energetinių ir kitų aplinkos taršai mažinti būtinų išteklių kainą.

Didėjantys ištekliai viešojo ir netaršaus transporto sistemų tobulinimui ES ir Lietuvos mastu padės kurti reikiamą infrastruktūrą netaršių transporto priemonių eksploatavimui. Veikiantys atsinaujinančios energetikos regione pradmenys sudaro sąlygas didinti atsinaujinančių energijos išteklių efektyvumą.

2 tikslui įvardintos Šiaulių regiono stiprybės ir galimybės įgalina sumažinti arba visai panaikinti regiono silpnybes bei padėti išvengti grėsmių.

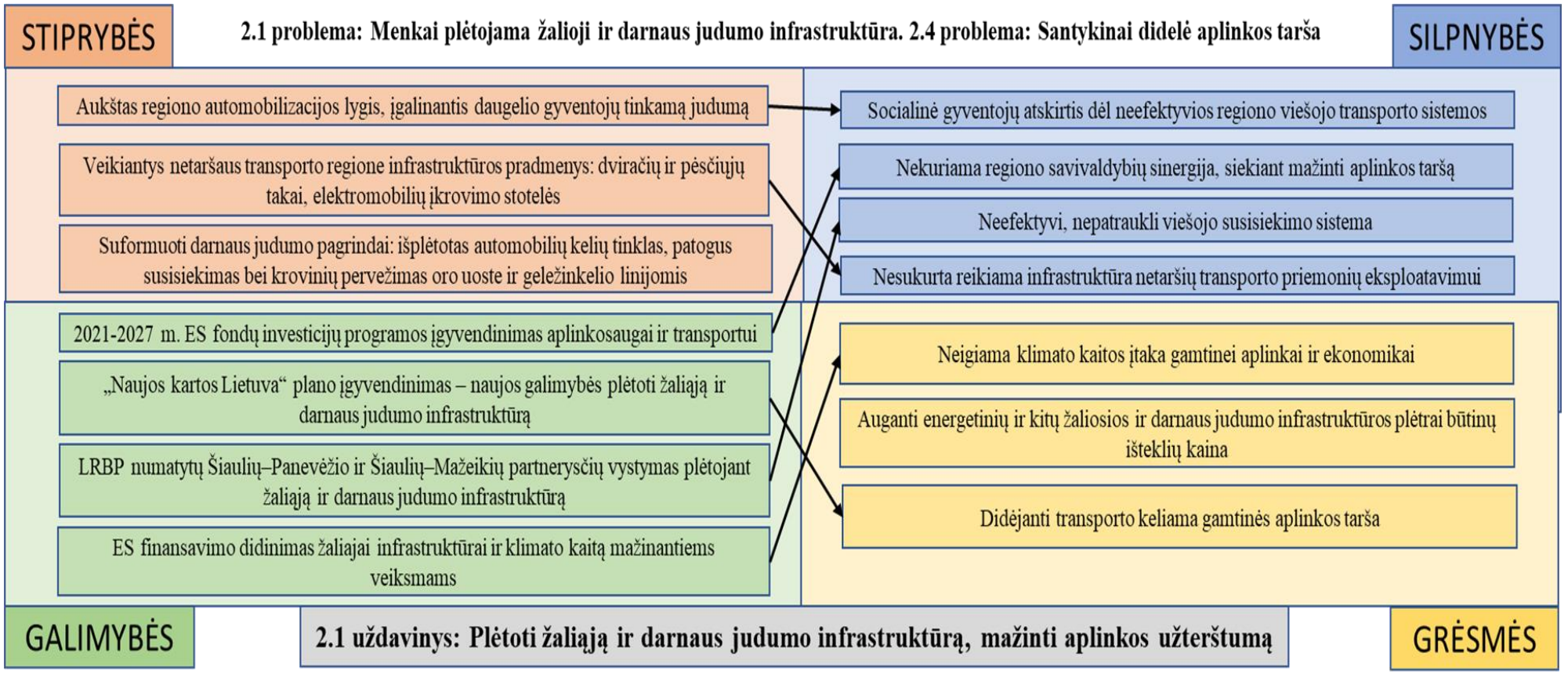

2021-2027 m. ES fondų investicijų programos įgyvendinimas Šiaulių regione padės skirti daugiau dėmesio žaliajai infrastruktūrai ir aplinkos taršos mažinimui. „Naujos kartos Lietuva“ plano įgyvendinimas sudarys sąlygas mažinti transporto keliamą gamtinės aplinkos taršą. Šiaulių–Panevėžio ir Šiaulių–Mažeikių partnerysčių vystymas įgalins padidinti viešojo susisiekimo sistemos efektyvumą. ES finansavimo didinimas žaliajai infrastruktūrai ir klimato kaitą mažinantiems veiksmams padės sumažinti neigiamą klimato kaitos įtaką gamtinei aplinkai ir regiono ekonomikai.

Aukštas regiono automobilizacijos lygis mažina gyventojų socialinę atskirtį. Regione jau veikiantys netaršaus transporto regione infrastruktūros pradmenys sudaro sąlygas plėtoti šią infrastruktūrą.

2.1 uždaviniui įvardintos Šiaulių regiono stiprybės ir galimybės įgalina sumažinti arba visai panaikinti regiono silpnybes bei padėti išvengti grėsmių.

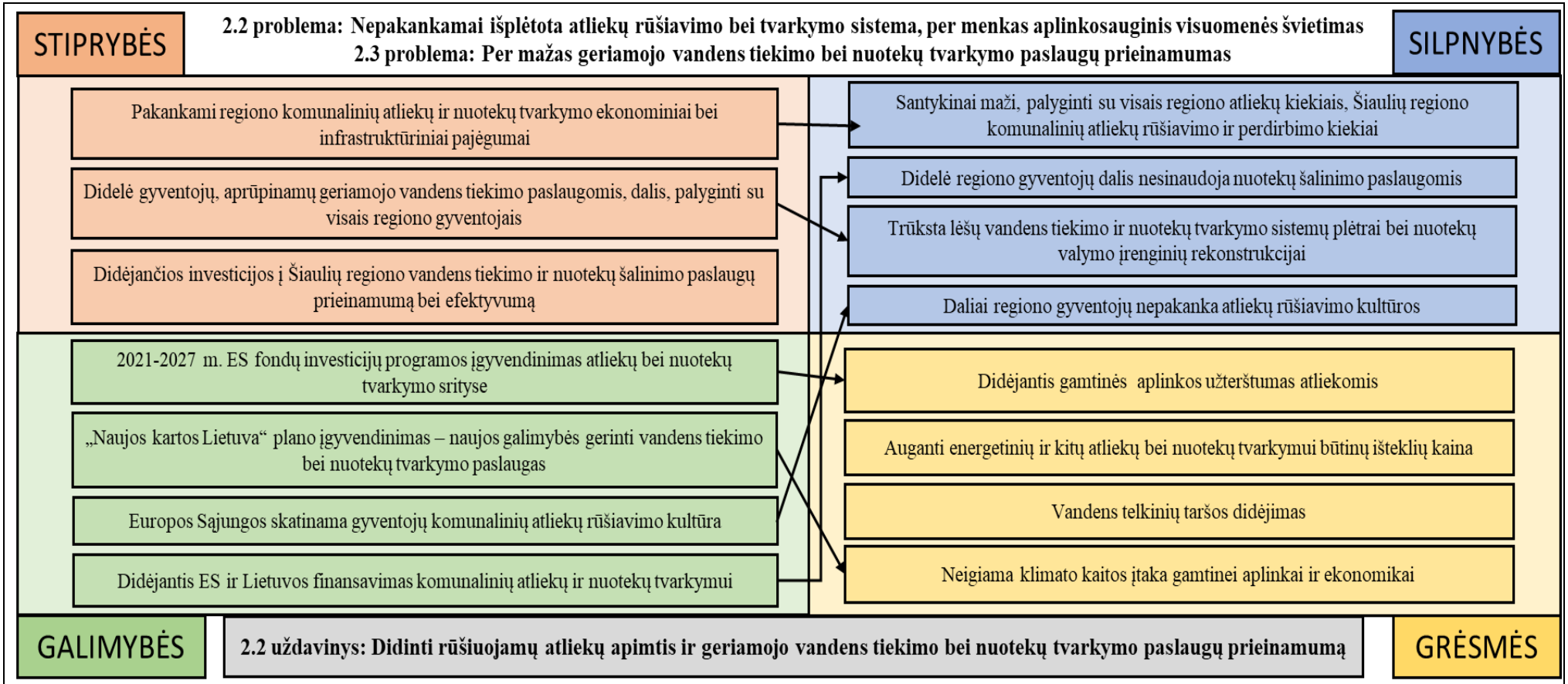

2021-2027 m. ES fondų investicijų programos įgyvendinimas Šiaulių regione įgalins mažinti gamtinės aplinkos užterštumą atliekomis. „Naujos kartos Lietuva“ plano įgyvendinimas sudarys sąlygas gerinti vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo paslaugas bei tuo pačiu apsaugoti nuo neigiamos klimato kaitos įtakos gamtinei aplinkai ir ekonomikai. ES skatinama gyventojų komunalinių atliekų rūšiavimo kultūra įgalins pagerinti gyventojų atliekų rūšiavimo kultūrą. Didėjantis ES ir Lietuvos finansavimas komunalinių atliekų ir nuotekų tvarkymui įgalins daugiau regiono gyventojų naudotis nuotekų šalinimo paslaugomis.

Pakankami regiono komunalinių atliekų ir nuotekų tvarkymo ekonominiai bei infrastruktūriniai pajėgumai sudaro prielaidas padidinti regiono komunalinių atliekų rūšiavimo ir perdirbimo kiekius. Didelė gyventojų, aprūpinamų geriamojo vandens tiekimo paslaugomis, dalis, palyginti su visais regiono gyventojais, sudaro sąlygas daugiau lėšų skirti ne vandens tiekimo, bet nuotekų tvarkymo sistemų plėtrai.

2.2 uždaviniui įvardintos Šiaulių regiono stiprybės ir galimybės įgalina sumažinti arba visai panaikinti regiono silpnybes bei padėti išvengti grėsmių.

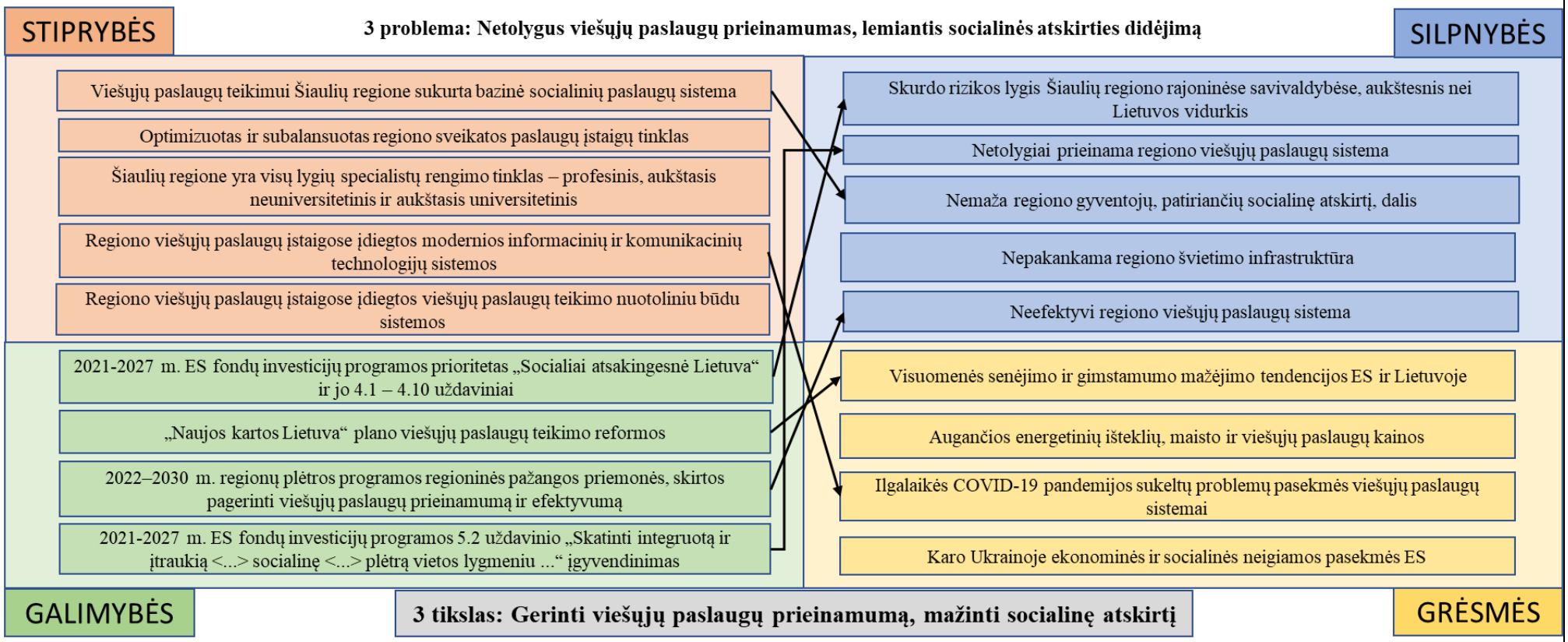

2021-2027 m. ES fondų investicijų programos prioritetas „Socialiai atsakingesnė Lietuva“ įgalins sumažinti skurdo rizikos lygį Šiaulių regiono rajonų savivaldybėse. „Naujos kartos Lietuva“ plano viešųjų paslaugų teikimo reformos gali padėti spręsti visuomenės senėjimo bei gimstamumo mažėjimo atitinkamai regione didėjančias problemas. 2022–2030 m. regionų plėtros programos regioninės pažangos priemonės sudarys sąlygas pagerinti regiono viešųjų paslaugų efektyvumą. 2021-2027 m. ES fondų investicijų programos 5.2 uždavinio „Skatinti integruotą ir įtraukią <...> socialinę <...> plėtrą vietos lygmeniu ...“ įgyvendinimas pagerins viešųjų paslaugų prieinamumą. Viešųjų paslaugų teikimui Šiaulių regione sukurta bazinė socialinių paslaugų sistema gali padėti sumažinti gyventojų, patiriančių socialinę atskirtį, dalį regiono rajonų savivaldybėse. Regiono viešųjų paslaugų įstaigose įdiegtos modernios informacinių ir komunikacinių technologijų sistemos gali sušvelninti ilgalaikes COVID-19 pandemijos sukeltų problemų pasekmes viešųjų paslaugų sistemai.

3 tikslui įvardintos Šiaulių regiono stiprybės ir galimybės įgalina sumažinti ar visai panaikinti regiono silpnybes ir padėti išvengti kai kurių grėsmių.

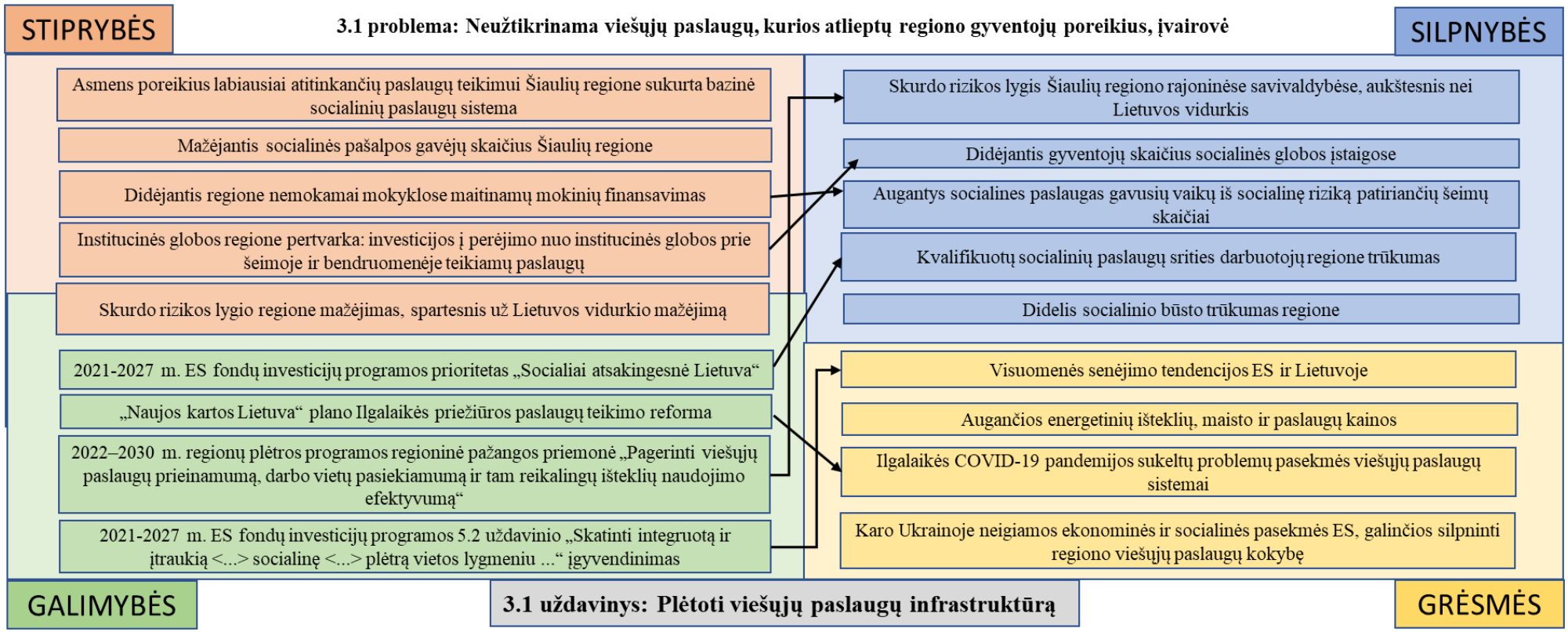

2021-2027 m. ES fondų investicijų programos prioritetas „Socialiai atsakingesnė Lietuva“ įgalins sumažinti kvalifikuotų socialinių paslaugų srities darbuotojų regione trūkumą pagal šio prioriteto 4.4 uždavinį, sudarant palankesnes sąlygas keisti profesinę veiklą ir skatinti profesinį judumą. „Naujos kartos Lietuva“ plano Ilgalaikės priežiūros paslaugų teikimo reforma gali padėti spręsti ilgalaikės COVID-19 pandemijos sukeltų problemų pasekmes viešųjų paslaugų sistemai. 2022–2030 m. regionų plėtros programos regioninė pažangos priemonė „Pagerinti viešųjų paslaugų prieinamumą, darbo vietų pasiekiamumą ir tam reikalingų išteklių naudojimo efektyvumą“ padės sumažinti skurdo rizikos lygį Šiaulių regiono rajonų savivaldybėse. 2021-2027 m. ES fondų investicijų programos 5.2 uždavinio „Skatinti integruotą ir įtraukią <...> socialinę <...> plėtrą vietos lygmeniu ...“ įgyvendinimas sušvelnins visuomenės senėjimo tendencijų ES ir Lietuvoje pasekmes.

Didėjantis regione nemokamai maitinamų mokinių finansavimas gali sumažinti socialines paslaugas gavusių vaikų iš socialinę riziką patiriančių šeimų skaičių. Investicijos į perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų gali sumažinti gyventojų skaičių socialinės globos įstaigose.

3.1 uždaviniui įvardintos Šiaulių regiono stiprybės ir galimybės įgalina sumažinti ar visai panaikinti regiono silpnybes ir padėti išvengti kai kurių grėsmių.

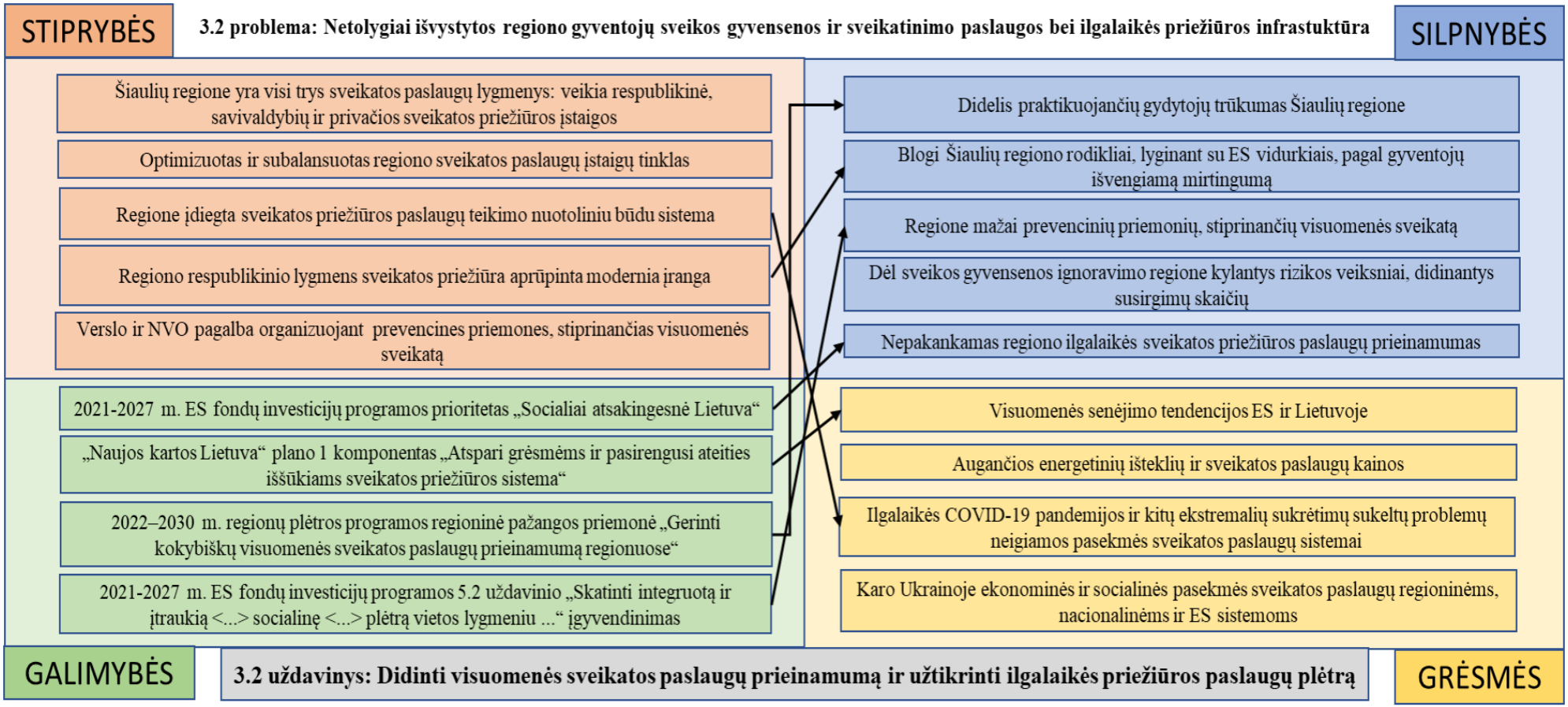

2021-2027 m. ES fondų investicijų programos prioritetas „Socialiai atsakingesnė Lietuva“ sudarys galimybių gerinti regiono ilgalaikės sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą pagal šio prioriteto 4.8 uždavinį, kuriame numatyta gerinti sveikatos priežiūros sistemų ir ilgalaikės priežiūros paslaugų prieinamumą. „Naujos kartos Lietuva“ plano 1 komponentas „Atspari grėsmėms ir pasirengusi ateities iššūkiams sveikatos priežiūros sistema“ įgalins sušvelninti Visuomenės senėjimo tendencijų ES ir Lietuvoje grėsmes. 2022–2030 m. regionų plėtros programos regioninė pažangos priemonė „Gerinti kokybiškų visuomenės sveikatos paslaugų prieinamumą regionuose“ padės sumažinti praktikuojančių gydytojų trūkumą Šiaulių regione. 2021-2027 m. ES fondų investicijų programos 5.2 uždavinio „Skatinti integruotą ir įtraukią <...> socialinę <...> plėtrą vietos lygmeniu ...“ įgyvendinimas įgalins padidinti prevencinių priemonių, stiprinančių visuomenės sveikatą, skaičių ir kokybę.

Regione įdiegta sveikatos priežiūros paslaugų teikimo nuotoliniu būdu sistema gali sumažinti sumažinti COVID-19 pandemijos ir kitų ekstremalių sukrėtimų sukeltų problemų neigiamas pasekmes sveikatos paslaugų sistemai. Regiono respublikinio lygmens sveikatos priežiūros moderni įranga gali pagerinti Šiaulių regiono rodiklius pagal gyventojų išvengiamą mirtingumą.

3.2 uždaviniui įvardintos Šiaulių regiono stiprybės ir galimybės įgalina sumažinti ar visai panaikinti regiono silpnybes ir padėti išvengti kai kurių grėsmių.

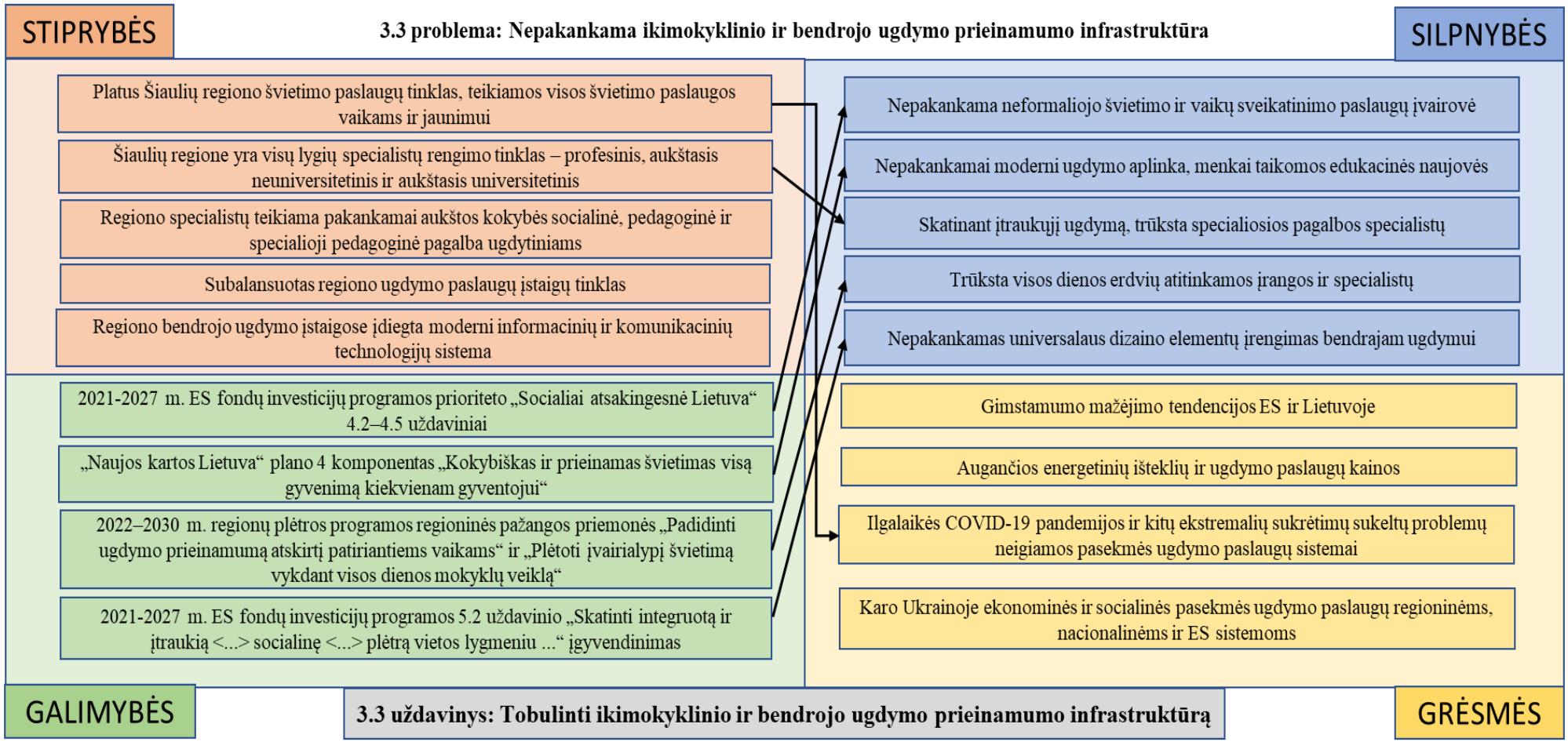

2021-2027 m. ES fondų investicijų programos prioriteto „Socialiai atsakingesnė Lietuva“ 4.2–4.5 uždaviniai sudarys galimybių plėtoti regiono neformaliojo švietimo ir vaikų sveikatinimo paslaugų įvairovę. „Naujos kartos Lietuva“ plano 4 komponentas „Kokybiškas ir prieinamas švietimas visą gyvenimą kiekvienam gyventojui“ įgalins plėtoti ir modernizuoti ugdymo aplinką. 2022–2030 m. regionų plėtros programos regioninės pažangos priemonės „Padidinti ugdymo prieinamumą atskirtį patiriantiems vaikams“ ir „Plėtoti įvairialypį švietimą vykdant visos dienos mokyklų veiklą“ padės aprūpinti visos dienos mokyklas atitinkama įranga ir specialistais. 2021-2027 m. ES fondų investicijų programos 5.2 uždavinio „Skatinti integruotą ir įtraukią <...> socialinę <...> plėtrą vietos lygmeniu ...“ įgyvendinimas įgalins aprūpinti bendrąjį ugdymą trūkstamais universalaus dizaino elementais.

Platus ir subalansuotas regiono ugdymo paslaugų įstaigų tinklas gali sumažinti ilgalaikės COVID-19 pandemijos ir kitų ekstremalių sukrėtimų sukeltų problemų neigiamas pasekmes ugdymo paslaugų sistemai. Regione esantis visų lygių specialistų rengimo tinklas gali aprūpinti įtraukųjį ugdymą specialiosios pagalbos specialistais.

3.3 uždaviniui įvardintos Šiaulių regiono stiprybės ir galimybės įgalina sumažinti ar visai panaikinti regiono silpnybes ir padėti išvengti kai kurių grėsmių.

II SKYRIUS
REGIONO PLĖTROS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

2 lentelė. Regiono plėtros tikslai ir uždaviniai

Eil. Nr.	Regiono plėtros tikslai ir uždaviniai		Stebėsenos rodiklio tipas	Regiono plėtros poveikio ir rezultato rodikliai				Teritorijos naudojimo privalomosios nuostatos	Išankstinės sąlygos
	Tikslų ir uždavinių pavadinimai	Tikslų ir uždavinių kodai		Rodiklio pavadinimas (matavimo vienetai)	Pradinė reikšmė (metai)	Tarpinė siektina reikšmė (metai)	Siektina reikšmė (metai)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	**Išnaudoti ekonominį regiono potencialą ir sudaryti sąlygas kurti naujas darbo vietas**	LT026-01	**Poveikio**	Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis pagal veiklos vykdymo vietą (nefinansinių įmonių), tenkanti vienam dirbančiajam per metus | tūkst. Eur	16,8 (2019)	19,9 (2025)	24,5 (2029)	LR teritorijos bendrojo plano privalomosios nuostatos (punktai): 20, 21, 23, 172-175, 195, 197, 198, 200-203, 204	Patvirtintos teritorinės strategijos, atitinkančios Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės (Bendrųjų nuostatų reglamento), 29 straipsnio reikalavimus ir patvirtintose regionų plėtros planų pažangos priemonėse yra numatytos veiklos šioms strategijoms įgyvendinti.
			Poveikio	Gyventojų užimtumo lygis (15–64 metų) | procentai	69,1 (2020)	70,4 (2025)	72,5 (2029)		

1.1.	Sukurti ir modernizuoti trūkstamą pramoninių, komercinių ir kitų teritorijų infrastruktūrą	LT026-01-01	**Rezultato**	Sukurtos arba atkurtos teritorijos, naudojamos ekonominei, reakreacinei ar turizmo paskirčiai (hektarai) – (Specialusis)	0 (2020)	0 (2025)	9 (2029)		
			Rezultato	Sukurtos arba atkurtos teritorijos, naudojamos ekonominei veiklai (hektarai) – (specialusis)	0 (2020)	0 (2025)	12 (2029)		
1.2.	Sukurti palankią aplinką SVV steigimuisi per bendros infrastruktūros naudojimo iniciatyvas	LT026-01-02	**Rezultato**	Metinis konsoliduotų viešųjų paslaugų vartotojų skaičius (vartotojai per metus) – (specialusis)	0 (2020)	0 (2025)	270 500 (2029)		
1.3.	Didinti turizmo ir kultūros paslaugų prieinamumą	LT026-01-03	**Rezultato**	Sukurtos arba atkurtos teritorijos, naudojamos ekonominei, reakreacinei ar turizmo paskirčiai (hektarai) – (specialusis)	0 (2020)	0 (2025)	8 (2029)		
2.	**Kurti tvarią regiono aplinką**	LT026-02	**Poveikio**	Šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimai 1 gyventojui - gyventojų kelionių įtaka (lengvųjų automobilių, motociklų, mopedų ir viešojo transporto naudojimas) | tonos	1,3 (2018-2019)	1,3 (2025)	1,25 (2029)	LR teritorijos bendrojo plano privalomosios nuostatos (punktai): 24, 25, 66, 77, 68-72, 210-217, 219-222,	Šiaulių miesto darnaus judumo planas, patvirtintas Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2018 m. liepos 5 d. sprendimu Nr. T-264. Pagal Juodųjų dėmių nustatymo, tyrimo ir šalinimo reikalavimų ir tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro

			Poveikio	Sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų dalis | procentai	21 (2020)	21 (2025)	14 (2029)	224-227, 230, 236, 283-286, 295, 296, 306, 307, 309, 312-316, 323-331, 333-338, 344, 345, 347-349, 352, 353, 355-358, 359-363, 365, 366, 368-370, 372, 373, 396-400, 435-437	2022 m. sausio 27 d. įsakymu Nr.3-51 „Dėl Juodųjų dėmių nustatymo, tyrimo ir šalinimo reikalavimų ir tvarkos aprašo patvirtinimo“, nustatytos juodosios dėmės ir avaringos vietos vietinės reikšmės keliuose ir gatvėse. Pagal Lietuvos Respublikos alternatyviųjų degalų įstatymo nuostatas parengtas ir patvirtintas viešųjų ir pusiau viešųjų elektromobilių įkrovimo prieigų vietinės reikšmės keliuose planas iki 2030 m. Projekto veiklų atitiktis geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planui. Miestams, turintiems daugiau kaip 20 000 gyventojų, parengti ir patvirtinti žalinimo planai pagal aplinkos ministro patvirtintą metodiką žalinimo planams rengti. Kitoms urbanizuotoms vietovėms parengti ir patvirtinti žaliosios infrastruktūros poreikio žemėlapiai pagal aplinkos ministro patvirtintą metodiką žaliosios infrastruktūros poreikio žemėlapių sudarymui. Projektai įgyvendinami urbanizuotose teritorijose, kurių gyventojų tankis yra 1500 gyventojų/km2 arba didesnis ir kurių gamtinių ir antropogeninių plotų santykis yra mažesnis nei 1,5 (t. y. neatitinka optimalaus Lietuvos teritorijos žemės naudmenų plotų santykio, kurį sudaro 60 proc. natūralios naudmenos ir 40 proc. intensyvaus naudojimo antropogeninės naudmenos) taip, kaip
			Poveikio	Gyventojų, aprūpinamų geriamojo vandens tiekimo paslaugomis, dalis, palyginti su visais gyventojais | procentai	76,1 (2020)	76,1 (2025)	79 (2029)		
			Poveikio	Gyventojų, aprūpinamų centralizuotai teikiamomis nuotekų tvarkymo paslaugomis, dalis, palyginti su visais gyventojais | procentai	70,3 (2020)	70,3 (2025)	76 (2029)		
			Poveikio	Nepralaidžių dangų ir žaliosios infrastruktūros plotų santykis 1500 gyv./km^2 ir didesnio tankumo teritorijoje	1,06 (2021)	1,06 (2025)	1,02 (2029)		
			Poveikio	Priešlaikinės mirtys, priskiriamos ilgalaikiam kietųjų dalelių $KD_{2,5}$ poveikiui | mirusiųjų skaičius 100 tūkst. gyventojų.	85 (2019)	85 (2025)	83 (2029)		
			Poveikio	Potencialių taršos židinių tankumas 300 gyv./km^2 ir didesnio tankumo ir aplinkinėje teritorijoje (iki 2 km.) | vnt./km^2	0,15 (2020)	0,15 (2025)	0,14 (2029)		
			Poveikio	Žuvusiųjų keliuose skaičius | skaičius, tenkantis 1 mln. gyventojų	50 (2020)	50 (2025)	44 (2029)		

			Poveikio	Sužeistųjų keliuose skaičius | skaičius, tenkantis 1 mln. gyventojų	376 (2020)	376 (2025)	320 (2029)		numatyta žalinimo planuose ar žaliosios infrastruktūros poreikio žemėlapiuose. Į mažesnio nei 1500/km2 gyventojų tankumo teritoriją gali patekti ne daugiau kaip 20 proc. tvarkomos teritorijos. Projektai įgyvendinami urbanizuotose teritorijose, kurių gyventojų tankis didesnis kaip 300 gyventojų/km2 ir aplinkinėje teritorijoje (iki 2 km). Rekultivuota žemė naudojama želdynų ir želdinių įrengimui, socialiniams būstams, ūkinei, kultūrinei, sporto ar bendruomeninei veiklai. Veiklų atitiktis patvirtintiems regioniniams ir (ar) savivaldybių atliekų prevencijos ir tvarkymo planams, parengtiems Valstybiniam atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. planui įgyvendinti. Savivaldybės tarybos patvirtinta Bendrųjų savivaldybių aplinkos monitoringo nuostatų reikalavimus atitinkanti savivaldybės aplinkos (oro) monitoringo programa kietųjų dalelių KD2,5 koncentracijos aplinkos ore matavimams ir kitų oro teršalų (kai reikia) koncentracijos aplinkos ore matavimams, su Aplinkos apsaugos agentūros derinimo išvada, kad matavimų, atliktų pagal programoje kietųjų dalelių KD2.5 matavimams nustatytas sąlygas duomenys bus tinkami naudoti valstybinio aplinkos monitoringo tikslams.
2.1.	Plėtoti žaliąją ir darnaus judumo infrastruktūrą, mažinti aplinkos užterštumą	LT026-02-01	**Rezultato**	Rekultivuota žemė, naudojama žaliesiems plotams, socialiniams būstams, ekonominei arba kitai paskirčiai (hektarai) – RCR52	0 (2021)	0 (2025)	3.1 (2029)		
			Rezultato	Dviračiams skirtos infrastruktūros metinis naudotojų skaičius (naudotojai per metus) – RCR64	8 300 (2020)	8 300 (2025)	45 000 (2029)		
			Rezultato	Gyventojai, galintys naudotis nauja ar patobulinta žaliąja infrastruktūra (asmenys) – RCR95	0 (2021)	0 (2025)	71 501 (2029)		
			Rezultato	Numatomas išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis (tonos CO2 ekvivalentu per metus) – RCR29	245 700 (2020)	245 700 (2025)	47 900 (2029)		
			Rezultato	Panaikintos juodosios dėmės ar avaringos vietos vietinės reikšmės keliuose (gatvėse), (skaičius)	0 (2021)	2 (2025)	4 (2029)		
2.2.	Didinti rūšiuojamų atliekų apimtis ir geriamojo	LT026-02-02	**Rezultato**	Surinktos atskirai išrūšiuotos atliekos (tonos per metus) – RCR103	0 (2021)	0 (2025)	3 500 (2029)		

	vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumą		**Rezultato**	Gyventojai, prisijungę bent prie antrinių viešojo nuotekų valymo įrenginių (asmenys) – RCR42	0 (2021)	0 (2025)	4 819 (2029)		
			Rezultato	Gyventojai, prisijungę prie patobulintų viešojo vandens tiekimo sistemų (asmenys) – RCR41	0 (2021)	0 (2025)	3 829 (2029)		
3.	**Gerinti viešųjų paslaugų prieinamumą, mažinti socialinę atskirtį**	LT026-03	**Poveikio**	Asmenys, patiriantys skurdo riziką ar socialinę atskirtį | procentai	26,2 (2020)	26,2 (2025)	23,2 (2029)	LR teritorijos bendrojo plano privalomosios nuostatos (punktai): 22, 24, 142, 143, 147, 148, 149-153, 156, 157, 159-162, 164-171, 182	Patvirtintos teritorinės strategijos, atitinkančios Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės (Bendrųjų nuostatų reglamento), 29 straipsnio reikalavimus ir patvirtintose regionų plėtros planų pažangos priemonėse yra numatytos veiklos šioms strategijoms įgyvendinti. Patvirtintose regionų plėtros planų pažangos priemonėse numatytos veiklos, skirtos socialinio būsto prieinamumui didinti, ir investicijomis užtikrinamas socialinio būsto prieinamumas neįgaliesiems bei gausioms šeimoms. Patvirtintose regionų plėtros planų pažangos priemonėse numatytos veiklos, skirtos institucinės globos
			Poveikio	Socialines paslaugas gaunančių tikslinės grupės asmenų dalis nuo bendro su skurdo rizika ar socialine atskirtimi susiduriančių gyventojų skaičiaus | procentai	14 (2020)	14 (2025)	18 (2029)		
			Poveikio	Patenkintas socialinio būsto poreikis nuo tokią teisę turinčių asmenų (šeimų) skaičiaus | procentai	61 (2020)	61 (2025)	64 (2029)		
			Poveikio	Prevencinėmis priemonėmis išvengiamas mirtingumas (standartizuotas) | mirusiųjų skaičius 100 tūkst. gyventojų	330 (2020)	330 (2025)	298 (2029)		
			Poveikio	Gydymo priemonėmis išvengiamas mirtingumas mirusiųjų skaičius 100 tūkst. gyventojų	216 (2020)	216 (2025)	198 (2029)		

			Poveikio	Neformaliojo vaikų švietimo galimybėmis pasinaudojusių mokinių dalis (išskyrus ikimokykliniame ir priešmokykliniame ugdyme dalyvaujančius vaikus) | procentai	71 (2019)	71 (2025)	74 (2029)		pertvarkai įgyvendinti, ir iki 2022 m. liepos 1 d. yra parengti ir suderinti su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija regioniniai socialinių paslaugų ir socialinių paslaugų infrastruktūros, reikalingos institucinės globos pertvarkai įgyvendinti, žemėlapiai. Patvirtintose regionų plėtros planų pažangos priemonėse numatytos veiklos, skirtos kokybiškų visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumui didinti, yra pagrįstos mokslo įrodymais, pripažintos gerąja praktika ar tarptautiniais standartais, pagal Sveikatos apsaugos ministerijos pateiktas rekomendacijas (metodiką). Patvirtintose regionų plėtros planų pažangos priemonėse numatytos veiklos, skirtos ilgalaikės priežiūros paslaugų plėtrai savivaldybėse, ir su Sveikatos apsaugos ministerija suderinti regiono ilgalaikės priežiūros paslaugų savivaldybėse organizavimo ir infrastruktūros, reikalingos ilgalaikės priežiūros paslaugų teikimui, modernizavimo žemėlapiai.
			Poveikio	Negalią turinčių mokinių, ugdomų įtraukiuoju būdu bendros paskirties švietimo įstaigose (bendrosiose klasėse), dalis | procentai	36,6 (2020-2021)	36,6 (2025)	49 (2029)		
			Poveikio	3–5 metų vaikų, ugdomų švietimo įstaigose, dalis | procentai	89 (2020)	89 (2025)	91 (2029)		
3.1.	Plėtoti viešųjų paslaugų infrastruktūrą	LT026-03-01	**Rezultato**	Naujų arba modernizuotų socialinių būstų naudotojų skaičius per metus (naudotojai per metus) – RCR67	0 (2021)	0 (2025)	403 (2029)		
			Rezultato	Asmenų, turinčių intelekto ir (ar) psichikos negalią, gavusių paslaugas naujoje ar modernizuo-toje infrastruktūroje skaičius per metus (asmenys per metus) – (specialusis)	0 (2021)	0 (2025)	160 (2029)		

			Rezultato	Naujos arba modernizuotos socialinės rūpybos infrastruktūros naudotojų skaičius per metus (naudotojai per metus) – RCR74	0 (2019)	0 (2025)	220 (2029)		
			Rezultato	Socialiai pažeidžiamų, socialinę riziką (atskirtį) patiriančių asmenų, gavusių paslaugas naujoje ar modernizuotoje infrastruktūroje skaičius per metus (asmenys per metus) – (specialusis)	0 (2021)	0 (2025)	290 (2029)		
3.2.	Didinti visuomenės sveikatos paslaugų prieinamumą ir užtikrinti ilgalaikės priežiūros paslaugų plėtrą	LT026-03-02	**Rezultato**	Asmenų, po dalyvavimo veiklose, pagerinusių sveikatos raštingumo kompetenciją, dalis (procentai) – R.S.2.3523	75 (2020)	75 (2025)	80 (2029)		
			Rezultato	Asmenų, palankiai vertinančių visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, dalis (procentai) – R.S.2.3526	75 (2020)	75 (2025)	80 (2029)		
			Rezultato	Naujos arba modernizuotos sveikatos priežiūros infrastruktū-ros naudotojų skaičius per metus (naudotojai per metus) – RCR73	138 500 (2021)	138 500 (2025)	139 700 (2029)		

3.3.	Tobulinti ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo prieinamumo infrastruktūrą	LT026-03-03	**Rezultato**	Naujos arba modernizuotos švietimo infrastruktūros naudotojų skaičius per metus (naudotojai per metus) – RCR71	0 (2021)	0 (2025)	8 746 (2029)		
			Rezultato	Naujos arba modernizuotos vaikų priežiūros infrastruk-tūros naudotojų skaičius per metus (naudotojai per metus) – RCR70	0 (2021)	0 (2025)	929 (2029)		
			Rezultato	Mokyklų, kuriose buvo įdiegtos universalaus dizaino ir kitos inžinerinės priemonės, aplinką pritaikant asmenims turintiems negalią, dalis nuo visų mokyklų (procentas) – (specialusis)	0 (2021)	0 (2025)	2,7 (2029)		
			Rezultato	Mokinių, kurie naudojasi sukurta visos dienos mokyklos infrastruktūra, skaičius (asmenys per metus) – (specialusis)	0 (2021)	0 (2025)	2600 (2029)		
			Rezultato	Vaikų, pasinaudojusių pavėžėjimo paslaugomis naujai įsigytomis transporto priemonėmis, skaičius (asmenys per metus) – (specialusis)	0 (2021)	0 (2025)	268 (2029)		

III SKYRIUS
REGIONO PLĖTROS PLANO PAŽANGOS PRIEMONĖS

3 lentelė. Pažangos priemonių suvestinė

Eil. Nr.	Pažangos priemonė		Pažangos priemone įgyvendinamas regiono plėtros uždavinys	Kiti susiję regiono plėtros uždaviniai	Būtinos sąlygos	Prisidėjimas prie horizontaliųjų principų (toliau – HP) įgyvendinimo	Koordinatorius	Preliminarus pažangos lėšų poreikis (Eur)		
	Pavadinimas	Kodas						Iš viso	Iš jų: ES ir kitos tarptautinės investicijos	Iš jų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
							Iš viso			
1.	Investicinės aplinkos ir verslo plėtros sąlygų gerinimas	**LT026-01-01-10**	**Uždavinys 1.1** Sukurti ir modernizuoti trūkstamą pramoninių, komercinių teritorijų infrastruktūrą	**Uždavinys 1.3** **Uždavinys 3.1** **Uždavinys 1.2**		Darnus vystymasis. Lygios galimybės visiems.	*Šiaulių regiono plėtros taryba (ŠRPT)*	11 764 708	10 000 000	
2.	Turizmo objektų patrauklumo gerinimas	**LT026-01-03-09**	**Uždavinys 1.3** Didinti turizmo ir kultūros paslaugų prieinamumą.	**Uždavinys 1.1**		Darnus vystymasis. Lygios galimybės visiems.	*ŠRPT*	22 117 648	18 800 000	
3.	Darnaus judumo skatinimas	**LT026-02-01-02**	**Uždavinys 2.1** Plėtoti žaliąją ir darnaus judumo infrastruktūrą, mažinti aplinkos užterštumą.	**Uždavinys 3.1**		Darnus vystymasis. Inovatyvumas. Lygios galimybės visiems.	*ŠRPT*	32 941 178	28 000 000	
4.	Žaliosios infrastruktūros plėtra ir užterštų teritorijų sutvarkymas	**LT026-02-01-08**	**Uždavinys 2.1** Plėtoti žaliąją ir darnaus judumo infrastruktūrą, mažinti aplinkos užterštumą.	**Uždavinys 2.2**		Darnus vystymasis. Lygios galimybės visiems.	*ŠRPT*	5 139 670	4 368 719	
5.	Atliekų tvarkymo paslaugų gerinimas	**LT026-02-02-07**	**Uždavinys 2.2**	**Uždavinys 2.1**		Darnus vystymasis.	*ŠRPT*	4 705 883	4 000 000	

			Didinti rūšiuojamų atliekų apimtis ir geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumą			Lygios galimybės visiems.				
6.	Vandentvarkos paslaugų prieinamumo didinimas	**LT026-02-02-04**	**Uždavinys 2.2** Didinti rūšiuojamų atliekų apimtis ir geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumą	**Uždavinys 2.1**		Darnus vystymasis. Lygios galimybės visiems.	*ŠRPT*	42 662 562	21 331 281	
7.	Šiaulių miesto integruota plėtra	**LT026-03-01-06**	**Uždavinys 3.1** Plėtoti viešųjų paslaugų infrastruktūrą	**Uždavinys 1.1** **Uždavinys 3.2** **Uždavinys 3.3** **Uždavinys 2.1**		Darnus vystymasis. Lygios galimybės visiems.	*ŠRPT*	39 294 118	33 400 000	
8.	Socialinių paslaugų ir jų infrastruktūros plėtra	**LT026-03-01-05**	**Uždavinys 3.1** Plėtoti viešųjų paslaugų infrastruktūrą	**Uždavinys 3.2** **Uždavinys 3.3**		Lygios galimybės visiems.	*ŠRPT*	40 178 296	34 151 550	
9.	Sveikatos ir ilgalaikės priežiūros paslaugų plėtra	**LT026-03-02-03**	**Uždavinys 3.2** Didinti visuomenės sveikatos paslaugų prieinamumą ir užtikrinti ilgalaikės priežiūros paslaugų plėtrą regione	**Uždavinys 3.1**		Lygios galimybės visiems.	*ŠRPT*	10 235 296	8 700 000	
10.	Ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo aplinkos modernizavimas	**LT026-03-03-01**	**Uždavinys 3.3** Ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo prieinamumo tobulinimas	**Uždavinys 3.1**		Darnus vystymasis. Inovatyvumas. Lygios galimybės visiems.	*ŠRPT*	20 985 471	17 837 650	
							Iš viso	230 024 830	180 589 200	

IV SKYRIUS
PAŽANGOS PRIEMONIŲ APRAŠAS

_____I_____ SKIRSNIS
(nurodomas skirsnio eilės numeris)

LT026-03-03-01 Ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo aplinkos modernizavimas

4 lentelė. Pažangos priemonės įgyvendinimo rezultato rodikliai

Eil. Nr.	Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas (matavimo vienetas)	Pradinė rodiklio reikšmė (metai)	Siektinos rodiklio reikšmės	
				Tarpinė siektina reikšmė (metai)	Galutinė siektina reikšmė (metai)
1	2	3	4	5	6
1.	**R.B.2.2071**	Naujos arba modernizuotos švietimo infrastruktūros naudotojų skaičius per metus (naudotojai per metus)	0 (2021)	-	**8 746** (2029)
2.	**R.B.2.2070**	Naujos arba modernizuotos vaikų priežiūros infrastruktūros naudotojų skaičius per metus (naudotojai per metus)	0 (2021)	-	**929** (2029)
3.	**R.S.2.3026**	Mokyklų, kuriose buvo įdiegtos universalaus dizaino ir kitos inžinerinės priemonės, aplinką pritaikant asmenims turintiems negalią, dalis nuo visų mokyklų (procentas)	0 (2021)	-	**2,7** (2029)
4.	**R.S.2.3027**	Mokinių, kurie naudojasi sukurta visos dienos mokyklos infrastruktūra, skaičius (asmenys per metus)	0 (2021)	-	**2600** (2029)
5.	**R.S.2.3030**	Vaikų, pasinaudojusių pavėžėjimo paslaugomis naujai įsigytomis transporto priemonėmis, skaičius (asmenys per metus)	0 (2021)	-	**268** (2029)

5 lentelė. Pažangos priemonės finansavimo šaltiniai ir preliminarus pažangos lėšų poreikis

Finansavimo šaltiniai	Lėšų poreikis, eurais
1	2
1. Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų lėšos:	**17 837 650**
1.1. Valstybės biudžeto lėšos	
1.1.1. lėšų pavadinimas ir finansavimo šaltinio kodas	
...	
1.2. Europos Sąjungos (toliau – ES) ir kitos tarptautinės finansinės paramos bendrojo finansavimo lėšos	
1.2.1. *2021–2027 m. ES struktūrinių fondų bendrojo finansavimo lėšos (1.2.2.8.1)*	
...	
1.3. ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos	**17 837 650**
1.3.1. *2021–2027 m. ES struktūrinių fondų lėšos (1.3.2.8.1)*	17 837 650
...	
1.4. Tikslinės paskirties valstybės biudžeto lėšos	
1.4.1. lėšų pavadinimas ir finansavimo šaltinio kodas	
...	
2. Kitos lėšos:	**3 577 295**
2.1. Savivaldybių biudžetų lėšos	3 577 295
2.2. Privačios lėšos	
2.3. Kitos viešosios lėšos	
IŠ VISO	**21 414 945**

6 lentelė. Pažangos priemonės veiklos, poveiklės ir (arba) projektai

Veiklos, poveiklės projektai	Veiklos, poveiklės, projekto tipas	Galimi pareiškėjai arba projektų vykdytojai, kai projektai atrenkami planavimo būdu	Galimi partneriai	Projektų atrankos būdas	Aktyvias veiksmais prisidedama prie HP (Taip / Ne)	Projektų finansavimo forma	Pažangos lėšos (eurais) ir jų finansavimo šaltiniai					Stebėsenos rodikliai			
							Iš viso	Iš jų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų lėšos, ne daugiau kaip			Iš jų kitos lėšos, ne mažiau kaip	Rodiklio kodas, pavadinimas ir matavimo vienetai	Siektina rodiklio reikšmė (metai)	Įgyvendinimo pradžia (metai, ketv.)	Įgyvendinimo pabaiga (metai, ketv.)
								Valstybės biudžeto lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos bendrojo finansavimo lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1. Ugdymo prieinamumo didinimas atskirtį patiriantiems vaikams Šiaulių regione	**I**	Šiaulių regiono savivaldybių administracijos	Šiaulių regiono savivaldybių bendrojo ugdymo mokyklos (BUM) ir ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio bei pagrindinio ugdymo įstaigos	Projektų planavimo	Taip, Darnaus vystymosi, Inovatyvumo, Lygių galimybių HP	Dotacija	**15 253 689**			**12 600 584**	**2 653 105**	**R.S.2.3026. Mokyklų, kuriose buvo įdiegtos universalaus dizaino ir kitos inžinerinės priemonės, aplinką pritaikant asmenims, turintiems negalią, dalis nuo visų mokyklų (procentas)**	**2,7 (2029)**	2024 m. III ketv.	2028 m. IV ketv.
												R.B.2.2071. Naujos arba modernizuotos švietimo infrastruktūros naudotojų skaičius per metus (naudotojai per metus)	**1 631 (2029)**		
												P.S.2.1025. Mokyklos, kuriose buvo įdiegtos universalaus dizaino ir kitos inžinerinės priemonės pritaikant aplinką asmenims, turintiems negalią (skaičius)	**3 (2029)**		
												P.B.2.0067 Naujos ar modernizuotos švietimo infrastruktūros mokymo klasių talpumas (asmenys)	**2 366 (2029)**		
												R.S.2.3030. Vaikų, pasinaudojusių pavėžėjimo paslaugomis naujai įsigytomis transporto priemonėmis, skaičius (asmenys per metus)	**268 (2029)**		
												P.S.2.1029. Tikslinės transporto priemonės (skaičius)	**12 (2029)**		
												R.B.2.2070. Naujos arba modernizuotos vaikų priežiūros infrastruktūros naudotojų skaičius per metus (naudotojai per metus)	**480 (2029)**		
												P.S.2.1024. Sukurtų naujų ikimokyklinio ugdymo vietų skaičius (skaičius)	**230 (2029)**		
												P.B.2.0066. Naujos arba modernizuotos vaikų priežiūros infrastruktūros mokymo klasių talpumas (asmenys)	**523 (2029)**		

Veiklos, poveiklės projektai	Veiklos, poveiklės, projekto tipas	Galimi pareiškėjai arba projektų vykdytojai, kai projektai atrenkami planavimo būdu	Galimi partneriai	Projektų atrankos būdas	Aktyviais veiksmais prisidedama prie HP (Taip / Ne)	Projektų finansavimo forma	Pažangos lėšos (eurais) ir jų finansavimo šaltiniai					Stebėsenos rodikliai			
							Iš viso	Iš jų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų lėšos, ne daugiau kaip			Iš jų kitos lėšos, ne mažiau kaip	Rodiklio kodas, pavadinimas ir matavimo vienetai	Siektina rodiklio reikšmė (metai)	Įgyvendinimo pradžia (metai, ketv.)	Įgyvendinimo pabaiga (metai, ketv.)
								Valstybės biudžeto lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos bendrojo finansavimo lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1.1. Ugdymo prieinamumo didinimas atskirtį patiriantiems vaikams Akmenės rajono savivaldybėje		Akmenės rajono savival-dybės administra-cija	Akmenės r. savivaldybės BUM ir ikimokyklinio priešmokykli nio, pradinio bei pagrindi-nio ugdymo įstaigos				**2 632 119**			**2 214 300**	**417 819**	**R.S.2.3026. Mokyklų, kuriose buvo įdiegtos universalaus dizaino ir kitos inžinerinės priemonės, aplinką pritaikant asmenims, turintiems negalią, dalis nuo visų mokyklų (procentas)**	**12,5 (2029)**	2024 m. IV ketv.	2028 m. IV ketv.
												R.B.2.2071. Naujos arba modernizuotos švietimo infrastruktūros naudotojų skaičius per metus (naudotojai per metus)	**1 019 (2029)**		
												P.S.2.1025 Mokyklos, kuriose buvo įdiegtos universalaus dizaino ir kitos inžinerinės priemonės pritaikant aplinką asmenims, turintiems negalią (skaičius)	**1 (2029)**		
												P.B.2.0067 Naujos ar modernizuotos švietimo infrastruktūros mokymo klasių talpumas (asmenys)	**1 220 (2029)**		
												R.S.2.3030. Vaikų, pasinaudojusių pavėžėjimo paslaugomis naujai įsigytomis transporto priemonėmis, skaičius (asmenys per metus)	**29 (2029)**		
												P.S.2.1029. Tikslinės transporto priemonės (skaičius)	**1 (2029)**		
												R.B.2.2070. Naujos arba modernizuotos vaikų priežiūros infrastruktūros naudotojų skaičius per metus (naudotojai per metus)	**260 (2029)**		
												P.S.2.1024. Sukurtų naujų ikimokyklinio ugdymo vietų skaičius (skaičius)	**60 (2029)**		
												P.B.2.0066. Naujos arba modernizuotos vaikų priežiūros infrastruktūros mokymo klasių talpumas (asmenys)	**303 (2029)**		

Veiklos, poveiklės projektai	Veiklos, poveiklės, projekto tipas	Galimi pareiškėjai arba projektų vykdytojai, kai projektai atrenkami planavimo būdu	Galimi partneriai	Projektų atrankos būdas	Aktyviais veiksmais prisidedama prie HP (Taip / Ne)	Projektų finansavimo forma	Pažangos lėšos (eurais) ir jų finansavimo šaltiniai					Stebėsenos rodikliai			
							Iš viso	Iš jų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų lėšos, ne daugiau kaip			Iš jų kitos lėšos, ne mažiau kaip	Rodiklio kodas, pavadinimas ir matavimo vienetai	Siektina rodiklio reikšmė	Įgyvendinimo pradžia (metai, ketv.)	Įgyvendinimo pabaiga (metai, ketv.)
								Valstybės biudžeto lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos bendrojo finansavimo lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1.2. Ugdymo prieinamumo didinimas atskirtį patiriantiems vaikams Joniškio rajone		Joniškio rajono savivaldybės administracija	Joniškio r. savivaldybės BUM ir ikimokyklinio priešmokyklinio, pradinio bei pagrindinio ugdymo įstaigos				**389 741**			**305 234**	**84 507**	**R.S.2.3030. Vaikų, pasinaudojusių pavėžėjimo paslaugomis naujai įsigytomis transporto priemonėmis, skaičius (asmenys per metus)**	**80 (2029)**	2024 m. IV ketv.	2028 m. IV ketv.
												P.S.2.1029 Tikslinės transporto priemonės (skaičius)	**2 (2029)**		
1.3. Ugdymo prieinamumo didinimas atskirtį patiriantiems vaikams Kelmės rajone		Kelmės rajono savivaldybės administracija	Kelmės r. savivaldybės BUM ir ikimokyklinio priešmokyklinio, pradinio bei pagrindinio ugdymo įstaigos				**1 176 472**			**1 000 000**	**176 472**	**R.S.2.3030. Vaikų, pasinaudojusių pavėžėjimo paslaugomis naujai įsigytomis transporto priemonėmis, skaičius (asmenys per metus)**	**75 (2029)**	2024 m. IV ketv.	2028 m. IV ketv.
												P.S.2.1029. Tikslinės transporto priemonės (skaičius)	**5 (2029)**		
1.4. Ugdymo prieinamumo didinimas atskirtį patiriantiems vaikams Pakruojo rajono savivaldybėje		Pakruojo rajono savivaldybės administracija	Pakruojo r. savivaldybės BUM ir ikimokyklinio priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ugdymo įstaigos				**614 180**			**522 050**	**92 130**	**R.S.2.3026. Mokyklų, kuriose buvo įdiegtos universalaus dizaino ir kitos inžinerinės priemonės, aplinką pritaikant asmenims turintiems negalią, dalis nuo visų mokyklų (procentas).**	**12,5 (2029)**	2024 m. III ketv.	2028 m. IV ketv.
												R.B.2.2071. Naujos arba modernizuotos švietimo infrastruktūros naudotojų skaičius per metus (naudotojai per metus).	**527 (2029)**		
												P.S.2.1025 Mokyklos, kuriose buvo įdiegtos universalaus dizaino ir kitos inžinerinės priemonės pritaikant aplinką asmenims, turintiems negalią (skaičius)	**1 (2029)**		
												P.B.2.0067 Naujos ar modernizuotos švietimo infrastruktūros mokymo klasių talpumas (asmenys)	**600 (2029)**		

												R.S.2.3030. Vaikų, pasinaudojusių pavėžėjimo paslaugomis naujai įsigytomis transporto priemonėmis, skaičius (asmenys per metus)	**84 (2029)**		
												P.S.2.1029. Tikslinės transporto priemonės (skaičius)	**4 (2029)**		
							4 000 000			**3 084 000**	**916 000**	**R.B.2.2070. Naujos arba modernizuotos vaikų priežiūros infrastruktūros naudotojų skaičius per metus (naudotojai per metus)**	**130 (2029)**	2024 m. IV ketv.	2028 m. IV ketv
												P.S.2.1024. Sukurtų naujų ikimokyklinio ugdymo vietų skaičius (skaičius)	**35 (2029)**		
												P.B.2.0066. Naujos arba modernizuotos vaikų priežiūros infrastruktūros mokymo klasių talpumas (asmenys)	**130 (2029)**		

Veiklos, poveiklės projektai	Veiklos, poveiklės, projekto tipas	Galimi pareiškėjai arba projektų vykdytojai, kai projektai atrenkami planavimo būdu	Galimi partneriai	Projektų atrankos būdas	Aktyviais veiksmais prisidedama prie HP (Taip / Ne)	Projektų finansavimo forma	Pažangos lėšos (eurais) ir jų finansavimo šaltiniai					Stebėsenos rodikliai		Įgyvendinimo pradžia (metai, ketv.)	Įgyvendinimo pabaiga (metai, ketv.)
							Iš viso	Iš jų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų lėšos, ne daugiau kaip			Iš jų kitos lėšos, ne mažiau kaip	Rodiklio kodas, pavadinimas ir matavimo vienetai	Siektina rodiklio reikšmė		
								Valstybės biudžeto lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos bendrojo finansavimo lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1.5. Ugdymo prieinamumo didinimas atskirtį patiriantiems vaikams Radviliškio rajone		Radviliškio rajono savivaldybės administracija	Radviliškio rajono savivaldybės BUM ir ikimokyklinio priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ugdymo įstaigos				**300 000**			**255 000**	**45 000**	**R.S.2.3026. Mokyklų, kuriose buvo įdiegtos universalaus dizaino ir kitos inžinerinės priemonės, aplinką pritaikant asmenims turintiems negalią, dalis nuo visų mokyklų (procentas)**	**5 (2029)**	2024 m. III ketv.	2028 m. IV ketv.
												R.B.2.2071. Naujos arba modernizuotos švietimo infrastruktūros naudotojų skaičius per metus (naudotojai per metus)	**40 (2029)**		
												P.S.2.1025 Mokyklos, kuriose buvo įdiegtos universalaus dizaino ir kitos inžinerinės priemonės pritaikant aplinką asmenims, turintiems negalią (skaičius)	**1 (2029)**		
												P.B.2.0067 Naujos ar modernizuotos švietimo infrastruktūros mokymo klasių talpumas (asmenys)	**501 (2029)**		

Veiklos, poveiklės projektai	Veiklos, poveiklės, projekto tipas	Galimi pareiškėjai arba projektų vykdytojai, kai projektai atrenkami planavimo būdu	Galimi partneriai	Projektų atrankos būdas	Aktyvias veiksmais prisidedama prie HP (Taip / Ne)	Projektų finansavimo forma	Pažangos lėšos (eurais) ir jų finansavimo šaltiniai					Stebėsenos rodikliai			
							Iš viso	Iš jų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų lėšos, ne daugiau kaip			Iš jų kitos lėšos, ne mažiau kaip	Rodiklio kodas, pavadinimas ir matavimo vienetai	Siektina rodiklio reikšmė	Įgyvendinimo pradžia (metai, ketv.)	Įgyvendinimo pabaiga (metai, ketv.)
								Valstybės biudžeto lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos bendrojo finansavimo lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1.6. Ugdymo prieinamumo didinimas atskirtį patiriantiems vaikams Šiaulių miesto savivaldybėje		Šiaulių miesto savivaldybės administracija	Šiaulių miesto savivaldybės BUM ir ikimokyklinio priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ugdymo įstaigos				**2 941 177**			**2 500 000**	**441 177**	**R.B.2.2070. Naujos arba modernizuotos vaikų priežiūros infrastruktūros naudotojų skaičius per metus (naudotojai per metus)**	**90 (2029)**	2024 m. III ketv.	2028 m. IV ketv.
												P.S.2.1024. Sukurtų naujų ikimokyklinio ugdymo vietų skaičius (skaičius)	**90 (2029)**		
												P.B.2.0066. Naujos arba modernizuotos vaikų priežiūros infrastruktūros mokymo klasių talpumas (asmenys)	**90 (2029)**		
1.7. Ugdymo prieinamumo didinimas atskirtį patiriantiems vaikams Šiaulių rajono savivaldybėje		Šiaulių rajono savivaldybės administracija	Šiaulių rajono savivaldybės BUM ir ikimokyklinio priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ugdymo įstaigos				**3 200 000**			**2 720 000**	**480 000**	**R.B.2.2071. Naujos arba modernizuotos švietimo infrastruktūros naudotojų skaičius per metus (naudotojai per metus)**	**45 (2029)**	2025 m. I ketv.	2028 m. IV ketv.
												P.B.2.0067 Naujos arba modernizuotos švietimo infrastruktūros mokymo klasių talpumas (asmenys)	**45 (2029)**		
												P.S.2.1024. Sukurtų naujų ikimokyklinio ugdymo vietų skaičius (skaičius)	**45 (2029)**		

Veiklos, poveiklės projektai	Veiklos, poveiklės, projekto tipas	Galimi pareiškėjai arba projektų vykdytojai, kai projektai atrenkami planavimo būdu	Galimi partneriai	Projektų atrankos būdas	Aktyviais veiksmais prisidedama prie HP (Taip / Ne)	Projektų finansavimo forma	Pažangos lėšos (eurais) ir jų finansavimo šaltiniai					Stebėsenos rodikliai			
							Iš viso	Iš jų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų lėšos, ne daugiau kaip			Iš jų kitos lėšos, ne mažiau kaip	Rodiklio kodas, pavadinimas ir matavimo vienetai	Siektina rodiklio reikšmė	Įgyvendinimo pradžia (metai, ketv.)	Įgyvendinimo pabaiga (metai, ketv.)
								Valstybės biudžeto lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos bendrojo finansavimo lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
2. Visos dienos mokyklos erdvių įrengimas ir pritaikymas Šiaulių regiono ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio bei pagrindinio ugdymo įstaigose	**I**	Šiaulių regiono savivaldybių administracijos	Šiaulių regiono savivaldybių bendrojo ugdymo mokyklos (BUM) ir ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ugdymo įstaigos	Projektų planavimo	Taip, Darnaus vystymosi, Inovatyvumo, Lygių galimybių HP	Dotacija	**6 161 256**			**5 237 066**	**924 190**	**R.S.2.3027. Mokinių, kurie naudojasi sukurta visos dienos mokyklos infrastruktūra, skaičius (asmenys per metus)**	**2 600 (2029)**	2024 m. III ketv.	2028 m. IV ketv.
												R.B.2.2071. Naujos arba modernizuotos švietimo infrastruktūros naudotojų skaičius per metus (naudotojai per metus)	**7 115 (2029)**		
												P.B.2.0067. Naujos arba modernizuotos švietimo infrastruktūros mokymo klasių talpumas (asmenys)	**12 016 (2029)**		
												R.B.2.2070 Naujos arba modernizuotos vaikų priežiūros infrastruktūros naudotojų skaičius per metus (naudotojai per metus)	**449 (2029)**		
												P.B.2.0066 Naujos arba modernizuotos vaikų priežiūros infrastruktūros mokymo klasių talpumas (asmenys)	**561 (2029)**		
2.1. Visos dienos mokyklos erdvių įrengimas ir pritaikymas Akmenės rajono ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio bei pagrindinio ugdymo įstaigose		Akmenės rajono savivaldybės administracija	Akmenės r. savivaldybės BUM ir pradinio, pagrindinio ugdymo įstaigos				**29 412**			**25 000**	**4 412**	**R.S.2.3027. Mokinių, kurie naudojasi sukurta visos dienos mokyklos infrastruktūra, skaičius (asmenys per metus)**	**24 (2029)**	2024 m. III ketv.	2028 m. IV ketv.
												R.B.2.2071. Naujos arba modernizuotos švietimo infrastruktūros naudotojų skaičius per metus (naudotojai per metus)	**24 (2029)**		
												P.B.2.0067. Naujos arba modernizuotos švietimo infrastruktūros mokymo klasių talpumas (asmenys)	**432 (2029)**		

2.2. Visos dienos mokyklos erdvių įrengimas ir pritaikymas Joniškio rajono ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio bei pagrindinio ugdymo įstaigose		Joniškio rajono savival-dybės administra-cija	Joniškio r. savivaldybės BUM ir ikimokyklinio, priešmo-kyklinio, pradinio, pagrindinio ugdymo įstaigos				**1 361 902**			**1 157 616**	**204 286**	**R.S.2.3027 Mokinių, kurie naudojasi sukurta visos dienos mokyklos infrastruktūra, skaičius (asmenys per metus)**	**672 (2029)**	2024 m. IV ketv.	2028 m. IV ketv.
												P.B.2.0067 Naujos arba modernizuotos švietimo infrastruktūros mokymo klasių talpumas (asmenys)	**2 147 (2029)**		
												R.B.2.2071 Naujos arba modernizuotos švietimo infrastruktūros naudotojų skaičius per metus (naudotojai per metus)	**1 718 (2029)**		
												R.B.2.2070 Naujos arba modernizuotos vaikų priežiūros infrastruktūros naudotojų skaičius per metus (naudotojai per metus)	**449 (2029)**		
												P.B.2.0066 Naujos arba modernizuotos vaikų priežiūros infrastruktūros mokymo klasių talpumas (asmenys)	**561 (2029)**		
2.3. Visos dienos mokyklos erdvių įrengimas ir pritaikymas Kelmės rajono ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio bei pagrindinio ugdymo įstaigose		Kelmės rajono savival-dybės administra-cija	Kelmės r. BUM ir pradinio, pagrindinio ugdymo įstaigos				**588 236**			**500 000**	**88 236**	**R.S.2.3027. Mokinių, kurie naudojasi sukurta visos dienos mokyklos infrastruktūra, skaičius (asmenys per metus)**	**90 (2029)**	2024 m. III ketv.	2028 m. IV ketv.
												R.B.2.2071. Naujos arba modernizuotos švietimo infrastruktūros naudotojų skaičius per metus (naudotojai per metus)	**910 (2029)**		
												P.B.2.0067. Naujos arba modernizuotos švietimo infrastruktūros mokymo klasių talpumas (asmenys)	**2 015 (2029)**		

Veiklos, poveiklės projektai	Veiklos, poveiklės, projekto tipas	Galimi pareiškėjai arba projektų vykdytojai, kai projektai atrenkami planavimo būdu	Galimi partneriai	Projektų atrankos būdas	Aktyviais veiksmais prisidedama prie HP (Taip / Ne)	Projektų finansavimo forma	Pažangos lėšos (eurais) ir jų finansavimo šaltiniai					Stebėsenos rodikliai			
							Iš viso	Iš jų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų lėšos, ne daugiau kaip			Iš jų kitos lėšos, ne mažiau kaip	Rodiklio kodas, pavadinimas ir matavimo vienetai	Siektina rodiklio reikšmė	Įgyvendinimo pradžia (metai, ketv.)	Įgyvendinimo pabaiga (metai, ketv.)
								Valstybės biudžeto lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos bendrojo finansavimo lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
2.4. Visos dienos mokyklos erdvių įrengimas ir pritaikymas Pakruojo rajono ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio bei pagrindinio ugdymo įstaigose		Pakruojo rajono savivaldybės administracija	Pakruojo r. BUM ir pradinio, pagrindinio ugdymo įstaigos				**1 717 000**			**1 459 450**	**257 550**	**R.S.2.3027. Mokinių, kurie naudojasi sukurta visos dienos mokyklos infrastruktūra, skaičius (asmenys per metus)**	**339 (2029)**	2024 m. IV ketv.	2028 m. IV ketv.
												R.B.2.2071. Naujos arba modernizuotos švietimo infrastruktūros naudotojų skaičius per metus (naudotojai per metus)	**1 308 (2029)**		
												P.B.2.0067. Naujos arba modernizuotos švietimo infrastruktūros mokymo klasių talpumas (asmenys).	**2 600 (2029)**		
2.5. Visos dienos mokyklos erdvių įrengimas ir pritaikymas Radviliškio rajono ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio bei pagrindinio ugdymo įstaigose		Radviliškio rajono savivaldybės administracija	Radviliškio r. savivaldybės BUM ir pradinio, pagrindinio ugdymo įstaigos				**400 000**			**340 000**	**60 000**	**R.S.2.3027. Mokinių, kurie naudojasi sukurta visos dienos mokyklos infrastruktūra, skaičius (asmenys per metus)**	**60 (2029)**	2024 m. III ketv.	2028 m. IV ketv.
												R.B.2.2071. Naujos arba modernizuotos švietimo infrastruktūros naudotojų skaičius per metus (naudotojai per metus)	**160 (2029)**		
												P.B.2.0067. Naujos arba modernizuotos švietimo infrastruktūros mokymo klasių talpumas (asmenys)	**900 (2029)**		

Veiklos, poveiklės projektai	Veiklos, poveiklės, projekto tipas	Galimi pareiškėjai arba projektų vykdytojai, kai projektai atrenkami planavimo būdu	Galimi partneriai	Projektų atrankos būdas	Aktyviais veiksmais prisidedama prie HP (Taip / Ne)	Projektų finansavimo forma	Pažangos lėšos (eurais) ir jų finansavimo šaltiniai					Stebėsenos rodikliai			
							Iš viso	Iš jų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų lėšos, ne daugiau kaip			Iš jų kitos lėšos, ne mažiau kaip	Rodiklio kodas, pavadinimas ir matavimo vienetai	Siektina rodiklio reikšmė	Įgyvendinimo pradžia (metai, ketv.)	Įgyvendinimo pabaiga (metai, ketv.)
								Valstybės biudžeto lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos bendrojo finansavimo lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
2.6. Visos dienos mokyklos erdvių įrengimas ir pritaikymas Šiaulių miesto ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio bei pagrindinio ugdymo įstaigose		Šiaulių miesto savivaldybės administracija	Šiaulių miesto savivaldybės BUM, pradinio ir pagrindinio ugdymo įstaigos				**1 764 706**			**1 500 000**	**264 706**	**R.S.2.3027. Mokinių, kurie naudojasi sukurta visos dienos mokyklos infrastruktūra, skaičius (asmenys per metus)**	**1 200 (2029)**	2024 m. III ketv.	2028 m. IV ketv.
												R.B.2.2071. Naujos arba modernizuotos švietimo infrastruktūros naudotojų skaičius per metus (naudotojai per metus)	**2 488 (2029)**		
												P.B.2.0067. Naujos arba modernizuotos švietimo infrastruktūros mokymo klasių talpumas (asmenys)	**2 488 (2029)**		
2.7. Visos dienos mokyklos erdvių įrengimas ir pritaikymas Šiaulių rajono ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio bei pagrindinio ugdymo įstaigose		Šiaulių rajono savivaldybės administracija	Šiaulių r. BUM ir pradinio, pagrindinio ugdymo įstaigos				**300 000**			**255 000**	**45 000**	**R.S.2.3027. Mokinių, kurie naudojasi sukurta visos dienos mokyklos infrastruktūra, skaičius (asmenys per metus)**	**215 (2029)**	2025 m. I ketv.	2028 m. IV ketv.
												R.B.2.2071. Naujos arba modernizuotos švietimo infrastruktūros naudotojų skaičius per metus (naudotojai per metus)	**507 (2029)**		
												P.B.2.0067. Naujos arba modernizuotos švietimo infrastruktūros mokymo klasių talpumas (asmenys)	**1 434 (2029)**		

7 lentelė. LT026-03-03-01 pažangos priemonės „Ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo aplinkos modernizavimas“ **specialieji projektų atrankos kriterijai**

Eil. Nr.	Specialieji projektų atrankos kriterijai	Pažangos priemonės veikla (-os)	Atitikties specialiajam projektų atrankos kriterijui vertinimo aspektai
1	2	3	4
	Specialieji projektų atrankos kriterijai nebus taikomi.		

8 lentelė. LT026-03-03-01 pažangos priemonės „Ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo aplinkos modernizavimas“ **prioritetiniai projektų atrankos kriterijai**

Eil. Nr.	Prioritetinis projektų atrankos kriterijus	Pažangos priemonės veikla (-os)	Atitikties prioritetiniam projektų atrankos kriterijui vertinimo aspektai
1	2	3	4
	Prioritetiniai projektų atrankos kriterijai nebus taikomi, nes visi pažangos priemonės projektai bus atrenkami planavimo būdu.		

9 lentelė. Reikalavimai projektams

Eil. Nr.	Veikla (-os) ir (ar) poveiklė (-ės), kurios projektams taikomas reikalavimas	Reikalavimai projektams
1	2	3
1.	Universalaus dizaino elementų ir kitų inžinerinių priemonių įrengimas Šiaulių regiono bendrojo ugdymo mokyklose (BUM) bei negalią turintiems mokiniams ir kitiems mokiniams pavėžėti iki ir iš ugdymo įstaigos lengvai pritaikomų transporto priemonių įsigijimas Šiaulių regiono švietimo įstaigose. Naujų ikimokyklinio ugdymo vietų kūrimas Šiaulių regione.	Bus vykdomi reikalavimai projektams, nurodyti Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos regioninės pažangos priemonės finansavimo gairėse[27]. Kiti reikalavimai projektams nebus taikomi.
2.	Visos dienos erdvių sukūrimas ir pritaikymas ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio bei pagrindinio ugdymo programas vykdančiose Šiaulių regiono švietimo įstaigose.	Bus vykdomi reikalavimai projektams, nurodyti Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos regioninės pažangos priemonės

[27] Regioninės pažangos priemonės Nr. 12-003-03-01-23 (RE) „Padidinti ugdymo prieinamumą atskirtį patiriantiems vaikams“ finansavimo gairės. Patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. spalio 19 d. įsakymu Nr. V-1381.

		finansavimo gairėse[28]. Kiti reikalavimai projektams nebus taikomi.

10 lentelė. Kiti reikalavimai dėl pažangos priemonės įgyvendinimo

Eil. Nr.	Reikalavimai
1	2
	Nebus taikomi

[28] Regioninės pažangos priemonės Nr. 12-003-03-02-17 (RE) „Plėtoti įvairialypį švietimą vykdant visos dienos mokyklų veiklą“ finansavimo gairės. Patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. spalio 19 d. įsakymu Nr. V-1382.

II SKIRSNIS

(nurodomas skirsnio eilės numeris)

LT026-02-01-02 Darnaus judumo skatinimas

4 lentelė. Pažangos priemonės įgyvendinimo rezultato rodikliai

Eil. Nr.	Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas (matavimo vienetas)	Pradinė rodiklio reikšmė (metai)	Siektinos rodiklio reikšmės	
				Tarpinė siektina reikšmė (metai)	Galutinė siektina reikšmė (metai)
1	2	3	4	5	6
1.	**R.B.2.2064**	Dviračiams skirtos infrastruktūros naudotojų skaičius per metus (naudotojai per metus)	4 150 (2021)	4 150 (2025)	45 000 (2029)
2.	**R.B.2.2029**	Numatomas išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis (tonos CO2 ekvivalentu per metus)	56 340 (2021)	56 340 (2025)	56 302 (2029)
3.	**R.S.2.3024**	Panaikintos juodosios dėmės ar avaringos vietos vietinės reikšmės keliuose (gatvėse) (skaičius)	0 (2021)	2 (2025)	4 (2029)

5 lentelė. Pažangos priemonės finansavimo šaltiniai ir preliminarus pažangos lėšų poreikis

Finansavimo šaltiniai	Lėšų poreikis, eurais
1	2
1. Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų lėšos:	**21 250 000**
1.1. Valstybės biudžeto lėšos	
1.1.1. lėšų pavadinimas ir finansavimo šaltinio kodas	
...	
1.2. Europos Sąjungos (toliau – ES) ir kitos tarptautinės finansinės paramos bendrojo finansavimo lėšos	
...	
1.3. ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos	**21 250 000**
1.3.1. *2021–2027 m. ES struktūrinių fondų lėšos (1.3.2.8.1)*	21 250 000
...	
1.4. Tikslinės paskirties valstybės biudžeto lėšos	
1.4.1. lėšų pavadinimas ir finansavimo šaltinio kodas	
...	
2. Kitos lėšos:	**3 750 000**
2.1. Savivaldybių biudžetų lėšos	3 750 000
2.2. Privačios lėšos	
2.3. Kitos viešosios lėšos	
IŠ VISO	**25 000 000**

6 lentelė. Pažangos priemonės veiklos, poveiklės ir (arba) projektai

Veiklos, poveiklės projektai	Veiklos, poveiklės, projekto tipas	Galimi pareiškėjai arba projektų vykdytojai, kai projektai atrenkami planavimo būdu	Galimi partneriai	Projektų atrankos būdas	Aktyviais veiksmais prisidedama prie HP (Taip / Ne)	Projektų finansavimo forma	Pažangos lėšos (eurais) ir jų finansavimo šaltiniai					Stebėsenos rodikliai			
							Iš viso	Iš jų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų lėšos, ne daugiau kaip			Iš jų kitos lėšos, ne mažiau kaip	Rodiklio kodas, pavadinimas ir matavimo vienetai	Siektina rodiklio reikšmė (metai)	Įgyvendinimo pradžia (metai, ketv.)	Įgyvendinimo pabaiga (metai, ketv.)
								Valstybės biudžeto lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos bendrojo finansavimo lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1. **Šiaulių miesto darnaus judumo plane numatytų priemonių įgyvendinimas.**	**I**	Šiaulių miesto savivaldybės administracija		Projektų planavimo	Taip	Dotacija	**25 000 000**			**21 250 000**	**3 750 000**	**R.B.2.2064** **Dviračiams skirtos infrastruktūros naudotojų skaičius per metus (naudotojai per metus)**	**45 000 (2029)**	2024 m. III ketv.	2029 m. II ketv.
												R.B.2.2029 **Numatomas išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis (tonos CO2 ekvivalentu per metus)**	**56 302 (2029)**		
												R.S.2.3024 **Panaikintos juodosios dėmės ar avaringos vietos vietinės reikšmės keliuose (gatvėse) - (skaičius)**	**4 (2029)**		
												P.B.2.0058 Dviračiams skirta infrastruktūra, kuriai suteikta parama (kilometrai)	**33 (2029)**		
												P.S.2.1035 Įgyvendintos darnaus judumo priemonės (skaičius)	**4 (2029)**		
												P.S.2.1023 Įdiegtos saugų eismą gerinančios priemonės vietinės reikšmės keliuose (gatvėse) - (skaičius)	**4 (2029)**		

Veiklos, poveiklės projektai	Veiklos, poveiklės, projekto tipas	Galimi pareiškėjai arba projektų vykdytojai, kai projektai atrenkami planavimo būdu	Galimi partneriai	Projektų atrankos būdas	Aktyviais veiksmais prisidedama prie HP (Taip / Ne)	Projektų finansavimo forma	Pažangos lėšos (eurais) ir jų finansavimo šaltiniai					Stebėsenos rodikliai			
							Iš viso	Iš jų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų lėšos, ne daugiau kaip			Iš jų kitos lėšos, ne mažiau kaip	Rodiklio kodas, pavadinimas ir matavimo vienetai	Siektina rodiklio reikšmė (metai)	Įgyvendinimo pradžia (metai, ketv.)	Įgyvendinimo pabaiga (metai, ketv.)
								Valstybės biudžeto lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos bendrojo finansavimo lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1.1. **Vientiso dviračių ir pėsčiųjų takų tinklo kūrimas, integruojant bevariklį transportą į bendrą transporto sistemą Šiaulių mieste.**		Šiaulių miesto savivaldybės administracija			Taip		**22 000 000**			**18 700 000**	**3 300 000**	**R.B.2.2064 Dviračiams skirtos infrastruktūros naudotojų skaičius per metus (naudotojai per metus)**	**45 000 (2029)**	2024 m. III ketv.	2029 m. II ketv.
												P.B.2.0058 Dviračiams skirta infrastruktūra, kuriai suteikta parama (kilometrai)	**33 (2029)**		
1.2. **Šiaulių miesto darnaus judumo plane numatytų priemonių, prisidedančių prie šiltnamio efekto sukeliančių dujų mažinimo, įgyvendinimas.**		Šiaulių miesto savivaldybės administracija			Taip		**2 000 000**			**1 700 000**	**300 000**	**R.B.2.2029 Numatomas išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis (tonos CO2 ekvivalentu per metus)**	**56 302 (2029)**	2024 m. III ketv.	2029 m. II ketv.
												P.S.2.1035 Įgyvendintos darnaus judumo priemonės (skaičius)	**4 (2029)**		
1.3. **Eismo saugos gerinimas Šiaulių mieste, šalinant juodąsias dėmes.**		Šiaulių miesto savivaldybės administracija			Taip		**1 000 000**			**850 000**	**150 000**	**R.S.2.3024 Panaikintos juodosios dėmės ar avaringos vietos vietinės reikšmės keliuose (gatvėse) - (skaičius)**	**4 (2029)**	2024 m. III ketv.	2029 m. II ketv.
												P.S.2.1023 Įdiegtos saugų eismą gerinančios priemonės vietinės reikšmės keliuose (gatvėse) - (skaičius)	**4 (2029)**		
Iš viso pažangos priemonės veikloms:							***25 000 000***			***21 250 000***	***3 750 000***				

7 lentelė. LT026-02-01-02 pažangos priemonės „Darnaus judumo skatinimas**“ specialieji projektų atrankos kriterijai**

Eil. Nr.	Specialieji projektų atrankos kriterijai	Pažangos priemonės veikla (-os)	Atitikties specialiajam projektų atrankos kriterijui vertinimo aspektai
1	2	3	4
	Specialieji projektų atrankos kriterijai nebus taikomi.		

8 lentelė. LT026-02-01-02 pažangos priemonės „Darnaus judumo skatinimas**““ prioritetiniai projektų atrankos kriterijai**

Eil. Nr.	Prioritetinis projektų atrankos kriterijus	Pažangos priemonės veikla (-os)	Atitikties prioritetiniam projektų atrankos kriterijui vertinimo aspektai
1	2	3	4
	Prioritetiniai projektų atrankos kriterijai nebus taikomi, nes visi pažangos priemonės projektai bus atrenkami planavimo būdu.		

9 lentelė. Reikalavimai projektams

Eil. Nr.	Veikla (-os) ir (ar) poveiklė (-ės), kurios projektams taikomas reikalavimas	Reikalavimai projektams
1	2	3
1.	Šiaulių miesto darnaus judumo plane numatytų priemonių įgyvendinimas.	Bus vykdomi reikalavimai projektams, nurodyti Susisiekimo ministerijos regioninės pažangos priemonių finansavimo dviejose gairėse[29]. Kiti reikalavimai projektams nebus taikomi.

10 lentelė. Kiti reikalavimai dėl pažangos priemonės įgyvendinimo

Eil. Nr.	Reikalavimai
1	2
	Nebus taikomi

[29] Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2023 m. balandžio 14 d. įsakymas Nr. 3-192 „Dėl 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos susisiekimo plėtros programos regioninės pažangos priemonės Nr. 10-001-06-01-03 (RE) „Skatinti darnų judumą miestuose“ finansavimo gairių patvirtinimo“. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2023 m. sausio 30 d. įsakymas Nr. 3-37 „Dėl 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos susisiekimo plėtros programos regioninės pažangos priemonės Nr. 10-001-05-03-07 (RE) „Gerinti eismo saugą vietinės reikšmės keliuose ir gatvėse“ finansavimo gairių patvirtinimo“.

III SKIRSNIS

(nurodomas skirsnio eilės numeris)

LT026-03-02-03 Sveikatos ir ilgalaikės priežiūros paslaugų plėtra

Pirma veikla: „Kokybiškų visuomenės sveikatos paslaugų prieinamumo didinimas Šiaulių regione“

Parengta vadovaujantis Regioninės pažangos priemonės Nr. 11-001-02-10-03 (RE) „Gerinti kokybiškų visuomenės sveikatos paslaugų prieinamumą regionuose“ gairėmis[30]

4 lentelė. Pažangos priemonės įgyvendinimo rezultato rodikliai

Eil. Nr.	Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas (matavimo vienetas)	Pradinė rodiklio reikšmė (metai)	Siektinos rodiklio reikšmės	
				Tarpinė siektina reikšmė (metai)	Galutinė siektina reikšmė (metai)
1	2	3	4	5	6
1.	R.S.2.3523	Asmenų, po dalyvavimo veiklose pagerinusių sveikatos raštingumo kompetenciją, dalis (procentai)	0 (2021)	0 (2025)	80 (2029)
2.	R.S.2.3526	Asmenų, palankiai vertinančių visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, dalis (procentai)	0 (2021)	0 (2025)	80 (2029)

[30] Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2023 m. gegužės 30 d. įsakymas Nr. V-627 „Dėl regioninės pažangos priemonės Nr. 11-001-02-10-03 (RE) „Gerinti kokybiškų visuomenės sveikatos paslaugų prieinamumą regionuose“ finansavimo gairių patvirtinimo“. Suvestinė redakcija nuo 2023-11-08. https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/c87dd706ff2011edbc0bd16e3a4d3b97/asr

5 lentelė. Pažangos priemonės finansavimo šaltiniai ir preliminarus pažangos lėšų poreikis

Finansavimo šaltiniai	Lėšų poreikis, eurais
1	2
1. Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų lėšos:	**1 450 100**
1.1. Valstybės biudžeto lėšos	
1.1.1. lėšų pavadinimas ir finansavimo šaltinio kodas	
...	
1.2. Europos Sąjungos (toliau – ES) ir kitos tarptautinės finansinės paramos bendrojo finansavimo lėšos	
1.2.1. *2021–2027 m. ES struktūrinių fondų bendrojo finansavimo lėšos (1.2.2.8.1)*	
...	
1.3. ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos	**1 450 100**
1.3.1. *2021–2027 m. ES struktūrinių fondų lėšos (1.3.2.8.1)*	1 450 100
...	
1.4. Tikslinės paskirties valstybės biudžeto lėšos	
1.4.1. lėšų pavadinimas ir finansavimo šaltinio kodas	
...	
2. Kitos lėšos:	**255 900**
2.1. Savivaldybių biudžetų lėšos	255 900
2.2. Privačios lėšos	
2.3. Kitos viešosios lėšos	
IŠ VISO	**1 706 000**

6 lentelė. Pažangos priemonės veiklos, poveiklės ir (arba) projektai

Veiklos, poveiklės projektai	Veiklos, poveiklės, projekto tipas	Galimi pareiškėjai arba projektų vykdytojai, kai projektai atrenkami planavimo būdu	Galimi partneriai	Projektų atrankos būdas	Aktyviais veiksmais prisidedama prie HP (Taip / Ne)	Projektų finansavimo forma	Pažangos lėšos (eurais) ir jų finansavimo šaltiniai					Stebėsenos rodikliai			
							Iš viso	Iš jų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų lėšos, ne daugiau kaip			Iš jų kitos lėšos, ne mažiau kaip	Rodiklio kodas, pavadinimas ir matavimo vienetai	Siektina rodiklio reikšmė (metai)	Įgyvendinimo pradžia (metai, ketv.)	Įgyvendinimo pabaiga (metai, ketv.)
								Valstybės biudžeto lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos bendrojo finansavimo lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1. **Kokybiškų visuomenės sveikatos paslaugų prieinamumo didinimas Šiaulių regione**	**I**	Šiaulių regiono savivaldybių visuomenės sveikatos biurai	Šiaulių regiono savivaldybių administracijos	Projektų planavimo	Taip	Dotacija	**1 706 000**			**1 450 100**	**255 900**	**R.S.2.3523 Asmenų, po dalyvavimo veiklose pagerinusių sveikatos raštingumo kompetenciją, dalis (procentai)**	**80 (2029)**	2024 m. II ketv.	2028 m. II ketv.
												R.S.2.3526 Asmenų, palankiai vertinančių visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, dalis (procentai)	**80 (2029)**		
												P.S.2.1519 Asmenys, dalyvavę sveikatos raštingumo didinimo veiklose (asmenys)	**7 272 (2029)**		
												P.B.2.0518 / (EECO018) Paramą gavusių nacionalinio, regionų ar vietos lygmens viešojo administravimo ar viešąsias paslaugas teikiančių įstaigų skaičius (subjektų skaičius)	**6 (2029)**		
1.1. **Kokybiškų visuomenės sveikatos paslaugų prieinamumo didinimas Akmenės rajone**		Akmenės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras					**320 000**			**272 000**	**48 000**	**R.S.2.3523 Asmenų, po dalyvavimo veiklose pagerinusių sveikatos raštingumo kompetenciją, dalis (procentai)**	**80 (2029)**	2024 m. II ketv.	2026 m. II ketv.
												R.S.2.3526 Asmenų, palankiai vertinančių visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, dalis (procentai)	**80 (2029)**		
												P.S.2.1519 Asmenys, dalyvavę sveikatos raštingumo didinimo veiklose (asmenys)	**380 (2029)**		
												P.B.2.0518 / (EECO018) Paramą gavusių nacionalinio, regionų ar vietos lygmens viešojo administravimo ar viešąsias paslaugas teikiančių teikiančių įstaigų skaičius (subjektų skaičius)	**1 (2029)**		

Veiklos, poveiklės projektai	Veiklos, poveiklės, projekto tipas	Galimi pareiškėjai arba projektų vykdytojai, kai projektai atrenkami planavimo būdu	Galimi partneriai	Projektų atrankos būdas	Aktyvias veiksmais prisidedama prie HP (Taip / Ne)	Projektų finansavimo forma	Pažangos lėšos (eurais) ir jų finansavimo šaltiniai					Stebėsenos rodikliai			
							Iš viso	Iš jų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų lėšos, ne daugiau kaip			Iš jų kitos lėšos, ne mažiau kaip	Rodiklio kodas, pavadinimas ir matavimo vienetai	Siektina rodiklio reikšmė (metai)	Įgyvendinimo pradžia (metai, ketv.)	Įgyvendinimo pabaiga (metai, ketv.)
								Valstybės biudžeto lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos bendrojo finansavimo lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1.2. **Kokybiškų visuomenės sveikatos paslaugų prieinamumo didinimas Joniškio rajone**		Joniškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras	Joniškio rajono savivaldybės administracija		Taip		**150 000**			**127 500**	**22 500**	**R.S.2.3523** **Asmenų, po dalyvavimo veiklose pagerinusių sveikatos raštingumo kompetenciją, dalis (procentai)**	**80 (2029)**	2024 m. II ketv.	2027 m. IV ketv.
												R.S.2.3526 **Asmenų, palankiai vertinančių visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, dalis (procentai)**	**80 (2029)**		
												P.S.2.1519 Asmenys, dalyvavę sveikatos raštingumo didinimo veiklose (asmenys)	**440 (2029)**		
												P.B.2.0518 / (EECO018) Paramą gavusių nacionalinio, regionų ar vietos lygmens viešojo administravimo ar viešąsias paslaugas teikiančių įstaigų skaičius (subjektų skaičius)	**1 (2029)**		
1.3. **Kokybiškų visuomenės sveikatos paslaugų prieinamumo didinimas Kelmės rajone**		Kelmės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras	Kelmės rajono savivaldybės administracija		Taip		**230 000**			**195 500**	**34 500**	**R.S.2.3523** **Asmenų, po dalyvavimo veiklose pagerinusių sveikatos raštingumo kompetenciją, dalis (procentai)**	**80 (2029)**	2024 m. II ketv.	2026 m. IV ketv.
												R.S.2.3526 **Asmenų, palankiai vertinančių visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, dalis (procentai)**	**80 (2029)**		
												P.S.2.1519 Asmenys, dalyvavę sveikatos raštingumo didinimo veiklose (asmenys)	**2300 (2029)**		
												P.B.2.0518 / (EECO018) Paramą gavusių nacionalinio, regionų ar vietos lygmens viešojo administravimo ar viešąsias paslaugas teikiančių įstaigų skaičius (subjektų skaičius)	**1 (2029)**		

Veiklos, poveiklės projektai	Veiklos, poveiklės, projekto tipas	Galimi pareiškėjai arba projektų vykdytojai, kai projektai atrenkami planavimo būdu	Galimi partneriai	Projektų atrankos būdas	Aktyviais veiksmais prisidedama prie HP (Taip / Ne)	Projektų finansavimo forma	Pažangos lėšos (eurais) ir jų finansavimo šaltiniai					Stebėsenos rodikliai			
							Iš viso	Iš jų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų lėšos, ne daugiau kaip			Iš jų kitos lėšos, ne mažiau kaip	Rodiklio kodas, pavadinimas ir matavimo vienetai	Siektina rodiklio reikšmė (metai)	Įgyvendinimo pradžia (metai, ketv.)	Įgyvendinimo pabaiga (metai, ketv.)
								Valstybės biudžeto lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos bendrojo finansavimo lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1.4. **Kokybiškų visuomenės sveikatos paslaugų prieinamumo didinimas Pakruojo rajone**		Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras			Taip		**400 000**			**340 000**	**60 000**	**R.S.2.3523** **Asmenų, po dalyvavimo veiklose pagerinusių sveikatos raštingumo kompetenciją, dalis (procentai)**	**80 (2029)**	2024 m. II ketv.	2028 m. II ketv.
												R.S.2.3526 **Asmenų, palankiai vertinančių visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, dalis (procentai)**	**80 (2029)**		
												P.S.2.1519 Asmenys, dalyvavę sveikatos raštingumo didinimo veiklose (asmenys)	**1200 (2029)**		
												P.B.2.0518 / (EECO018) Paramą gavusių nacionalinio, regionų ar vietos lygmens viešojo administravimo ar viešąsias paslaugas teikiančių įstaigų skaičius (subjektų skaičius)	**1 (2029)**		
1.5. **Kokybiškų visuomenės sveikatos paslaugų prieinamumo didinimas Radviliškio rajone**		Radviliškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras	Radviliškio rajono savivaldybės administracija		Taip		**306 000**			**260 100**	**45 900**	**R.S.2.3523** **Asmenų, po dalyvavimo veiklose pagerinusių sveikatos raštingumo kompetenciją, dalis (procentai)**	**80 (2029)**	2024 m. II ketv.	2027 m. I ketv.
												R.S.2.3526 **Asmenų, palankiai vertinančių visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, dalis (procentai)**	**80 (2029)**		
												P.S.2.1519 Asmenys, dalyvavę sveikatos raštingumo didinimo veiklose (asmenys)	**2362 (2029)**		
												P.B.2.0518 / (EECO018) Paramą gavusių nacionalinio, regionų ar vietos lygmens viešojo administravimo ar viešąsias paslaugas teikiančių įstaigų skaičius (subjektų skaičius)	**1 (2029)**		

Veiklos, poveiklės projektai	Veiklos, poveiklės, projekto tipas	Galimi pareiškėjai arba projektų vykdytojai, kai projektai atrenkami planavimo būdu	Galimi partneriai	Projektų atrankos būdas	Aktyviais veiksmais prisidedama prie HP (Taip / Ne)	Projektų finansavimo forma	Pažangos lėšos (eurais) ir jų finansavimo šaltiniai					Stebėsenos rodikliai			
							Iš viso	Iš jų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų lėšos, ne daugiau kaip			Iš jų kitos lėšos, ne mažiau kaip	Rodiklio kodas, pavadinimas ir matavimo vienetai	Siektina rodiklio reikšmė (metai)	Įgyvendinimo pradžia (metai, ketv.)	Įgyvendinimo pabaiga (metai, ketv.)
								Valstybės biudžeto lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos bendrojo finansavimo lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1.6. **Kokybiškų visuomenės sveikatos paslaugų prieinamumo didinimas Šiaulių rajone**		Šiaulių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras	Šiaulių rajono savivaldybės administracija		Taip		**300 000**			**255 000**	**45 000**	**R.S.2.3523 Asmenų, po dalyvavimo veiklose pagerinusių sveikatos raštingumo kompetenciją, dalis (procentai)**	**80 (2029)**	2024 m. III ketv.	2026 m. III ketv.
												R.S.2.3526 Asmenų, palankiai vertinančių visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, dalis (procentai)	**80 (2029)**		
												P.S.2.1519 Asmenys, dalyvavę sveikatos raštingumo didinimo veiklose (asmenys)	**590 (2029)**		
												P.B.2.0518 / (EECO018) Paramą gavusių nacionalinio, regionų ar vietos lygmens viešojo administravimo ar viešąsias paslaugas teikiančių įstaigų skaičius (subjektų skaičius)	**1 (2029)**		
Iš viso pažangos priemonės veikloms:							**1 706 000**			**1 450 100**	**255 900**				

7 lentelė. LT026-03-02-03 pažangos priemonės „Sveikatos ir ilgalaikės priežiūros paslaugų plėtra“ pirmos veiklos specialieji projektų atrankos kriterijai

Eil. Nr.	Specialieji projektų atrankos kriterijai	Pažangos priemonės veikla (-os)	Atitikties specialiajam projektų atrankos kriterijui vertinimo aspektai
1	2	3	4
	Specialieji projektų atrankos kriterijai nebus taikomi.		

8 lentelė. LT026-03-02-03 pažangos priemonės „Sveikatos ir ilgalaikės priežiūros paslaugų plėtra“, pirmos veiklos prioritetiniai projektų atrankos kriterijai

Eil. Nr.	Prioritetinis projektų atrankos kriterijus	Pažangos priemonės veikla (-os)	Atitikties prioritetiniam projektų atrankos kriterijui vertinimo aspektai
1	2	3	4
	Prioritetiniai projektų atrankos kriterijai nebus taikomi, nes visi pažangos priemonės projektai bus atrenkami planavimo būdu.		

9 lentelė. Reikalavimai projektams

Eil. Nr.	Veikla (-os) ir (ar) poveiklė (-ės), kurios projektams taikomas reikalavimas	Reikalavimai projektams
1	2	3
1.	Prevencinės priemonės, stiprinančios visuomenės sveikatą bei psichologinę gerovę ir atsparumą: integruoto visuomenės sveikatos priežiūros modelio, inovatyvių visuomenės sveikatos paslaugų sukūrimas ir įdiegimas, rizikos sveikatai veiksnių, lemiančių lėtinių neinfekcinių, užkrečiamųjų ligų, profesinių ligų plitimą, bei naujai atsirandančių grėsmių ir iššūkių valdymo gerinimas, sveikatos raštingumo, visuomenės sveikatos paslaugų prieinamumo ir kokybės tikslinėms grupėms didinimas.	Bus vykdomi reikalavimai projektams, nurodyti LR sveikatos apsaugos ministerijos regioninės pažangos priemonės Nr. 11-001-02-10-03 (RE) „Gerinti kokybiškų visuomenės sveikatos paslaugų prieinamumą regionuose“ gairėse[31]. Kiti reikalavimai projektams nebus taikomi.
2.	Priklausomybės ligų prevencijos (psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo mažinimo) paslaugų prieinamumo didinimas ir įvairių iniciatyvų tikslinėse grupėse skatinimas (psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo mažinimas, pasitelkiant pirminės prevencijos ir ankstyvosios intervencijos eksperimentuojantiems ir rizikingai vartojantiems asmenims priemones, orientuotas į rizikos sveikatai veiksnių mažinimą).	

10 lentelė. Kiti reikalavimai dėl pažangos priemonės įgyvendinimo

Eil. Nr.	Reikalavimai
1	2
	Nebus taikomi

[31] Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2023 m. gegužės 30 d. įsakymas Nr. V-627 „Dėl regioninės pažangos priemonės Nr. 11-001-02-10-03 (RE) „Gerinti kokybiškų visuomenės sveikatos paslaugų prieinamumą regionuose“ finansavimo gairių patvirtinimo“. Suvestinė redakcija nuo 2023-11-08. https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/c87dd706ff2011edbc0bd16e3a4d3b97/asr

IV SKYRIUS
PAŽANGOS PRIEMONIŲ APRAŠAS

IV SKIRSNIS
(nurodomas skirsnio eilės numeris)

LT026-02-02-04 Vandentvarkos paslaugų prieinamumo didinimas

4 lentelė. Pažangos priemonės įgyvendinimo rezultato rodikliai

Eil. Nr.	Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas (matavimo vienetas)	Pradinė rodiklio reikšmė (metai)	Siektinos rodiklio reikšmės	
				Tarpinė siektina reikšmė (metai)	Galutinė siektina reikšmė (metai)
1	2	3	4	5	6
1.	**RCR41 R.B.2.2041**	Gyventojai, prisijungę prie patobulintų viešojo vandens tiekimo sistemų, asmenys	0 (2021)	-	**3 829** (2029)
2.	**RCR42 R.B.2.2042**	Gyventojai, prisijungę bent prie antrinio viešojo nuotekų valymo įrenginių, asmenys	0 (2021)	-	**4 819** (2029)

5 lentelė. Pažangos priemonės finansavimo šaltiniai ir preliminarus pažangos lėšų poreikis

Finansavimo šaltiniai	Lėšų poreikis, eurais
1	2
1. Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų lėšos:	**21 331 281**
1.1. Valstybės biudžeto lėšos	
1.1.1. lėšų pavadinimas ir finansavimo šaltinio kodas	
...	
1.2. Europos Sąjungos (toliau – ES) ir kitos tarptautinės finansinės paramos bendrojo finansavimo lėšos	
1.2.1. *2021–2027 m. ES struktūrinių fondų bendrojo finansavimo lėšos (1.2.2.8.1)*	
...	
1.3. ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos	**21 331 281**
1.3.1. *2021–2027 m. ES struktūrinių fondų lėšos (1.3.2.8.1)*	21 331 281
...	
1.4. Tikslinės paskirties valstybės biudžeto lėšos	
1.4.1. lėšų pavadinimas ir finansavimo šaltinio kodas	
...	
2. Kitos lėšos:	**21 331 281**
2.1. Savivaldybių biudžetų lėšos	21 331 281
2.2. Privačios lėšos	
2.3. Kitos viešosios lėšos	
IŠ VISO	**42 662 562**

6 lentelė. Pažangos priemonės veiklos, poveiklės ir (arba) projektai

Veiklos, poveiklės projektai	Veiklos, poveiklės, projekto tipas	Galimi pareiškėjai arba projektų vykdytojai, kai projektai atrenkami planavimo būdu	Galimi partneriai	Projektų atrankos būdas	Aktyviais veiksmais prisidedama prie HP (Taip / Ne)	Projektų finansavimo forma	Pažangos lėšos (eurais) ir jų finansavimo šaltiniai					Stebėsenos rodikliai		Įgyvendinimo pradžia (metai, ketv.)	Įgyvendinimo pabaiga (metai, ketv.)
							Iš viso	Iš jų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų lėšos, ne daugiau kaip			Iš jų kitos lėšos, ne mažiau kaip	Rodiklio kodas, pavadinimas ir matavimo vienetai	Siektina rodiklio reikšmė (metai)		
								Valstybės biudžeto lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos bendrojo finansavimo lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų plėtra Šiaulių regiono rajonų savivaldybėse	**I**	Šiaulių regiono rajonų savivaldybių UAB, atsakingi už geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas	Šiaulių regiono savivaldybių administracijos	Projektų planavimo	Taip, Darnaus vystymosi, Lygių galimybių HP	Dotacija	**42 662 562**			**21 331 281**	**21 331 281**	**RCR41 R.B.2.2041 Gyventojai, prisijungę prie patobulintų viešojo vandens tiekimo sistemų, asmenys**	**3 829 (2029)**	2024 m. II ketv.	2029 m. IV ketv.
												RCO30 P.B.2.0030 Viešojo vandens tiekimo paskirstymo sistemų naujų arba atnaujintų vamzdynų ilgis, km	**53,854 (2029)**		
												P.S.2.1013 Nauji arba atnaujinti geriamojo vandens ruošimo pajėgumai, m3/parą	**347,15 (2029)**		
												RCR42 R.B.2.2042 Gyventojai, prisijungę bent prie antrinio viešojo nuotekų valymo įrenginių, asmenys	**4 819 (2029)**		
												RCO31 P.B.2.0031 Viešojo nuotekų surinkimo tinklo naujų arba atnaujintų vamzdynų ilgis, km	**83,714 (2029)**		
												RCO32 P.B.2.0032 Nauji arba atnaujinti nuotekų valymo pajėgumai (gyventojų ekvivalentas)	**5 825 (2029)**		

Veiklos, poveiklės projektai	Veiklos, poveiklės, projekto tipas	Galimi pareiškėjai arba projektų vykdytojai, kai projektai atrenkami planavimo būdu	Galimi partneriai	Projektų atrankos būdas	Aktyviais veiksmais prisidedama prie HP (Taip / Ne)	Projektų finansavimo forma	Pažangos lėšos (eurais) ir jų finansavimo šaltiniai					Stebėsenos rodikliai			
							Iš viso	Iš jų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų lėšos, ne daugiau kaip			Iš jų kitos lėšos, ne mažiau kaip	Rodiklio kodas, pavadinimas ir matavimo vienetai	Siektina rodiklio reikšmė (metai)	Įgyvendinimo pradžia (metai, ketv.)	Įgyvendinimo pabaiga (metai, ketv.)
								Valstybės biudžeto lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos bendrojo finansavimo lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1.1 veikla: Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų plėtra Akmenės rajono savivaldybėje		UAB „Akmenės vandenys“					**682 672**			**341 336**	**341 336**	RCO30 P.B.2.0030 Viešojo vandens tiekimo paskirstymo sistemų naujų arba atnaujintų vamzdynų ilgis, km	**2,464 (2029)**	2024 m. II ketv.	2026 m. IV ketv.
												RCO31 P.B.2.0031 Viešojo nuotekų surinkimo tinklo naujų arba atnaujintų vamzdynų ilgis, km	**3,564 (2029)**		
												RCR41 **R.B.2.2041 Gyventojai, prisijungę prie patobulintų viešojo vandens tiekimo sistemų, asmenys**	**103 (2029)**		
												RCR42 **R.B.2.2042 Gyventojai, prisijungę bent prie antrinio viešojo nuotekų valymo įrenginių, asmenys**	**164 (2029)**		
												P.S.2.1013 Nauji arba atnaujinti geriamojo vandens ruošimo pajėgumai, m3/parą	**168 (2029)**		

Veiklos, poveiklės projektai	Veiklos, poveiklės, projekto tipas	Galimi pareiškėjai arba projektų vykdytojai, kai projektai atrenkami planavimo būdu	Galimi partneriai	Projektų atrankos būdas	Aktyviais veiksmais prisidedama prie HP (Taip / Ne)	Projektų finansavimo forma	Pažangos lėšos (eurais) ir jų finansavimo šaltiniai					Stebėsenos rodikliai			
							Iš viso	Iš jų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų lėšos, ne daugiau kaip			Iš jų kitos lėšos, ne mažiau kaip	Rodiklio kodas, pavadinimas ir matavimo vienetai	Siektina rodiklio reikšmė (metai)	Įgyvendinimo pradžia (metai, ketv.)	Įgyvendinimo pabaiga (metai, ketv.)
								Valstybės biudžeto lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos bendrojo finansavimo lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1.2 veikla: Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra Joniškio rajone		UAB „Joniškio vandenys“					**9 815 110**			**4 907 555**	**4 907 555**	RCO30 P.B.2.0030 Viešojo vandens tiekimo paskirstymo sistemų naujų arba atnaujintų vamzdynų ilgis (km)	**17,76 (2029)**	2024 m. IV ketv.	2029 m. IV ketv.
												RCR41 **R.B.2.2041 Gyventojai, prisijungę prie patobulintų viešojo vandens tiekimo sistemų (asmenys)**	**640 (2029)**		
												RCO31 P.B.2.0031 Viešojo nuotekų surinkimo tinklo naujų arba atnaujintų vamzdynų ilgis (km)	**16,5 (2029)**		
												RCR42 **R.B.2.2042 Gyventojai, prisijungę bent prie antrinio viešojo nuotekų valymo įrenginių (asmenys)**	**678 (2029)**		
												RCO32 P.B.2.0032 Nauji arba atnaujinti nuotekų valymo pajėgumai (gyventojų ekvivalentas)	**328 (2029)**		

Veiklos, poveiklės projektai	Veiklos, poveiklės, projekto tipas	Galimi pareiškėjai arba projektų vykdytojai, kai projektai atrenkami planavimo būdu	Galimi partneriai	Projektų atrankos būdas	Aktyviais veiksmais prisidedama prie HP (Taip / Ne)	Projektų finansavimo forma	Pažangos lėšos (eurais) ir jų finansavimo šaltiniai					Stebėsenos rodikliai			
							Iš viso	Iš jų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų lėšos, ne daugiau kaip			Iš jų kitos lėšos, ne mažiau kaip	Rodiklio kodas, pavadinimas ir matavimo vienetai	Siektina rodiklio reikšmė (metai)	Įgyvendinimo pradžia (metai, ketv.)	Įgyvendinimo pabaiga (metai, ketv.)
								Valstybės biudžeto lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos bendrojo finansavimo lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1.3 veikla: Geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumo didinimas Kelmės rajone		UAB „Kelmės vanduo“	Kelmės rajono savivaldybės administracija				**10 588 166**			**5 294 083**	**5 294 083**	RCO30 P.B.2.0030 Viešojo vandens tiekimo paskirstymo sistemų naujų arba atnaujintų vamzdynų ilgis (km)	**8,84 (2029)**	2024 m. III ketv.	2029 m. IV ketv.
												RCO31 P.B.2.0031 Viešojo nuotekų surinkimo tinklo naujų arba atnaujintų vamzdynų ilgis (km)	**27,81 (2029)**		
												RCO32 P.B.2.0032 Nauji arba atnaujinti nuotekų valymo pajėgumai (gyventojų ekvivalentas)	**404 (2029)**		
												P.S.2.1013 Nauji arba atnaujinti geriamojo vandens ruošimo pajėgumai (m3/parą)	**89,15 (2029)**		
												RCR42 R.B.2.2042 Gyventojai, prisijungę bent prie antrinio viešojo nuotekų valymo įrenginių (asmenys)	**1602 (2029)**		
												RCR41 R.B.2.2041 Gyventojai, prisijungę prie patobulintų viešojo vandens tiekimo sistemų (asmenys)	**1040 (2029)**		

Veiklos, poveiklės projektai	Veiklos, poveiklės, projekto tipas	Galimi pareiškėjai arba projektų vykdytojai, kai projektai atrenkami planavimo būdu	Galimi partneriai	Projektų atrankos būdas	Aktyviais veiksmais prisidedama prie HP (Taip / Ne)	Projektų finansavimo forma	Pažangos lėšos (eurais) ir jų finansavimo šaltiniai					Stebėsenos rodikliai			
							Iš viso	Iš jų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų lėšos, ne daugiau kaip			Iš jų kitos lėšos, ne mažiau kaip	Rodiklio kodas, pavadinimas ir matavimo vienetai	Siektina rodiklio reikšmė (metai)	Įgyvendinimo pradžia (metai, ketv.)	Įgyvendinimo pabaiga (metai, ketv.)
								Valstybės biudžeto lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos bendrojo finansavimo lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1.4 veikla: Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumo didinimas Pakruojo rajono savivaldybėje		UAB „Pakruojo vandentiekis“					**4 890 530**			**2 445 265**	**2 445 265**	RCO30 P.B.2.0030 Viešojo vandens tiekimo paskirstymo sistemų naujų arba atnaujintų vamzdynų ilgis (km)	**10,71 (2029)**	2024 m. IV ketv.	2029 m. IV ketv.
												RCO31 P.B.2.0031 Viešojo nuotekų surinkimo tinklo naujų arba atnaujintų vamzdynų ilgis (km)	**13,23 (2029)**		
												RCO32 P.B.2.0032 Nauji arba atnaujinti nuotekų valymo pajėgumai (gyventojų ekvivalentas)	**734 (2029)**		
												P.S.2.1013 Nauji arba atnaujinti geriamojo vandens ruošimo pajėgumai (m3/parą)	**50 (2029)**		
												RCR42 R.B.2.2042 Gyventojai, prisijungę bent prie antrinio viešojo nuotekų valymo įrenginių (asmenys)	**1 048 (2029)**		
												RCR41 R.B.2.2041 Gyventojai, prisijungę prie patobulintų viešojo vandens tiekimo sistemų (asmenys)	**895 (2029)**		

Veiklos, poveiklės projektai	Veiklos, poveiklės, projekto tipas	Galimi pareiškėjai arba projektų vykdytojai, kai projektai atrenkami planavimo būdu	Galimi partneriai	Projektų atrankos būdas	Aktyviais veiksmais prisidedama prie HP (Taip / Ne)	Projektų finansavimo forma	Pažangos lėšos (eurais) ir jų finansavimo šaltiniai					Stebėsenos rodikliai			
							Iš viso	Iš jų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų lėšos, ne daugiau kaip			Iš jų kitos lėšos, ne mažiau kaip	Rodiklio kodas, pavadinimas ir matavimo vienetai	Siektina rodiklio reikšmė (metai)	Įgyvendinimo pradžia (metai, ketv.)	Įgyvendinimo pabaiga (metai, ketv.)
								Valstybės biudžeto lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos bendrojo finansavimo lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1.5 veikla: Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumo didinimas Radviliškio rajono savivaldybėje		UAB „Radviliškio vanduo“	Radviliškio rajono savivaldybės administracija				**3 169 084**			**1 584 542**	**1 584 542**	RCO30 P.B.2.0030 Viešojo vandens tiekimo paskirstymo sistemų naujų arba atnaujintų vamzdynų ilgis (km)	**3,68 (2029)**	2025 m. I ketv.	2029 m. III ketv.
												RCR41 **R.B.2.2041 Gyventojai, prisijungę prie patobulintų viešojo vandens tiekimo sistemų (asmenys)**	**150 (2029)**		
												RCO31 P.B.2.0031 Viešojo nuotekų surinkimo tinklo naujų arba atnaujintų vamzdynų ilgis (km)	**11,31 (2029)**		
												RCR42 **R.B.2.2042 Gyventojai, prisijungę bent prie antrinio viešojo nuotekų valymo įrenginių (asmenys)**	**591 (2029)**		
												RCO32 P.B.2.0032 Nauji arba atnaujinti nuotekų valymo pajėgumai (gyventojų ekvivalentas)	**258 (2029)**		

Veiklos, poveiklės projektai	Veiklos, poveiklės, projekto tipas	Galimi pareiškėjai arba projektų vykdytojai, kai projektai atrenkami planavimo būdu	Galimi partneriai	Projektų atrankos būdas	Aktyviais veiksmais prisidedama prie HP (Taip / Ne)	Projektų finansavimo forma	Pažangos lėšos (eurais) ir jų finansavimo šaltiniai					Stebėsenos rodikliai			
							Iš viso	Iš jų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų lėšos, ne daugiau kaip			Iš jų kitos lėšos, ne mažiau kaip	Rodiklio kodas, pavadinimas ir matavimo vienetai	Siektina rodiklio reikšmė (metai)	Įgyvendinimo pradžia (metai, ketv.)	Įgyvendinimo pabaiga (metai, ketv.)
								Valstybės biudžeto lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos bendrojo finansavimo lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1.6 veikla: Vandentiekio ir nuotekų sistemų plėtra bei rekonstrukcija Šiaulių rajono savivaldybėje		UAB „Kuršėnų vandenys“	Šiaulių rajono savivaldybės administracija				**13 517 000**			**6 758 500**	**6 758 500**	RCO30 P.B.2.0030 Viešojo vandens tiekimo paskirstymo sistemų naujų arba atnaujintų vamzdynų ilgis (km)	**10,4 (2029)**	2024 m. III ketv.	2029 m. IV ketv.
												RCO31 P.B.2.0031 Viešojo nuotekų surinkimo tinklo naujų arba atnaujintų vamzdynų ilgis (km)	**11,3 (2029)**		
												RCR41 R.B.2.2041 Gyventojai, prisijungę prie patobulintų viešojo vandens tiekimo sistemų (asmenys)	**1001 (2029)**		
												P.S.2.1013 Nauji arba atnaujinti geriamojo vandens ruošimo pajėgumai (m3/parą)	**40 (2029)**		
												RCR42 R.B.2.2042 Gyventojai, prisijungę bent prie antrinio viešojo nuotekų valymo įrenginių (asmenys)	**736 (2029)**		
												RCO32 P.B.2.0032 Nauji arba atnaujinti nuotekų valymo pajėgumai (gyventojų ekvivalentas)	**4 101 (2029)**		

7 lentelė. LT026-02-02-04 pažangos priemonės „Vandentvarkos paslaugų prieinamumo didinimas“ specialieji projektų atrankos kriterijai

Eil. Nr.	Specialieji projektų atrankos kriterijai	Pažangos priemonės veikla (-os)	Atitikties specialiajam projektų atrankos kriterijui vertinimo aspektai
1	2	3	4
	Specialieji projektų atrankos kriterijai nebus taikomi.		

8 lentelė. LT026-02-02-04 pažangos priemonės „Vandentvarkos paslaugų prieinamumo didinimas“ prioritetiniai projektų atrankos kriterijai

Eil. Nr.	Prioritetinis projektų atrankos kriterijus	Pažangos priemonės veikla (-os)	Atitikties prioritetiniam projektų atrankos kriterijui vertinimo aspektai
1	2	3	4
	Prioritetiniai projektų atrankos kriterijai nebus taikomi, nes visi pažangos priemonės projektai bus atrenkami planavimo būdu.		

9 lentelė. Reikalavimai projektams

Eil. Nr.	Veikla (-os) ir (ar) poveiklė (-ės), kurios projektams taikomas reikalavimas	Reikalavimai projektams
1	2	3
	Išankstinė sąlyga: projekto veiklų atitiktis savivaldybės geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planui	Bus vykdomi reikalavimai projektams, nurodyti Aplinkos ministerijos regioninės pažangos priemonės finansavimo gairėse[32]. Kiti reikalavimai projektams nebus taikomi.

10 lentelė. Kiti reikalavimai dėl pažangos priemonės įgyvendinimo

Eil. Nr.	Reikalavimai
1	2
	Nebus taikomi

[32] 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos aplinkos apsaugos ir klimato kaitos valdymo plėtros programos regioninės pažangos priemonės Nr. 02-001-06-07-02 (RE) „Didinti geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumą“ finansavimo gairės. Patvirtinta Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2023 m. liepos 21 d. įsakymu Nr. D1-243.

V SKIRSNIS

(nurodomas skirsnio eilės numeris)

LT026-03-01-05 Socialinių paslaugų ir jų infrastruktūros plėtra

Pirma veikla: Socialinio būsto fondo plėtra

4 lentelė. Pažangos priemonės įgyvendinimo rezultato rodikliai

Eil. Nr.	Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas (matavimo vienetas)	Pradinė rodiklio reikšmė (metai)	Siektinos rodiklio reikšmės	
				Tarpinė siektina reikšmė (metai)	Galutinė siektina reikšmė (metai)
1	2	3	4	5	6
1.	**R.B.2.2067**	Naujų arba modernizuotų socialinių būstų naudotojų skaičius per metus	**0** (2021)	-	**403** (2029)

5 lentelė. Pažangos priemonės finansavimo šaltiniai ir preliminarus pažangos lėšų poreikis

Finansavimo šaltiniai	Lėšų poreikis, eurais
1	2
1. Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų lėšos:	**9 301 500**
1.1. Valstybės biudžeto lėšos	
1.1.1. lėšų pavadinimas ir finansavimo šaltinio kodas	
...	
1.2. Europos Sąjungos (toliau – ES) ir kitos tarptautinės finansinės paramos bendrojo finansavimo lėšos	
1.2.1. *2021–2027 m. ES struktūrinių fondų bendrojo finansavimo lėšos (1.2.2.8.1)*	
...	
1.3. ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos	**9 301 500**
1.3.1. *2021–2027 m. ES struktūrinių fondų lėšos (1.3.2.8.1)*	9 301 500
...	
1.4. Tikslinės paskirties valstybės biudžeto lėšos	
1.4.1. lėšų pavadinimas ir finansavimo šaltinio kodas	
...	
2. Kitos lėšos:	**1 641 442**
2.1. Savivaldybių biudžetų lėšos	1 641 442
2.2. Privačios lėšos	
2.3. Kitos viešosios lėšos	
IŠ VISO	**10 942 942**

6 lentelė. Pažangos priemonės veiklos, poveiklės ir (arba) projektai

Veiklos, poveiklės projektai	Veiklos, poveiklės, projekto tipas	Galimi pareiškėjai arba projektų vykdytojai, kai projektai atrenkami planavimo būdu	Galimi partneriai	Projektų atrankos būdas	Aktyviais veiksmais prisidedama prie HP (Taip / Ne)	Projektų finansavimo forma	Pažangos lėšos (eurais) ir jų finansavimo šaltiniai					Stebėsenos rodikliai			
							Iš viso	Iš jų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų lėšos, ne daugiau kaip			Iš jų kitos lėšos, ne mažiau kaip	Rodiklio kodas, pavadinimas ir matavimo vienetai	Siektina rodiklio reikšmė (metai)	Įgyvendinimo pradžia (metai, ketv.)	Įgyvendinimo pabaiga (metai, ketv.)
								Valstybės biudžeto lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos bendrojo finansavimo lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1. Socialinio būsto fondo plėtra Šiaulių regiono savivaldybėse	**I**	Šiaulių regiono savivaldybių administracijos		Projektų planavimo	Taip, Darnaus vystymosi, Lygių galimybių HP	Dotacija	**10 942 942**			**9 301 500**	**1 641 442**	**R.B.2.2067 Naujų arba modernizuotų socialinių būstų naudotojų skaičius per metus**	**403 (2029)**	2024 m. III ketv.	2029 m. I ketv.
												P.B.2.0065 Naujų arba modernizuotų socialinių būstų talpumas (asmenys)	**433 (2029)**		
1.1. Socialinio būsto fondo plėtra Akmenės rajono savivaldybėje		Akmenės rajono savivaldybės administracija					**300 000**			**255 000**	**45 000**	**R.B.2.2067 Naujų arba modernizuotų socialinių būstų naudotojų skaičius per metus**	**31 (2029)**	2024 m. III ketv.	2027 m. IV ketv.
												P.B.2.0065 Naujų arba modernizuotų socialinių būstų talpumas (asmenys)	**31 (2029)**		
1.2. Socialinio būsto fondo plėtra Joniškio rajono savivaldybėje		Joniškio rajono savivaldybės administracija					**4 000 000**			**3 400 000**	**600 000**	**R.B.2.2067 Naujų arba modernizuotų socialinių būstų naudotojų skaičius per metus**	**66 (2029)**	2024 m. III ketv.	2029 m. I ketv.
												P.B.2.0065 Naujų arba modernizuotų socialinių būstų talpumas (asmenys)	**86 (2029)**		
1.3. Socialinio būsto poreikio tenkinimas Kelmės rajone		Kelmės rajono savivaldybės administracija					**1 035 000**			**879 750**	**155 250**	**R.B.2.2067 Naujų arba modernizuotų socialinių būstų naudotojų skaičius per metus**	**30 (2029)**	2024 m. IV ketv.	2027 m. IV ketv.
												P.B.2.0065 Naujų arba modernizuotų socialinių būstų talpumas (asmenys)	**34 (2029)**		

Veiklos, poveiklės projektai	Veiklos, poveiklės, projekto tipas	Galimi pareiškėjai arba projektų vykdytojai, kai projektai atrenkami planavimo būdu	Galimi partneriai	Projektų atrankos būdas	Aktyviais veiksmais prisidedama prie HP (Taip / Ne)	Projektų finansavimo forma	Pažangos lėšos (eurais) ir jų finansavimo šaltiniai					Stebėsenos rodikliai			
							Iš viso	Iš jų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų lėšos, ne daugiau kaip			Iš jų kitos lėšos, ne mažiau kaip	Rodiklio kodas, pavadinimas ir matavimo vienetai	Siektina rodiklio reikšmė (metai)	Įgyvendinimo pradžia (metai, ketv.)	Įgyvendinimo pabaiga (metai, ketv.)
								Valstybės biudžeto lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos bendrojo finansavimo lėšos	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1.4. Socialinio būsto prieinamumo didinimas Pakruojo rajono savivaldybėje		Pakruojo rajono savivaldybės administracija					**960 000**			**816 000**	**144 000**	**R.B.2.2067 Naujų arba modernizuotų socialinių būstų naudotojų skaičius per metus**	**50 (2029)**	2024 m. III ketv.	2028 m. III ketv.
												P.B.2.0065 Naujų arba modernizuotų socialinių būstų talpumas (asmenys)	**50 (2029)**		
1.5. Socialinio būsto fondo plėtra Radviliškio rajono savivaldybėje		Radviliškio rajono savivaldybės administracija					**1 800 000**			**1 530 000**	**270 000**	**R.B.2.2067 Naujų arba modernizuotų socialinių būstų naudotojų skaičius per metus**	**86 (2029)**	2024 m. IV ketv.	2028 m. IV ketv.
												P.B.2.0065 Naujų arba modernizuotų socialinių būstų talpumas (asmenys)	**86 (2029)**		
1.6. Socialinio būsto fondo plėtra Šiaulių miesto savivaldybėje		Šiaulių miesto savivaldybės administracija					**2 352 942**			**2 000 000**	**352 942**	**R.B.2.2067 Naujų arba modernizuotų socialinių būstų naudotojų skaičius per metus**	**121 (2029)**	2024 m. III ketv.	2029 m. I ketv.
												P.B.2.0065 Naujų arba modernizuotų socialinių būstų talpumas (asmenys)	**121 (2029)**		
1.7. Socialinio būsto fondo plėtra Šiaulių rajono savivaldybėje		Šiaulių rajono savivaldybės administracija					**495 000**			**420 750**	**74 250**	**R.B.2.2067 Naujų arba modernizuotų socialinių būstų naudotojų skaičius per metus**	**19 (2029)**	2024 m. III ketv.	2029 m. I ketv.
												P.B.2.0065 Naujų arba modernizuotų socialinių būstų talpumas (asmenys)	**25 (2029)**		

7 lentelė. LT026-03-01-05 pažangos priemonės „Socialinių paslaugų ir jų infrastruktūros plėtra“ pirmos veiklos „Socialinio būsto fondo plėtra“ specialieji projektų atrankos kriterijai

Eil. Nr.	Specialieji projektų atrankos kriterijai	Pažangos priemonės veikla (-os)	Atitikties specialiajam projektų atrankos kriterijui vertinimo aspektai
1	2	3	4
	Specialieji projektų atrankos kriterijai nebus taikomi.		

8 lentelė. LT026-03-01-05 pažangos priemonės „Socialinių paslaugų ir jų infrastruktūros plėtra“ pirmos veiklos „Socialinio būsto fondo plėtra“ prioritetiniai projektų atrankos kriterijai

Eil. Nr.	Prioritetinis projektų atrankos kriterijus	Pažangos priemonės veikla (-os)	Atitikties prioritetiniam projektų atrankos kriterijui vertinimo aspektai
1	2	3	4
	Prioritetiniai projektų atrankos kriterijai nebus taikomi, nes visi pažangos priemonės projektai bus atrenkami planavimo būdu.		

9 lentelė. Reikalavimai projektams

Eil. Nr.	Veikla (-os) ir (ar) poveiklė (-ės), kurios projektams taikomas reikalavimas	Reikalavimai projektams
1	2	3
	Veikla „Socialinio būsto fondo plėtra“	Bus vykdomos išankstinės sąlygos ir reikalavimai projektams, nurodyti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos regioninės pažangos priemonės finansavimo gairėse[33]. Kiti reikalavimai projektams nebus taikomi.

10 lentelė. Kiti reikalavimai dėl pažangos priemonės įgyvendinimo

Eil. Nr.	Reikalavimai
1	2
	Nebus taikomi

[33] Regioninės pažangos priemonės Nr. 09-003-02-02-11 (RE) „Sumažinti pažeidžiamų visuomenės grupių gerovės teritorinius skirtumus“ finansavimo gairės. Patvirtinta Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2023 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. A1-439.